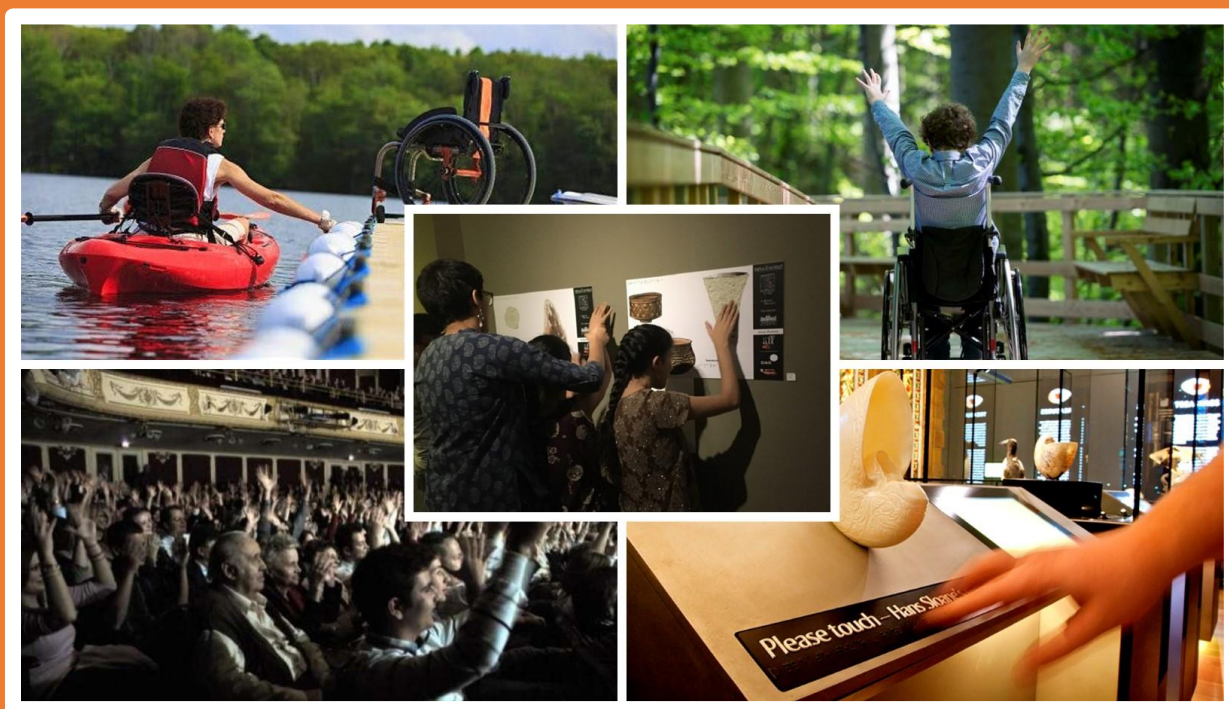


# BAJA-SOMBOR TOURISM4ALL

## *LOT 2 – Akadálymentes tematikus útvonalak*



A projekt az Európai Unió  
társfinanszírozásával valósul meg

Ez a dokumentum az Európai Unió pénzügyi támogatásával valósult meg a Interreg-IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program Magyarország-Szerbia által. A tartalmáért teljes mértékben Baja Város Önkormányzat vállalja a felelősséget, és az semmilyen körülmények között nem tekinthető az Európai Unió és / vagy a programot Irányító Hatóságnak állásfoglalását tükröző tartalomnak.

*Készült Baja Város Önkormányzat megbízásából „Az akadálymentes turizmus fejlesztése a Baja-Zombor határon átnyúló térségben” c. projekt keretében  
(HUSRB/1903/31/0075)*

2021



**BURST Nonprofit Kft.**

1124 Budapest, Németvölgyi 84.

Tel.: +36 1 319-1790

Fax.: +36 1 319-1381

[www.burstgroup.eu](http://www.burstgroup.eu)



## TARTALOMJEGYZÉK

<b>TARTALOMJEGYZÉK</b> .....	1
<b>1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ</b> .....	3
1.1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ .....	3
1.2 REZIME POSLOVNOG PLANA .....	9
1.3 EXECUTIVE SUMMARY .....	14
<b>2. BEVEZETŐ</b> .....	19
2.1 A PROJEKT ALAPADATAI .....	19
2.2 A TANULMÁNY CÉLJA ÉS FELADATA .....	19
<b>3. AKADÁLYMENTES TÉRSÉGI TURISZTIKAI KÍNÁLAT ÉRTÉKELÉSE</b> .....	19
<b>4. KÖZÖS AKADÁLYMENTES TURISZTIKAI TERMÉKCSOMAGOK KONCEPCIÓJA</b> .....	21
4.1 A TÉRSÉGI INTEGRÁLT TURISZTIKAI TERMÉKEK FOGALMA ÉS FŐ JELLEMZŐI .....	21
4.2 A BAJA-ZOMBOR AKADÁLYMENTES TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓ TURISZTIKAI TERMÉKCSOMAGJAINAK KIALAKÍTÁSI SZEMPONTJAI .....	24
<b>5. INTEGRÁLT TÉRSÉGI AKADÁLYMENTES TURISZTIKAI TERMÉKCSOMAGOK RÉSZLETES BEMUTATÁSA</b> .....	26
5.1 VODICA+ AKADÁLYMENTES KULTURÁLIS-SZAKRÁLIS TEMATIKUS ÚTVONAL .....	27
<b>5.1.1 Tematika és célcsoportok</b> .....	27
<b>5.1.2 Áttekintés</b> .....	28
<b>5.1.3 Felfűzött látnivalók és fejlesztési javaslatok</b> .....	29
5.1.3.1 Baja, Petőfi-sziget .....	29
5.1.3.2 Baja, belváros (Szenháromság tér és környéke) .....	34
5.1.3.3 Baja, Halászpárt – Türr kilátó .....	38
5.1.3.4 Opcionális kitérő: Felsőszentiváni Szélmalom .....	41
5.1.3.5 Kisboldogasszony-kápolna (Vodica, Máriakönyve), Baja-Bátmonostor .....	43
5.1.3.6 Opcionális kitérő: Vaskút – Gara – Csátalja .....	45
5.1.3.7 Hercegszántó – Vodica Máriakert Kegyhely .....	47
5.1.3.8 Karapancai Kastély és Major .....	48
5.1.3.9 Bezdán .....	49
5.1.3.10 Monostorszeg .....	54
5.1.3.11 Zombor .....	58
5.1.3.12 Opcionális kitérő a Pacséri Gyógyfürdőbe (Nemesmilitics – Babapuszta – Bajmok érintésével) 66	
<b>5.1.4 Javasolt bejárás</b> .....	68
5.2 GÓLYA, GÓLYA, GILICE+ AKADÁLYMENTES ÖKOTURISZTIKAI TEMATIKUS ÚTVONAL .....	68
<b>5.2.1 Tematika és célcsoportok</b> .....	68



<b>5.2.2</b>	<b>Áttekintés</b> .....	69
<b>5.2.3</b>	<b>Felfűzött látnivalók és fejlesztési javaslatok</b> .....	71
5.2.3.1	Baja, Petőfi-sziget .....	71
5.2.3.2	Baja, Pandúr Ökopark.....	75
5.2.3.3	Baja, Szentháromság tér és környéke .....	77
5.2.3.4	Baja, Sugovica sétány – Türr kilátó.....	77
5.2.3.5	Pörbölyi Ökoturisztikai Központ, Gemenc.....	80
5.2.3.6	Opcionális kitérő: Felsőszentiváni Szélmalom.....	82
5.2.3.7	Szeremle – Dunafalva – Újmohács .....	83
5.2.3.8	Mohácsi városnézés .....	85
5.2.3.9	Opcionális kitérő Kölkedre .....	89
5.2.3.10	Opcionális kitérő a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyhez.....	91
5.2.3.11	Hercegszántó, Karapancsai Kastély és Major .....	92
5.2.3.12	Opcionális kitérő a Dávodi Gyógy- és Strandfürdőbe.....	95
5.2.3.13	Küllőd, MIKI ZOO .....	96
5.2.3.14	Bezdán .....	98
5.2.3.15	Monostorszeg.....	100
5.2.3.16	Zombor .....	102
<b>5.2.4</b>	<b>Javasolt bejárás</b> .....	103
5.3	KORLÁTLAN ÉLMÉNYEK AZ OSZTÁLYNAK PROGRAMCSOMAG .....	104
<b>5.3.1</b>	<b>Tematika és célcsoportok</b> .....	104
<b>5.3.2</b>	<b>A programcsomag tartalma</b> .....	104
<b>5.3.3</b>	<b>Bejárési mód</b> .....	106
5.4	HÁROM VÁROS A BÁCSKAI DUNA PARTJÁN: BAJA – MOHÁCS – ZOMBOR VÁROSLÁTOGATÁSOK PROGRAMCSOMAG.....	106
<b>5.4.1</b>	<b>Tematika és célcsoportok</b> .....	106
<b>5.4.2</b>	<b>A programcsomag tartalma</b> .....	107
<b>5.4.3</b>	<b>Bejárás</b> .....	108
5.5	A PROGRAMCSOMAGOK IGÉNYBEVÉTELÉNEK ÖSZTÖNZÉSE.....	108



## 1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

### 1.1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Baja-Sombor Tourism4All projekt átfogó célja a Baja-Zombor határon átnyúló térségben az akadálymentes turizmus fejlesztése, annak érdekében, hogy biztosított legyen a térség természeti és kulturális értékeihez való egyenlő esélyű hozzáférés a fogyatékkal élők számára is. **Jelen tanulmány célja és feladata határon átnyúló akadálymentes tematikus útvonalak, programcsomagok összeállítása, melyek a pontszerű kínálati elemeket attraktív közös turisztikai terméké fogják össze és ajánlják ki a fogyatékkal élő és speciális igényű turisták számára is.** A koncepció összeállítása a LOT1 keretében kidolgozott akadálymentes turizmus fejlesztési stratégián alapul: a tematikus útvonalak, programcsomagok a stratégia keretében összeállított vonzerőleltár felhasználásával álltak össze a stratégiában meghatározott kulcsterületeken.

A turisztikai stratégia megállapítása szerint jelenleg meglehetősen szűkös a térségi akadálymentesen hozzáférhető kínálat, ezért **középtávon se lehet reális elképzelés a teljes projektterület fejlesztése: egy szűkebb területre érdemes ezért koncentrálni**, ahol reális befektetésekkel biztosítható a turisztikai attrakciók és szolgáltatások akadálymentesítése, a szükséges háttérrel szolgálásokkal együtt, azaz a turisztikai értéklánc minden elemében. **A stratégia e fókuszterületnek** (a bejárhatóság, a turisztikai attraktivitás, az akadálymentesen hozzáférhető kínálati elemek rendelkezésre állása alapján) **a projektterület magyar oldalán a Baja (belváros – Petőfi-sziget – Halászpárt) – Gemenc – 51-es / 15-ös főút mentén felfűzött települések – EuroVelo 6 útvonal mentén felfűzött települések – Mohács területet, míg a szerbiai oldalon Bezdán – Monostorszeg – Zombor területet javasolja.**

Ennek megfelelően a tematikus útvonalakat, programcsomagokat is e fókuszterületre dolgoztuk ki, hozzákapcsolva további opcionális kitérőket, programlehetőségeket a már jelenleg is akadálymentesen hozzáférhető kínálat alapján. A tematikus útvonalak kidolgozása a Baja-Sombor Greenways projekt keretében meghatározott zöld útvonalakra épül.

A Baja-Zombor térségben az akadálymentes turisztikai termékcsomagok összeállításának fő szempontjai az alábbiak voltak:

- Térségi értékekre épülő tematika,
- A pontszerű elemek felfűzésével attraktív kínálat-együttes létrehozása,
- Komplexitás, a turisztikai értéklánc valamennyi elemének biztosítása,
- Célcsoportnak megfelelő kínálat-együttes,
- Határon átnyúló hatás biztosítása a határ két oldalán található látnivalók, kínálati elemek összekötésével.

A fenti szempontoknak megfelelően jelen tanulmány **két tematikus útvonal és két programcsomag kialakítására tesz javaslatot**, amelyek zömében a LOT1 keretében kijelölt fókuszterületre koncentrálnak, de korosztály, illetve motiváció szerint eltérő célcsoportokat céloznak meg.

A Tourism4All mozgalom alapelveinek megfelelően a javasolt turisztikai termékek nem tesznek különbséget a megcélzott vendégcsoportok között a fogyatékoság típusa vagy mértéke szerint. Ugyanakkor *fontos kiemelni azt, hogy az akadálymentes szálláshelykapacitás korlátozottsága miatt jelenleg a térségi látogatás csak egyéni utazóknak, illetve olyan csoportoknak ajánlott, amelyeknek legfeljebb 2 teljesen akadálymentesített szobára van szükségük a tartózkodás során!* Mivel a térségben még meglehetősen kevés teljes mértékben akadálymentes kínálati elem áll rendelkezésre, ezért a tematikus útvonalak leírása nem egyetlen javasolt bejárást tartalmaz, hanem az egyes kínálati elemek hozzáférhetőségét részletezi: ezen információk alapján a fogyatékoság típusától és mértékétől függően állíthatók össze az egyéni programtervek.

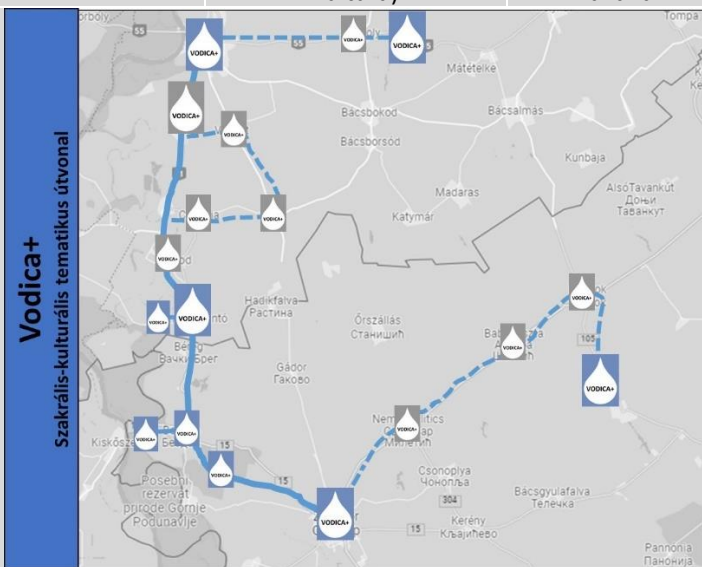
A tematikus útvonalak, programcsomagok részletes leírása tartalmazza a tematika és a célcsoportok meghatározását, a felfűzött kiemelt és kiegészítő látnivalókat, programokat, az opcionális kitérőkre



vonatkozó javaslatokat, a javasolt bejárési módot és időtartamot, valamint az egyes kínálati elemek hozzáférhetőségének részletes leírását és értékelését. Emellett a tanulmány javaslatot is tartalmaz a kínálat hozzáférhetőségének javítására, a turisztikai élmény növelésére vonatkozóan.



Tematikus útvonal / programcsomag	Tematika	Célcsoport	Útvonal, érintett települések és attrakciók	Jelenlegi hozzáférhetőség
<b>Vodica+ akadálymentes kulturális-szagrális tematikus útvonal</b>	A térség <b>szagrális, kulturális</b> értékeinek felfűzése (kiemelten: Mária-kegyhelyek, templomok, kápolnák, épített örökség, népi kultúra)	<b>Középkorú és idősebb korosztályok,</b> életkoruk vagy fogyatékoságuk okán kevésbé aktívak	<p><b>51-es út / 15-ös út mentén Baja – Bátmonostor – Hercegszántó – Bezdán – Monostorszeg – Zombor útvonalon</b> (opcionális kitérőkkel)</p> <p>Állomások:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li><b>Baja: Petőfi-sziget, belváros – templomok, épített örökség, Halászpárt – Türr kilátó</b></li> <li><b>Opcionális: Felsőszentiváni szélmalom</b> Kiegészítő program: Csávoly - Vodica</li> <li>Vodica, Baja-Bátmonostor</li> <li>Opcionális: Vaskút – Gara – Csátalja</li> <li><b>Hercegszántó: Vodica-Máriakert</b> Kiegészítő program: templomok, borászat</li> <li><b>Karapancsai Kastély parkja,</b> Karapancsai Kastély és Major</li> <li><b>Bezdán: Plébániatemplom, Batinai ütközet emlékmúzeum,</b> fogadalmi kápolna, damasztszövőgyár múzeuma Kiegészítő program: tájház, csárda</li> <li><b>Monostorszeg: turisztikai központ, Szent Péter és Pál Apostolok Templom</b> Kiegészítő programok: tájházak, méhészeti bemutatóhely</li> <li><b>Zombor: turisztikai központ, belvárosi séta – a templomok, épített örökség, katamarán túra</b> (zombori látogatás akadálymentes szállás, mosdó igénye esetén nem javasolt)</li> <li>Opcionális: <b>Pacséri gyógyfürdő</b> (Nemesmilitics – Babapuszta – Bajmok érintésével)</li> </ol>	<p>Az útvonal által felfűzött kiemelt látnivalók kerekesszéssel is megközelíthetők, így az útvonal hozzáférést biztosít a fő látnivalókhöz a mozgáskorlátozottság mértékétől függetlenül. A kiegészítő látnivalók, programok egy része kerekesszékes turistáknak nem akadálymentes. Az útvonal mozgásukban kevésbé akadályozott turisták számára jól hozzáférhető kínálati elemeket tartalmaz, valódi élményt jelent.</p> <p>Vakok számára az útvonal önálló bejárása jelenleg nem lehetséges, az ehhez szükséges fizikai és IKT akadálymentesítés jelenleg nem megoldott. Látássérültek számára az élményt nyújtó interpretációs eszközök és programlehetőségek köre szűk.</p> <p>Siketek és hallássérültek számára az útvonal bejárása lehetséges, igaz, számukra speciális szolgáltatások nem, illetve csak nagyon korlátozottan állnak rendelkezésre.</p> <p>Az útvonal által felfűzött látnivalók részben természeti környezetben, részben kisebb forgalmú területeken található, így az útvonal a kognitív zavarral élő, értelmi fogyatékos turisták számára is élményt jelenthet.</p>



**Vodica+**  
Szagrális-kulturális tematikus útvonal

főbb állomások   
 kiegészítő állomások   
 opcionális

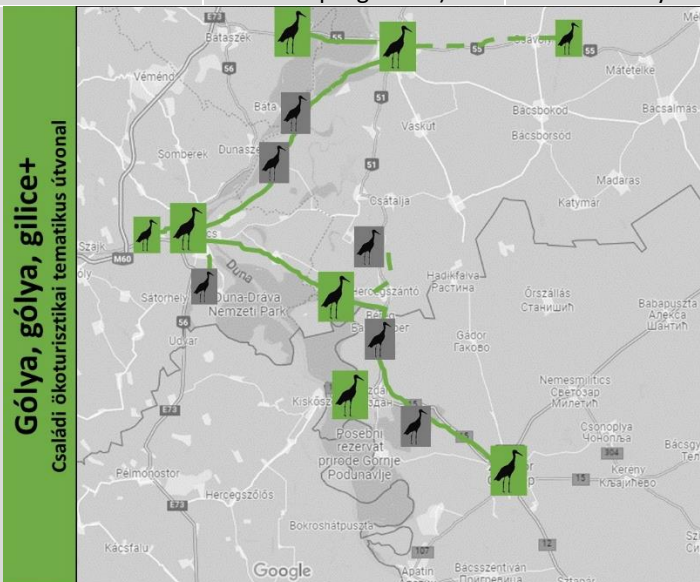
Útvonal hossza (opcionális kitérők nélkül): **60 km**  
Látogatás javasolt időtartama (opcionális kitérők nélkül): **3 nap**  
Akadálymentes szállás: **Baja, Csávoly**  
Akadálymentes mosdó: Baja, Felsőszentiván, Gara, Csávoly, Hercegszántó, Bezdán  
Javasolt közlekedési eszköz: **autó, turistabusz**  
Javasolt időszak: **tavas, ős**

**1. Táblázat: Vodica+ akadálymentes szagrális-kulturális tematikus útvonal fő paraméterei**

*Forrás: saját szerkesztés*



Tematikus útvonal / programcsomag	Tematika	Célcsoport	Útvonal, érintett települések és attrakciók	Jelenlegi hozzáférhetőség
<b>Gólya, gólya, gilice+ akadálymentes családi ökoturisztikai útvonal</b>	A térség <b>természeti értékeinek</b> felfűzése (kiemelten: ökoturisztikai edutainment és családi aktív programok)	<b>Gyermekek családok,</b> természeti értékek iránt érdeklődő aktív középkorú korosztályok	<b>Baja – Szeremle – Dunafalva – Mohács – Bezdán – Monostorszeg – Zombor útvonal</b> (opcionális kitérőkkel) Állomások: <ol style="list-style-type: none"> <li><b>Baja: Petőfi-sziget, Pandúr Ökopark, belváros, Sugovica sétány – Türr kilátó</b></li> <li><b>Pörbölyi Ökoturisztikai Központ</b></li> <li><b>Opcionális: Felsőszentiváni szélmalom</b></li> <li><b>Szeremle – Dunafalva</b> (kiállítás, játszótér, szabadstrand)</li> <li><b>Mohács: kompátkelés, belvárosi séta, Busóudvar, Sokac Ház, Termálfürdő, katamarán túra</b></li> <li>Opcionális: Kölked, Fehér Gólya Múzeum, ökoturisztikai programok</li> <li><b>Opcionális: Mohácsi Nemzeti Emlékhely</b></li> <li><b>Karapancsai Kastély parkja, Karapancsai Kastély és Major</b></li> <li><b>Kiegészítő program: Vodica-Máriakert</b></li> <li>Opcionális: Dávodi Strandfürdő</li> <li>Küllőd, Miki ZOO</li> <li><b>Bezdán: Batinai ütközet emlékmúzeum, Nananin tanyagazdaság, csárdák</b> Kiegészítő program: szövőgyár, tájház</li> <li>Monostorszeg: turisztikai központ, méhészeti gazdaság, Ökopark, Tájház</li> <li><b>Zombor: turisztikai központ, belvárosi séta, katamarán túra</b> (zombori látogatás akadálymentes szállás, mosdó igénye esetén nem javasolt)</li> </ol>	<p>Az útvonal által felfűzött kiemelt látnivalók kerekesszékekkel is megközelíthetők, így az útvonal hozzáférést biztosít a fő látnivalókhöz a mozgáskorlátozottság mértékétől függetlenül. A kiegészítő látnivalók, programok egy része kerekesszékekkel nem, vagy csak segítséggel érhető el. Az útvonal mozgásukban kevésbé akadályozott turisták számára jól hozzáférhető kínálati elemeket tartalmaz, valódi élményt jelent.</p> <p>Vakok számára az útvonal önálló bejárása jelenleg nem lehetséges, az ehhez szükséges fizikai és IKT akadálymentesítés jelenleg nem megoldott. Látássérültek számára élményt nyújtó interpretációs eszközök és programlehetőségek köre szűk.</p> <p>Siketek és hallássérültek számára az útvonal bejárása lehetséges, igaz, számukra speciális szolgáltatások nem, illetve csak nagyon korlátozottan állnak rendelkezésre.</p> <p>A természeti látnivalók, játékos aktív programelemek a kognitív zavarral élő, értelmi fogyatékos turisták számára élményt nyújthatnak.</p>



főbb állomások   
 kiegészítő állomások   
 opcionális

Útvonal hossza (opcionális kitérők nélkül): **120 km**

Látogatás javasolt időtartama (opcionális kitérők nélkül): **4 nap**

Akadálymentes szállás: **Baja, Pörböly, Mohács, (Dávod), Bezdán**

Akadálymentes mosdó: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Dunafalva,

Mohács, Mohácsi Nemzeti Emlékhely, Hercegszántó-Vodica, Bezdán

Javasolt közlekedési eszköz: **autó**, turistabusz, kerékpáros szakaszok

Javasolt időszak: **tavaszi, nyári, őszi**

**2. Táblázat: Gólya, gólya, gilice+ akadálymentes családi ökoturisztikai tematikus útvonal fő paramétereit**

*Forrás: saját szerkesztés*





Tematikus útvonal / programcsomag	Tematika	Célcsoport	Útvonal, érintett települések és attrakciók
Korlátlan élmények az osztálynak programcsomag	Osztálykirándulás tematika (edutainment kínálati elemek, gyermekeknek szóló programok)	Nagyobb gyermekes iskolai csoportok (általános iskola felső tagozat)	<p><b>Programcsomag tartalma:</b></p> <p><b>1. nap: Pörbölyi Ökoturisztikai Központ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kiállítások, Vadmegfigyelőhely megtekintése (2 db elektromos, terepre alkalmas kerekesszék igénybe vehető)</li> <li>- Erdei Iskola programok, foglalkozások</li> <li>- Kisvasút (akadálymentes vagonnal)</li> </ul> <p><b>2. nap: Bajai városnézés, programok</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Séta, illetve kerékpározás a Petőfi-szigeten, inkluzív játszótér</li> <li>- Séta, illetve kerékpározás a Pandúr-szigeten (adaptív kerékpár igénybe vehető), Pandúr Ökopark meglátogatása (részben akadálymentes)</li> <li>- Belvárosi séta a Szentháromság tér környékének (kiszonatozás – nem akadálymentes)</li> <li>- Séta a Sugovica sétányon, Hajómalom, Halászati Mini Skanzen megtekintése, vizes és normál játszótér igénybevétele (részben akadálymentes)</li> </ul> <p><b>3. nap: Kirándulás Felsőszentivánra és Bácsalmásra</b> (opcionális program Bácskossuthfalván)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Felsőszentiváni szélmalom megtekintése tárlatvezetéssel, őrlési bemutatóval, kiegészítő programokkal</li> <li>- Bácsalmási programok: <ul style="list-style-type: none"> <li>o Bácsalmási Ökoturisztikai Látogatóközpont és tanösvények meglátogatása</li> <li>o Skorutyák kékfestő műhely megtekintése</li> <li>o Nagy Fakopáncs tanösvény (részben akadálymentes)</li> </ul> </li> <li>- Opcionális program a nyári időszakban: Bácskossuthfalva, Rekreációs Központ strand (nem akadálymentes)</li> </ul> <p>+1 nap: fizikai akadálymentesítést nem igénylő csoportok számára a nyári időszakban</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dávodi Strandfürdő</li> <li>- Küllődi Miki ZOO</li> </ul>
<p><b>Korlátlan élmények az osztálynak programcsomag</b></p> <p>  főbb állomások      kiegészítő állomások      opcionális </p> <p>Programcsomag javasolt időtartama: <b>3 nap (+1 nap opcionálisan)</b>  Szállítás: <b>Pörbölyi Ökoturisztikai Központ</b>  Akadálymentes mosdó: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Bácsalmás, Hercegszántó-Vodica  Javasolt közlekedési eszköz: <b>különbusz</b>, védett szakaszokon kerékpáros program  Javasolt időszak: <b>tavasz, nyár, ősz</b></p>			

3. Táblázat: Korlátlan élmények az osztálynak programcsomag fő paraméterei

*Forrás: saját szerkesztés*



Tematikus útvonal / programcsomag	Tematika	Célcsoport	Útvonal, érintett települések és attrakciók
Három város a bácskai Duna partján programcsomag	A projekterület három kiemelt turisztikai desztinációjának meglátogatása: Baja, Mohács, Zombor (TOP látnivalók)	Fiatalfelnőttek és középkorúak (kulturális érdeklődés, magasabb fizetőképesség)	<b>Programcsomag tartalma:</b> <b>1. nap: Baja</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Bajai városnézés (épített látnivalók a belvárosban, Halászpárt, Sugovica sétány)</li><li>Szállás a Duna Wellness Hotelben (2 db kétágyas, akadálymentes szoba áll rendelkezésre)</li></ul> <b>2. nap: Mohács</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Mohácsi városnézés (belvárosi séta, fogadalmi templom, Busóudvar, Sokac Ház)</li><li>Dunai katamarán túra</li><li>A Mohácsi Nemzeti Emlékhely megtekintése</li></ul> <b>3. nap: Zombor</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Zombori városnézés (belvárosi séta)</li><li>Katamarán túra</li><li>Szállás Mohácson</li></ul> <b>+1 nap:</b> opcionális kitérő Bajáról a Pörbolyi Ökoturisztikai Központba (kiszonatozás, lovasfogatozás, kiállítások megtekintése), illetve a Felsőszentiváni Szélmalomhoz, bajai szállással

**3 város a bácskai Duna partján programcsomag**

☆ főbb állomások    ☆ kiegészítő állomások    - - - opcionális

Programcsomag javasolt időtartama: **3 nap (+1 nap opcionálisan)**  
Szállás: Baja (Duna Wellness Hotel), Mohács  
Akadálymentes mosdó: Baja, Pörboly, Felsőszentiván, Hercegszántó-Vodica  
Javasolt közlekedési eszköz: **autó**  
Javasolt időszak: **tavas, ősz**

4. Táblázat: Három város a bácskai Duna partján programcsomag fő paraméterei

Forrás: saját szerkesztés



## 1.2 REZIME POSLOVNOG PLANA

Sveobuhvatni cilj projekta, Baja-Sombor Tourism4All je razvoj turizma bez barijera u prekograničnom području Baja-Sombor, da se osobama sa invaliditetom obezbedi jednak pristup prirodnim i kulturnim vrednostima ovog područja. **Cilj i zadatak ove studije je sastavljanje prekograničnih tematskih maršuta i programskih paketa bez barijera, sastavljanje programskih paketa, koji povezujući pojedine tačke u atraktivnoj turističkoj ponudi, koje se nude turistima sa invaliditetom i osobama posebnih potreba.** Sastavljanje koncepta je zasnovana na strategiji razvoja turizma bez barijera razvijenoj u okviru LOT1: tematske maršute i programski paketi sastavljeni su na osnovu inventar atrakcija sačinjenog u okviru strategije, definisanim u ključnim oblastima same strategije.

Utvrđeno je na osnovu turističke strategije, da ponuda regiona bez barijera trenutno je prilično oskudna, tako da srednjoročni razvoj čitavog projektnog područja nije realan: **treba se skoncentrisati na uža područja** gde se može realno ulagati u sve elemente i vrednosti turističkog lanca. **Strategija za ovo fokusno područje** (na osnovu elemenata ponude koji su na raspolaganju, prohodnost, turističke atrakcije, pristup bez barijera) **na mađarskoj strani projektnog područja su naselja duž Baje (centar grada – ostrvo Petőfi – Halászpárt) – Gemenc – magistralni put 51/15. - Naselja duž trase EuroVelo 6 sugerišu područje Mohács, a područje Bezdán – Bački Monoštor - Sombor na srpskoj strani.**

Shodno tome, razvijene su tematske maršute i programski paketi za ovo fokusno područje, povezujući dodatne opcionalne obilaski i programske opcije na osnovu već postojeće ponude bez barijera. Izrada tematskih maršuta zasniva se na zelenim maršutama određenim u okviru projekta Zeleni staze Baja-Sombor.

Glavni aspekti sastavljanja paketa turističkih ponuda bez barijera u regionu Baja-Sombor bili su:

- Tematika zasnovana na regionalnim vrednostima
- Stvaranje atraktivne jedinstvene ponude - povezivanjem pojedinih tačaka ponude
- Kompleksnost, obezbeđivanje svih elemenata vrednosti turističnog lanca
- Kompletne ponude namenjene određenoj ciljnoj grupi
- Povezivanjem atrakcija i elemenata ponude sa obe strane granice obezbeđuje se prekogranični saradnja

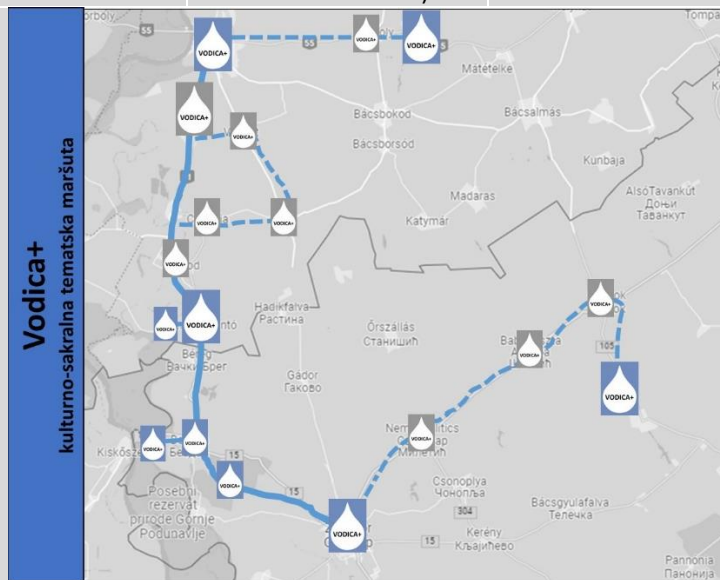
U skladu sa gore navedenim aspektima, ova studija **predlaže dve tematske rute i dva programska paketa**, koji se uglavnom oslanjaju na fokusno područje određeno u okviru LOT1, ali su namenjeni različitim ciljnim grupama, prema starosnoj dobi i motivaciji.

U skladu sa principom pokreta Tourism4All, ne razlikuju se ciljne grupe prema vrsti invaliditeta, međutim, *važno je naglasiti da se zbog ograničenih smeštajnih kapaciteta područja, preporučuje se samo za pojedinačna putovanja, ili takvim grupama kojima su dovoljne 2 sobe bez barijera za vreme njihovog boravka!* Pošto u samoj oblasti je vrlo malo ponuda koji sadrže sve elemente ponude bez barijera, zato se opis tematskih maršuta ne ograničava samo na jedan predlog, nego sadrži i detaljne elemente dostupnosti: ove informacije se mogu koristiti za izradu individualnih programskih planova i putovanja u zavisnosti o vrste i obima invaliditeta.

Detaljan opis tematskih maršuta i programskih paketa uključuje i definisanje tematskih i ciljnih grupa, istaknute i dodatne atrakcije, programe, predloge opcionalnih obilazaka, predloženo trajanje maršuta, kao i detaljan opis i ocenu pristupačnosti, svake ponude. Pored toga, studija sadrži predlog da se dostupnost ponude poboljša, da turistički doživljaj bude što celovitiji.



Tematska maršuta /programski paket	Tematika	Ciljna grupa	Maršuta, naselja uz put, atrakcije	Trenutna dostupnost
<b>Vodica + kulturno-sakralna tematska maršuta bez barijera</b>	Poseta sakralnih i kulturnih vrednosti regije (posebno: Marijinih svetilišta, crkava, kapela, istorijskih spomenika, spomenika narodne kulture)	Srednje i starije starsosne grupe su manje aktivne zbog svojih godina ili invaliditeta	<p><b>Duž puta 51 / 15 na relaciji Baja – Bátmonostor – Hercegszántó - Bezdan – Bački Monoštor – Sombor</b> (sa opcionalnim zaobilascima)</p> <p>Stanice:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li><b>Baja: ostrvo Petőfi, centar grada – crkve, spomenici, Halászpárt, vidikovac Türr</b></li> <li><b>Opcionalno: Felsőszentiván vetrenjača</b> Dodatni program: Csávoly - Vodica</li> <li><b>Vodica, Baja - Bátmonostor</b></li> <li><b>Dodatni program: Vaskút – Gara - Csátalja</b></li> <li><b>Hercegszántó: Vodica - Marijin vrt</b> Dopunski programi: crkve, vinarija</li> <li><b>Karapancsa park zamka</b> Zamak Karapancsa i majur</li> <li><b>Bezdan: Župna crkva, spomenik Batinske bitke, zavetna kapela, muzej fabrike damasta</b> Dodatni program: seoska kuća, čarda</li> <li><b>Bački Monoštor: turistički centar, Crkva svetih apostola Petra i Pavla</b> Opcionalno: seoske kuće, pčelarska radionca</li> <li><b>Sombor: turistički centar, šetnja centrom grada - crkve, spomenici kulture, vožnja katamaranom</b> (ne preporučuje se smeštaj u Somboru, ako je potreban smeštaj i sanitarni čvor bez barijere)</li> <li><b>Opcionalno: Lekovita banja Pačir</b> (uz dodir Svetozar Miletića – Aleksa Šantića - Bajmoka)</li> </ol>	<p>Glavne atrakcije maršute pristupačne su osobama sa invalidskim kolicima, tako da maršuta omogućava jednak pristup glavnim atrakcijama, bez obzira na stepen invalidnosti. Neki od dodatnih znamenitosti i programa nisu dostupni za invalidska kolica ili su dostupna uz spoljnu pomoć. Trasa sadrži elemente koji su lako dostupni turistima koji su manje ograničeni u kretanju, pruža pravi doživljaj za njih.</p> <p>Slepi trenutno ne mogu sami da se kreću maršutom, jer fizička i ICT pristupačnost, koja je njima neophodna je trenutno nerešena. Opseg pomagala za tumačenje i programskih opcija koje pružaju doživljaj za osobe sa oštećenim vidom je veoma ograničen.</p> <p>Prolaz gluvi i nagluvi je moguć na ovom putu, iako ne postoje, ili su veoma ograničene specijalne usluge za njih.</p> <p>Znamenitosti su delom u prirodnom okruženju, a delom u područjima sa slabijim prometom, tako da maršuta može predstavljati doživljaj za turiste sa kognitivnim smetnjama.</p>



glavne stanice    
 dopunske stanice    
 opcije

Dužina puta (bez opcionalne ponude): **60 km**

Predložena dužina posete (bez opcionalne ponude): **3 dana**

Smeštaj bez barijera: **Baja, Csávoly, Bezdan**






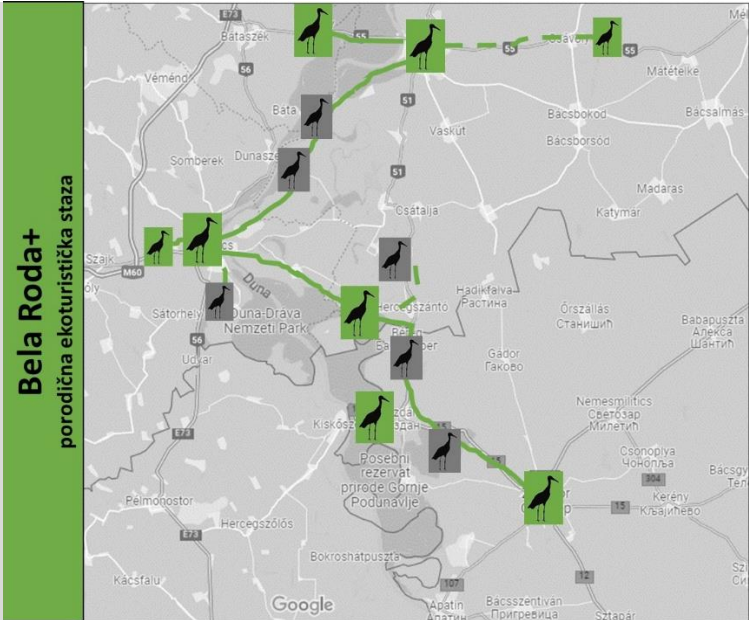
Sanitarni čvor bez barijera: Baja, Felsőszentiván, Gara, Csávoly, Hercegszántó, Bezdan. Predloženo sredstvo prevoza: **autó**, turistički autobus

Predloženo vreme: **proleće, jesen**

5. Tabela: Glavni parametri Vodica+ kulturno-sakralna tematske maršute bez barijera

Izvor: sopstvena izrada



Tematska maršuta /programski paket	Tematika	Ciljna grupa	Maršuta, naselja uz put, atrakcije	Trenutna dostupnost
<b>Bela roda+ porodična ekoturistička staza bez barijera</b>	Povezivanje <b>prirodnih</b> vrednosti područja (posebno: ekoturistička edukacija i aktivni porodični programi)	<b>Porodice sa decom</b> , aktivne osobe srednjih godina, zainteresovani za prirodne vrednosti	<b>Maršuta Baja – Szeremle – Dunafalva – Mohács –Bezdan – Bački Monostor – Sombor</b> (sa opcionalnim zaobilascima) Stanice: <b>14. Baja: Ostrvo Petőfi, Ekopark Pandúr, centar grada, šetalište pored Sugovice, – Vidikovac Türr</b> <b>15. Pörböly – Ekoturistički centar</b> <b>16. Opcionalno: Felsőszentiván vetrenjača</b> <b>17. Szerelme – Dunafalva (izložba, dečje igralište, divlja plaža)</b> <b>18. Mohács: vožnja trajektom, šetnja u centru grada, Kuća Bušara (Busóudvar), Šokačka kuća (Sokac ház), Termalno kupatilo, vožnja katamaranom</b> <b>19. Opcionalno: Kölked, Muzej belih roda, ekoturistički programi</b> <b>20. Opcionalno: Mohács - Nacionalni memorijal park</b> <b>21. Karapanča Park Zamka</b> Zamak Karapanča sa majurom <b>Dodatni program: Vodica – Marijin vrt (Mária kert)</b> <b>22. Opcija: Dávod bazeni</b> <b>23. Kolut Miki ZOO</b> <b>24. Bezdan: Spomen Muzej batinske bitke, Nanin salaš, čarde</b> Dadatni program: muzej tkaonice damasta, etno kuća <b>25. Bački Monoštor, turistički centar, pčelarska farma, Ekopark, seoska kuća</b> <b>26. Sombor: turistički centar, centar grada, vožnja katamaranom</b> (ne preporučuje se smeštaj u Somboru, ako je potreban smeštaj i sanitarni čvor bez barijera)	    
 <p><b>Bela Roda+ porodična ekoturistička staza</b></p> <p>galavne stanice      dopunske stanice      opcije</p> <p>Dužina puta (bez opcionalne ponude): <b>120 km</b>  Predlog trajanja posete (bez opcionalne ponude): <b>4 dana</b>  smeštaj bez barijera: <b>Baja, Pörböly, Mohács (Dávod), Bezdan</b>  Sanitarni čvor bez barijera: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Dunafalva, Mohács, Mohácsi Nemzeti Emlékhely, Hercegszántó-Vodica, Bezdán  Perdloženo sredstvo prevoza: <b>auto</b>, turistički autobus, delovi biciklom  Predloženo vreme: <b>proleće, leto, jesen</b></p>				

6. Tabela: Glavni parametri Bela roda+ porodična ekoturistička staza bez barijera  
Izvor: sopstvena izrada



Tematska maršuta /programski paket	Tematika	Ciljna grupa	Maršuta, naselja uz put, atrakcije
Programski paket Bezgranični doživljaji razredima	Tematika školskog izleta (elementi zabave sa obrazovnim ciljem, programi za decu)	Veće grupe dece (viši razredi osnovnih škola)	<b>Programski paket sadrži:</b> <b>1. dan: Ekoturistički centar Pörböly</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Izložbe, razgledanje osmatračnice za divljač, (dostupna su 2 terenska električna invalidska kolica)</li><li>- Programi škole u šumi, edukacije</li><li>- Šumski uskotračni voz (sa vagonima bez barijera)</li></ul> <b>2. dan: Razgledanje Baje, programi</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Šetnja ili vožnja biciklom na ostrvu Petőfi, inkluzivno igralište</li><li>- Šetnja ili vožnja biciklom na ostrvu Pandúr (dostupan je adaptivni bicikl). poseta Ecopark na ostrvu Pandúr (delimično je bez barijera)</li><li>- Šetnja centrom grada oko Trga Svetog Trojstva (Szentháromság tér) (mali voz za razgledanje grada – nije bez barijere)</li><li>- Šetnja šetalištem pored Sugovice (Sugovica sétány), ploveći vodeni mlm, Ribolovni mini muzej na otvorenom, vodeno i standardno igralište za decu (delimično bez barijera)</li></ul> <b>3. dan: Izlet u Felsőszentiván i Bácsalmás:</b> (opcionalni program Stara Moravica) <ul style="list-style-type: none"><li>- Felsőszentiván poseta vetrenjaču sa vodičem, demonstracija mlevenja, sa dodatnim programima</li><li>- Bácsalmás programi:<ul style="list-style-type: none"><li>o Bácsalmási poseta Ekoturističkom centru i edukativnim stazama</li><li>o Radionica plavog slikarstva Skorutyák</li><li>o Staza Nagy Fakopáncs - Veliki deltić (delimično je bez barijere)</li></ul></li><li>- Fakultativni program tokom leta: Stara Moravica, bazeni Rekreacionog centra (nije bez barijere)</li></ul> <b>+1 dan:</b> za grupe kojima nije potrebna dostupnost bez barijera tokom leta <ul style="list-style-type: none"><li>- Dávod bazeni</li><li>- Kolut Miki ZOO</li></ul>

**Bezgranični doživljaji razredima**  
Programski paket

glavne stanice      dopunske stanice      opcije

Preporučeno trajanje paketa programa: **3 dana (+1 dan opciono)**  
Smeštaj: **Ekoturistički centar Pörböly**  
Sanitarni čvor bez prepreka: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Bácsalmás, Hercegszántó, Vodica  
Preporučena prevozna sredstva: **specijalni autobus**, biciklom na zaštićenim deonicama  
Preporučeni period: **proleće, leto, jesen**

7. Tabela: Glavni parametri Bezgranični doživljaji za razrede

Izvor: sopstvena izrada



Tematska maršuta /programski paket	Tematika	Ciljna grupa	Maršuta, naselja uz put, atrakcije
Programski paket tri grada na obali Dunava u Bačkoj	Poseta triju glavnih turističkih destinacije projektnog područja: Baja, Mohács, Sombor (TOP atrakcije)	Mladi i ljudi srednjih godina (kulturni interes, veća solventnost)	<b>Programski paket sadrži:</b> <b>1. dan: Baja</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Razgledanje Baje (znamenitosti u centru grada, Halászpárt, šetalište Sugovica)</li><li>- Smeštaj u hotel Duna Wellness (dostupne su 2 dvokrevetne sobe bez barijera)</li></ul> <b>2. dan: Mohács</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- Razgledanje grada (šetnja centrom, zavetna crkva, <b>Kuća Bušara</b> (Busóudvar), <b>Šokačka kuća</b> (Sokac Ház)</li><li>- Vožnja katamaranom na Dunavu</li><li>- Posetita Nacionalnom spomen parku</li></ul> <b>3. dan: Sombor</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- razgledanje Sombora (šetnja centrom grada)</li><li>- Vožnja katamaranom</li><li>- Smeštaj u Mohács</li></ul> <b>+1 dan:</b> fakultativni odlazak iz Baje do Ekoturističkog centra Pörböly (uskotračni šumski voz, jahanje, razgledanje izložbi) i do Felsőszentiv vetrenjače sa smeštajem u Baji.  Opcionalni obilazak između Baja-Sombor ili Mohács-Sombor: Hercegszántó, svetište Marijin vrt (Máriakert), Vodica

**3 grada na obali Dunava u Bačkoj**  
Programski paket

☆ glavne stanice    ☆ dopunske stanice    ■■■ opcije

Preporučeno trajanje paketa programa: **3 dana (+1 dan opciono)**  
Smeštaj: Baja (Duna Wellness Hotel), Moháč  
Sanitarni čvor bez barijera: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Hercegszántó-Vodica  
Preporučeno prevozno sredstvo: **automobil**  
Preporučeni period: **proleće, jesen**

8. Tabela: Glavni parametri Programa tri grada na obali Dunava u Bačkoj

Izvor: sopstvena izrada



### 1.3 EXECUTIVE SUMMARY

The overall aim of the Baja-Sombor Tourism4All project is to develop accessible tourism in the Baja-Zombor cross-border area, in order to ensure equal access to the natural and cultural values of the area for people with disabilities. **The aim and task of the present study is to compile cross-border accessible thematic routes and programme packages, which will combine the point-like offer elements into attractive common tourism products and offer them to tourists with disabilities and special needs.** The concept is based on the accessible tourism development strategy elaborated in the framework of LOT1: the thematic routes and programme packages were created using the value inventory of attractions in the key areas identified in the strategy.

The tourism strategy states that the current regional accessibility offer is rather limited, therefore **the development of the entire project area is not a realistic idea in the medium term: it is therefore worth concentrating on a territorially limited area** where realistic investments can ensure accessibility of tourist attractions and services, including the necessary support services along the tourism value chain. **The strategy proposes the area of Baja (city centre - Petőfi Island - Fisherman's Beach) - Gemenc - settlements along the 51 / 15 main road - settlements along the EuroVelo 6 route - Mohács on the Hungarian side and Bezdan - Monostorszeg - Zombor on the Serbian side as this focus area** (based on tourist attractiveness, availability of barrier-free offer elements).

Accordingly, the thematic routes and programme packages have been developed for this focus area, including additional optional excursions and programme options based on the already accessible offer. The development of the thematic routes builds on the green routes identified in the framework of the Baja-Sombor Greenways project.

In the Baja-Sombor region, the main criteria for the compilation of accessible tourism product packages were:

- Themes based on territorial values,
- Creating an attractive range of products by stringing together point-like elements,
- Complexity, covering all elements of the tourism value chain,
- A mix of offers appropriate to the target groups,
- Ensuring cross-border impact by linking attractions and attractions on both sides of the border.

In line with the above, the present study proposes **two thematic routes and two programme packages**, mostly concentrating on the focus area identified in LOT1, but targeting different target groups according to age and motivation.

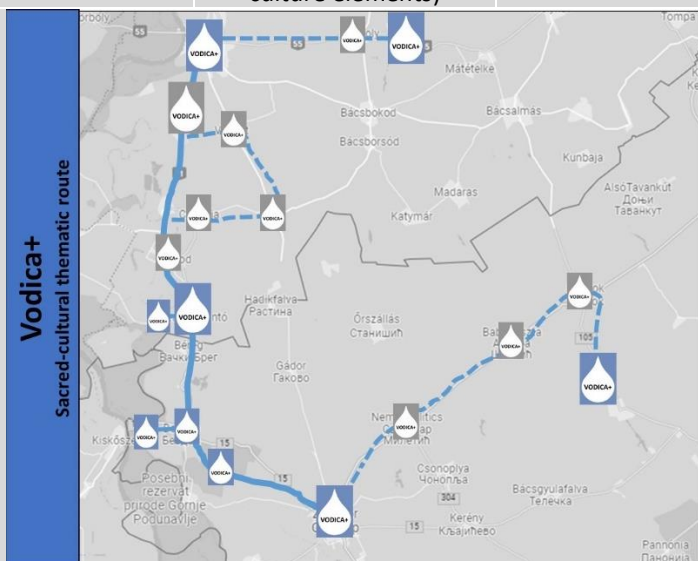
In line with the Tourism4All principle, proposed tourism products do not make a difference among different target groups according to the type or extent of disability, but it *is important to highlight that due to the limited capacity of accessible accommodation, currently the region can only invite individual travellers and groups that require up to 2 fully accessible rooms during their stay!* As there are still relatively few fully accessible offerings in the region, the description of the thematic routes does not include a single recommended itinerary but details the accessibility of each offering: this information can be used to tailor individual itineraries according to the type and extent of disability.

A detailed description of the thematic routes and programme packages will include a definition of the themes and target groups, the highlighted and complementary attractions, and programmes to be included, suggestions for optional excursions, the proposed itinerary and duration, and a detailed description and assessment of the accessibility of each element of the offer. The study also includes proposals for improving the accessibility of the offer and enhancing the tourist experience.





Thematic route/programme package	Themes	Target groups	Route, towns and attractions included	Current availability
<b>Vodica+ accessible cultural-sacred thematic route</b>	<b>Sacred and cultural values of the region</b> (in particular: shrines of Mary, churches, chapels, built heritage, folk culture elements)	<b>Middle-aged and senior age groups, less active tourists</b> due to age or disability	<p><b>Along road 51 / road 15</b>  <b>Baja - Bátmonostor - Hercegszántó - Bezdán - Bački Monoštor - Sombor</b> (with optional detours)</p> <p>Stations:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li><b>Baja: Petőfi Island, downtown - churches, built heritage, Fisherman's Beach - Türr Lookout</b></li> <li><b>Optional: windmill in Felsőszentiván</b> Optional: Csávoly - Vodica</li> <li>Vodica, Baja-Bátmonostor</li> <li>Optional: Vaskút - Gara - Csátalja</li> <li><b>Hercegszántó: Vodica-Máriakert</b> Optional: churches, winery</li> <li><b>Hercegszántó: Karapanca Castle Park, Karapanca Castle and Major</b></li> <li><b>Bezdán: Parish Church, Battle of Batina Memorial Museum, chapel, Damascus Weaving Mill Museum</b> Optional: country house, restaurant</li> <li><b>Bački Monoštor: tourist centre, Church of St Peter and Paul Apostles</b> Optional: country houses, beekeeping farm</li> <li><b>Sombor: downtown walking tour - churches, built heritage, catamaran tour</b> (visit to Sombor is not recommended if someone needs fully accessible accommodation, toilets)</li> <li>Optional: <b>Pacsér Spa</b> (via Nemesmilitics - Babapuszta - Bajmok)</li> </ol>	<p>The main attractions of the route are wheelchair accessible, so the route provides access to the main attractions regardless of the degree of mobility impairment. Some of the additional attractions and programmes are not wheelchair accessible or are accessible only with assistance.</p> <p>The thematic route includes elements that are easily accessible to tourists with reduced mobility, making it a real experience.</p> <p>It is currently not possible for blind people to independently walk along the route, as the necessary physical and ICT accessibility is not yet in place. There is a limited range of adaptive interpretation tools and programmes for the visually impaired.</p> <p>People with hearing impairment can use the route, although special services for them are not available or are very limited.</p> <p>The attractions on the route are partly in a natural environment and partly in areas with moderate guest traffic so the route can also be an experience for tourists with cognitive impairment.</p>



main stations    
 additional stations    
 optional

Route length (without optional detours): **60 km**

Recommended duration of visit (excluding optional excursions): **3 days**

Accessible accommodation in **Baja, Csávoly, Bezdán**

Accessible toilets in Baja, Felsőszentiván, Gara, Csávoly, Hercegszántó, Bezdán

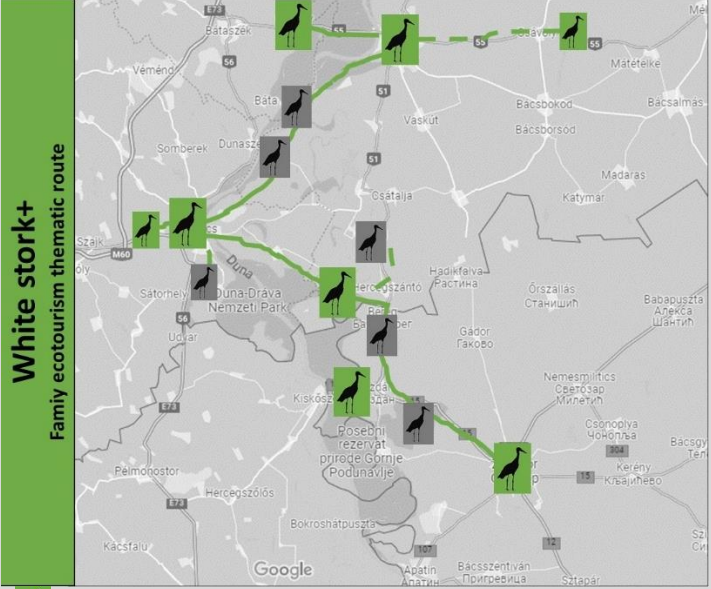





Suggested means of transport: **car, tourist coach**

Recommended period: **spring, autumn**

**Table 9: Main parameters of the Vodica+ accessible sacred-cultural thematic route**

Source: own editing



Thematic route/programme package	Themes	Target groups	Route, towns and attractions included	Current availability
<p><b>White stork+ accessible family ecotourism thematic route</b></p>	<p>Promotion of the <b>natural assets</b> of the area (in particular: ecotourism edutainment and family activity programmes)</p>	<p><b>Families with children</b>, active middle-aged people interested in natural values</p>	<p><b>Baja - Szeremle - Dunafalva - Mohács - Bezdán - Bački Monoštor - Sombor route</b> (with optional detours)</p> <p>Stations:</p> <p><b>27. Baja: Petőfi Island, Pandúr Ecopark, downtown, Sugovica bank - Türr Lookout</b></p> <p><b>28. Pörböly Ecotourism Centre</b></p> <p><b>29. Optional: windmill in Felsőszentiván</b></p> <p><b>30. Szeremle - Dunafalva</b> (exhibition, playground, beach)</p> <p><b>31. Mohács: ferry, downtown, Busóudvar, Sokac house, thermal bath, catamaran tour</b></p> <p><b>32. Optional: Kölked, White Stork Museum, ecotourism programmes</b></p> <p><b>33. Optional: Mohács National Monument</b></p> <p><b>34. Hercegszántó: Karapanca Castle Park, Karapanca Castle and Major</b></p> <p><b>Optional: Vodica-Máriakert</b></p> <p><b>35. Optional: Dávod Bath</b></p> <p><b>36. Kolut: Miki ZOO</b></p> <p><b>37. Bezdán: Battle of Batina Memorial Museum, Nanain farm, taverns</b></p> <p>Optional: weaving museum, country house</p> <p><b>38. Bački Monoštor: tourist centre, beekeeping farm, ecopark, country house</b></p> <p><b>39. Sombor: tourist centre, downtown walk, catamaran tour</b> (visit to Sombor is not recommended for those require fully accessible accommodation, toilet facilities)</p>	<p>The main attractions of the route are wheelchair accessible, so the route provides access to the main attractions regardless of the degree of mobility impairment. Some of the additional attractions and programmes are not wheelchair accessible or are accessible only with assistance. The route includes elements that are easily accessible to tourists with reduced mobility, making it a real experience.</p> <p>It is currently not possible for blind people to independently access the route, as the necessary physical and ICT accessibility is not yet in place. There is a limited range of adaptive interpretation tools and programmes for the visually impaired.</p> <p>People with hearing impairment can use the route, although special services for them are not available or are very limited.</p> <p>Natural attractions and playful activities can be an experience for tourists with cognitive impairment.</p>
 <p><b>White stork+ family ecotourism thematic route</b></p> <p>Route length (without optional detours): <b>120 km</b></p> <p>Recommended duration of visit (excluding optional excursions): <b>4 days</b></p> <p>Accessible accommodation in <b>Baja, Pörböly, Mohács, (Dávod), Bezdán</b></p> <p>Accessible toilets in Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Dunafalva, Mohács, Mohács National Monument, Hercegszántó-Vodica, Bezdán</p> <p>Suggested means of transport: <b>car</b>, tourist bus, cycle sections</p> <p>Recommended period: <b>spring, summer, autumn</b></p>			    	

**Table 10: Main paramteres of the White stork+ accessible family ecotourism thematic route**

Source: own editing



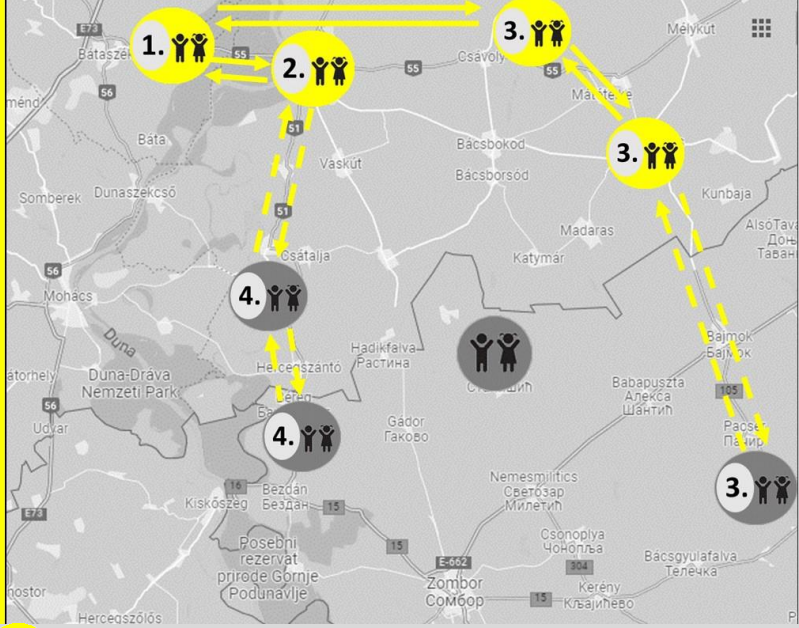



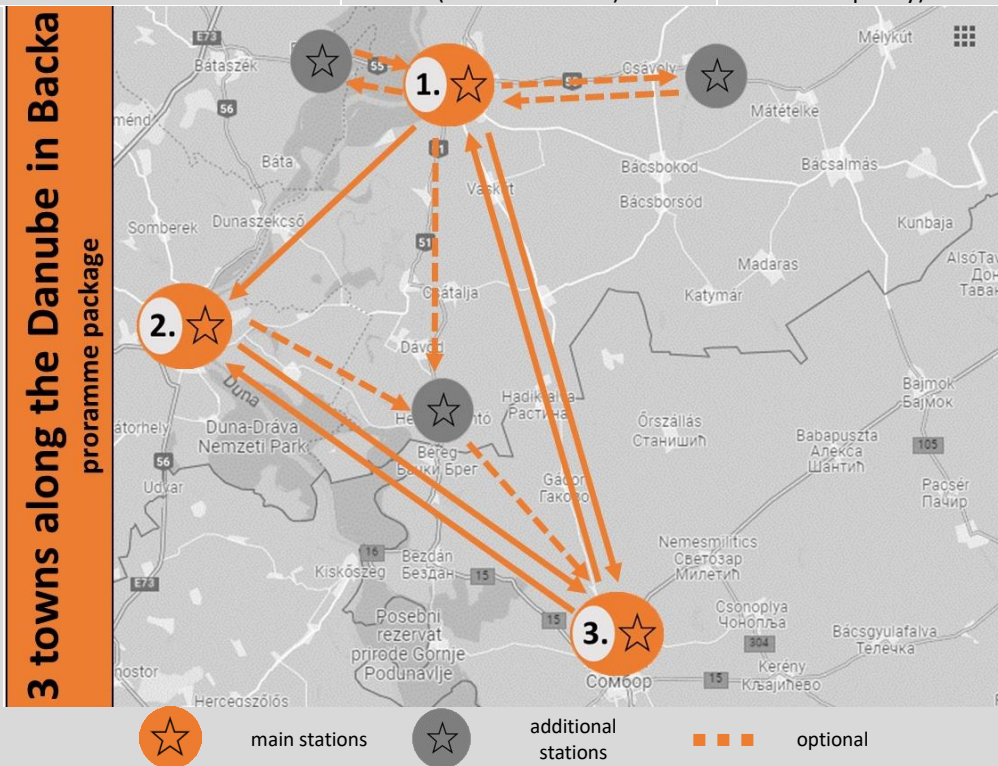
Thematic routes/programme package	Themes	Target groups	Route, towns and attractions included
Unlimited experience for the classroom programme package	Class excursion themes (edutainment elements, programmes for children)	School groups of older children (upper primary school)	<p><b>Contents of the programme package:</b></p> <p><b>Day 1: Pörböly Ecotourism Centre</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Visits to exhibitions, Wildlife Observatory (2 electric wheelchairs are available suitable for the terrain conditions)</li> <li>- Forest School programmes, activities</li> <li>- Forest railway (with barrier-free carriage)</li> </ul> <p><b>Day 2: Sightseeing in Baja, programmes</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Walking and cycling on Petöfi Island, inclusive playground</li> <li>- Walking and cycling on Pandur Island (adaptive bikes available), visit to Pandur Eco Park (partially accessible)</li> <li>- Downtown walk around Trinity Square (small train ride - not accessible)</li> <li>- Walk along the Sugovica bank, visit to the boat mill, Mini Skanzen, use of water and normal playground (partially accessible)</li> </ul> <p><b>Day 3: Excursion to Felsőszentiván and Bácsalmás</b> (optional programme in Bácskossuthfalva)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Visit to the windmill in Felsőszentiván with guided tour, grinding demonstration, additional activities</li> <li>- Programmes in Bácsalmás:               <ul style="list-style-type: none"> <li>o Visit to the Bácsalmás Ecotourism Visitor Centre and nature trails</li> <li>o Blue Painting Workshop Visit</li> <li>o Great Woodpecker Trail (partially accessible)</li> </ul> </li> <li>- Optional programme in summer: Bácskossuthfalva, Recreation Centre beach (not accessible)</li> </ul> <p>+1 day: for groups without physical disabilities during the summer</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Dávod Beach</li> <li>- Kolut: Miki ZOO</li> </ul>
<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"><b>Unlimited experience for the classroom programme package</b></p>	 <p>  main stations                additional stations                optional         </p> <p>Recommended duration of the programme package: <b>3 days (+1 day optional)</b>          Accommodation: <b>Pörböly Ecotourism Centre</b>          Accessible toilets in Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Bácsalmás, Hercegszántó-Vodica          Proposed means of transport: <b>special bus</b>, cycle programme on protected sections          Recommended period: <b>spring, summer, autumn</b></p>		

Table 11: Key parameters of the Unlimited Experiences for the classroom programme package

Source: own editing



Thematic routes/programme package	Themes	Target groups	Route, towns and attractions included
<b>Three towns along the Danube in Bačka programme package</b>	<b>Visits to three main tourist destinations in the project area: Baja, Mohács, Sombor (TOP attractions)</b>	<b>Young adults and middle-aged (cultural interest, higher income and paying capacity)</b>	<p><b>Contents of the programme package:</b></p> <p><b>Day 1: Baja</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Baja sightseeing (built heritage in the city centre, Fisherman's Beach, Sugovica bank)</li> <li>- Accommodation in the Duna Wellness Hotel (2 double rooms, handicapped accessible)</li> </ul> <p><b>Day 2: Mohács</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Sightseeing in Mohács (downtown walk, Church, Busó Museum, Sokac House)</li> <li>- Danube catamaran tour</li> <li>- Visit the Mohács National Monument</li> </ul> <p><b>Day 3: Sombor</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Sightseeing in Sombor (downtown walk)</li> <li>- Catamaran tour</li> <li>- Accommodation in Mohács</li> </ul> <p><b>+1 day:</b> optional excursion from Baja to the Ecotourism Centre in Pörböly (forest train ride, horse riding, visiting exhibitions) and to the Windmill in Felsőszentiván, with accommodation in Baja</p> <p>Optional detour between Baja-Zombor or Mohács-Zombor: Hercegszántó, Máriakert Vodica shrine</p>



Recommended duration of the programme package: **3 days (+1 day optional)**

Accommodation in Baja (Duna Wellness Hotel), Mohács

Accessible toilets in Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Hercegszántó-Vodica

Suggested means of transport: **car**

Recommended period: **spring, autumn**

**Table 12: Main parameters of the 3 towns along the Danube in Bačka programme package**

Source: own editing



## 2. BEVEZETŐ

### 2.1 A PROJEKT ALAPADATAI

Jelen dokumentum Baja Város Önkormányzat és Zombor Város kooperatív összefogásával megvalósuló, az akadálymentes turizmus fejlesztésére irányuló európai uniós projekt keretében került kidolgozásra.

A projekt fő adatai:

Program és támogatási jogcím	Interreg–IPA Magyarország–Szerbia Határon Átnyúló Együttműködési Program; 3. Prioritástengely (Turisztikai és kulturális örökség kooperációjának erősítése), tematikus prioritás: Kulturális és természeti örökségen alapuló turisztikai termékek, szolgáltatások és látnivalók fejlesztése (3.1.)
Projekt címe	Az akadálymentes turizmus fejlesztése a Baja-Zombor határon átnyúló térségben
Projekt rövidített címe	Baja-Sombor Tourism4All
Projekt azonosítószáma	HUSRB/1903/31/0075
Vezető partner	Baja Város Önkormányzat (HU)
Projekt partner	Zombor Város (SRB)

### 2.2 A TANULMÁNY CÉLJA ÉS FELADATA

A Baja-Sombor Tourism4All projekt átfogó célja a Baja-Zombor határon átnyúló térségben az akadálymentes turizmus fejlesztése, annak érdekében, hogy biztosított legyen a térség természeti és kulturális értékeihez való egyenlő esélyű hozzáférés a fogyatékkal élők számára is. A projekt célja egyúttal az akadálymentes turizmusban rejlő gazdasági potenciál kiaknázása: az új célcsoportok megnyerésén keresztül a térség gazdaságának teljesítőképessége javulhat, a turisztikai bevételek növekedhetnek.

**Jelen tanulmány célja és feladata határon átnyúló akadálymentes tematikus útvonalak, programcsomagok összeállítása, melyek a pontszerű kínálati elemeket attraktív közös turisztikai termékékké fogják össze és ajánlják ki a fogyatékkal élő és speciális igényű turisták számára is.**

A koncepció összeállítása a LOT1 keretében kidolgozott akadálymentes turizmus fejlesztési stratégián alapul: a tematikus útvonalak, programcsomagok a stratégia keretében összeállított vonzerőleltár felhasználásával álltak össze a stratégiában meghatározott kulcsterületeken. *A tematikus útvonalak kidolgozása a Baja-Sombor Greenways projekt keretében meghatározott zöld útvonalakra épül.*

A tervezett tematikus útvonalak feltérképezéséhez helyi turisztikai szakemberek, szolgáltatók, települési önkormányzatok vezetői és munkatársai, valamint a bejárások során két kerekesszékes segítő nyújtott segítséget.

## 3. AKADÁLYMENTES TÉRSÉGI TURISZTIKAI KÍNÁLAT ÉRTÉKELÉSE

A Baja-Zombor térségben az akadálymentes turisztikai kínálat értékelését részletesen a LOT1 akadálymentes turizmus fejlesztési koncepciója tartalmazza (vonzerőleltárral). Ahogy a koncepcióban megállapításra került, jelenleg meglehetősen szűkös a térségi akadálymentesen hozzáférhető kínálat:



- A legnagyobb problémát az jelenti, hogy szinte egyáltalán nem állnak rendelkezésre megbízható, részletes információk az akadálymentesen elérhető szolgáltatásokról, így rendkívül nehéz az utazásszervezés.
- A projekterületen a települési környezet akadálymentesítettsége a legtöbb település esetében erősen elmarad a kívánatostól. Bár a nagyobb városokban a belvárosi területek nagy része bejárható; a látássérültek számára megfelelő kialakítások (pl. vezetősávok, lámpás gyalogátkelőhelyek hangjelzéssel) szinte teljes egészében hiányoznak.
- A fogyatékkal élők számára jellemzően problémát jelent a tömegközlekedési eszközökhöz való hozzáférés.
- Az akadálymentes nyilvános illemhelyek száma, illetve hozzáférhetősége (Baján, illetve Mohácson kívül) erősen korlátozott. Az attrakcióknak is csak egy részénél, a vendéglátóhelyek esetében pedig alig érhető el akadálymentesített vizesblokk.
- Baján, Zomborban és Mohácson több mozgáskorlátozott parkoló is található, a kisebb településeken viszont a parkolók fizikai kialakítása sokhelyütt nem megfelelő a fogyatékkal élők vagy mozgásukban akadályozottak számára.
- A látnivalók, attrakciók többsége, még a kiemelt vonzerők egy része sem hozzáférhető a fogyatékkal élők számára és alig találunk olyan szolgáltatást, programlehetőséget, amely kifejezetten e szegmenseket célozza meg. Az adaptív interpretációs eszközök korlátozottsága a látássérülteket szinte teljesen elzárja a turisztikai élményektől, a térség természeti és kulturális értékeinek megismerésétől.
- Az aktív programlehetőségek köre szintén szűkös, akadálymentes strand, uszoda, fürdő, sportolási lehetőségek, játszóterek csak néhány helyszínen biztosítottak (de ezeknél is csak részlegesen, nem minden érintetti csoportra kiterjedően).
- A térségben minimális az akadálymentesített szálláskapacitás, amely csoportos utazások szervezését egyáltalán nem teszi lehetővé.
- A térségben csak néhány vendéglátóhely hozzáférhető a mozgáskorlátozottak számára, ugyanakkor jellemzően ezekben sem található akadálymentesített vizesblokk. Problémát jelent továbbá a speciális étkezési igények, diéták kielégítése is.

**A fentiek miatt középtávon se lehet reális elképzelés a teljes projekterület fejlesztése** (mivel fontos hangsúlyozni azt, hogy az akadálymentes turizmus csak akkor működhet, ha adott térség a turisztikai értéklánc mentén, annak minden elemében akadálymentes: pontszerű, egy-egy kínálati elemet érintő akadálymentesítés nem elegendő ahhoz, hogy a térségbe érkező fogyatékkal élő turista hozzáférjen a turisztikai élményekhez): **egy szűkebb területre érdemes koncentrálni, ahol reális befektetésekkel biztosítható a turisztikai attrakciók és szolgáltatások akadálymentesítése, a szükséges háttérszolgáltatásokkal együtt, azaz a turisztikai értéklánc minden elemében.**

**A stratégia által javasolt fókuszerület** (a bejárhatóság, a turisztikai attraktivitás, az akadálymentesen hozzáférhető kínálati elemek rendelkezésre állása alapján) **a projekterület magyar oldalán a Baja (belváros – Petőfi-sziget – Halászpárt) – Gemenc – 51-es / 15-ös főút mentén felfűzött települések – EuroVelo 6 útvonal mentén felfűzött települések – Mohács területet érinti, míg a szerbiai oldalon Bezdán – Monostorszeg – Zombor területre épít.**

Ennek megfelelően a tematikus útvonalakat, programcsomagokat is e fókuszerületre dolgozzuk ki, hozzákapcsolva további opcionális kitérőket, programlehetőségeket a már jelenleg is akadálymentesen hozzáférhető kínálat alapján.

**A bevont kínálati elemek részletes bemutatását a tematikus útvonalak, termékcsomagok leírása tartalmazza.**



## 4. KÖZÖS AKADÁLYMENTES TURISZTIKAI TERMÉKCSOMAGOK KONCEPCIÓJA

### 4.1 A TÉRSÉGI INTEGRÁLT TURISZTIKAI TERMÉKEK FOGALMA ÉS FŐ JELLEMZŐI

A vizsgált projekterületen az önállóan is jelentős vonzerőértékkel bíró kínálat meglehetősen korlátozott, a nagyobb városok (ld. Baja, Mohács, Zombor) és a Gemenc programjai mellett csak néhány jelentősebb kínálati elem tárható fel, a határ két oldalának összekapcsolása sem valósult még meg a gyakorlatban.

A kisebb vonzerőértékkel bíró kínálati elemek látogatottságának, a térségi kínálat attraktivitásának növelésére ezért akkor nyílhat mód, ha az egyes elemek közötti kapcsolódási pontok megteremtésével az elszigetelt, pontszerű látnivalók helyett egy összefüggő, komplex szolgáltatáskör jön létre, így biztosítva a szinergiahatások kiaknázhatóságát.

E kapcsolódás megteremtését részben fizikai, részben tartalmi „kapcsok” szolgálhatják. Ezek a következők lehetnek:

- Fizikai kapcsolódási pontok:
  - o Fizikailag egy magterületen létrehozott funkciók, akár direkt átjárási lehetőség biztosításával;
  - o Közvetlen átjárási útvonalak kialakítása;
  - o Térburkolati megoldásokkal a vendégek fizikai irányítása;
  - o Közlekedésszervezési megoldásokkal a látnivalók láncra fűzése;
  - o Útvonaljelző táblarendszerek alkalmazása.
- Tartalmi kapcsolódási pontok:
  - o Tematikus sétautak kialakítása;
  - o Termékcsomagok kidolgozása;
  - o Turisztikai kártyarendszerek létrehozása.

A **termékcsomagok** kialakítása a turisztikai termékfejlesztés egyik formája, amelynek célja a hosszabb tartózkodási idő és magasabb költség elérése a térségben. A turisztikai termékcsomag kialakításának és működtetésének elve azonos a desztináció turisztikai értékláncként való működtetésének elvével:

- Ahogyan a turisztikai értéklánc, úgy a termékcsomag főszereplője is a turista, aki igényeinek kielégítése érdekében a termékcsomagot alkotó turisztikai kínálati elemektől külön-külön és összességében is komplexitást és magas minőséget remél. A komplex rendszer keresletorientált működésének feltétele tehát az egyes szolgáltatók magas minőségű termékeinek kialakítása, hogy azok önmagukban és összességében is élményt nyújtsanak, ezáltal hosszabb tartózkodásra, és magasabb költségre ösztönözzenek.
- A termékcsomagok kialakítása során az egyes terméktípusokba tartozó termékek a turisztikai értéklánc aktív részeivé válnak. Az egyes települések turisztikai vállalkozásai a másik település, vagy turisztikai szolgáltatóval kölcsönös beszerző és értékesítő kapcsolatba lépnek. Az együttműködés által létrejön a térségben a hosszabb tartózkodás és a tartalmas szabadidő eltöltés komplex programja.
- A termékcsomagot alkotó turisztikai kínálat elemei a turisztikai desztinációt alkotó elemekkel azonos típusú elemek, azaz a turisztikai attrakció, a turisztikai szolgáltatások, a közlekedési feltételek, a közszolgáltatások, a szabadidős tevékenységek
- Alapvető fontosságú a keresleti igények kielégítése: minden igényt kielégítő szolgáltatásokra, individuális, testre szabott termékcsomagokra, rugalmas termékkombinációkra fokozott igény mutatkozik a trendek alapján.



A turisztikai termékcsomagok kialakításának általános szempontjai:

- Garantáltság elve: a turisztikai termékcsomag garantált programként (pl. idegenvezetővel, vagy túravezetővel), vagy akár egyénileg is igénybe vehető.
- Komplexitás elve: a megvalósítás során törekedni kell arra, hogy a települések közötti együttműködéssel minél komplexebb kínálati csomag jöjjön létre. A turisztikai programcsomag elemei nem nélkülözhetik a turisztikai értéklánc valamennyi alkotóelemének egy, vagy több szolgáltatóját.
- Komplementaritás elve: a magterületek turisztikai kínálatát kiegészítő térségi termékcsomagok bekapcsolása a szinergiahatások kihasználása, a tartózkodási idő növelése, a magasabb költség elérése érdekében. Az egymást kiegészítő turisztikai kínálat a turisztikai értékesítés során nagyobb előnyök, erősebb turizmuspiaci pozíció elérésével jár, mint az önálló, egymástól elszeparált termékek értékesítése.
- Minőség elve: törekedni kell a termékcsomagot alkotó turisztikai szolgáltatóknak arra, hogy azok egységesen magas minőséget tudjanak nyújtani. Fontos, hogy az interpretáció szintje magas legyen, azaz nélkülözhetetlen a folyamatos termékfejlesztés annak érdekében, hogy a turisztikai kínálat a látogatók számára ismereteket adjon/oktasson, szórakoztasson, bemutasson, informáljon, élményekkel gazdagítson.
- Termékcsomagok kombinálhatóságának elve: kombinálható, rugalmasan összeállítható programcsomagok kialakítása, amelyek lehetővé teszik az egyre individualizálódó turista számára is a megfelelő alternatívák igénybevételét (a turisztikai termékcsomag az adott turisztikai desztináció turisztikai szolgáltatói által nyújtott kínálati elemek kombinációját tartalmazza – ld. vonzerők, turisztikai szolgáltatások, turisztikai háttér-szolgáltatások egysége). A termékcsomag-kombinációk a célcsoportok érdeklődése szerint, illetve a termékek kombinálhatósága szerint alakíthatók ki (pl. egymást nem kizáró tevékenységek összekapcsolása).

A termékcsomagok létrehozása az alábbi fő előnyökkel jár a térség turisztikai pozíciójára nézve:

- Meglévő értékek hasznosítása: a már meglévő adottságok, értékek újszerű, a látogatók számára attraktív témakör köré rendezésével egy komplex, egyedi, ezáltal vonzó kínálat-együttes jöhet létre.
- Alacsony befektetési igény: mivel a tematikus út meglévő elemekre épül egy tartalmi szempontból virtuális fejlesztés eredményeként (összekötő téma), ezért az út létrehozásának befektetési igénye alacsonyabb, mint teljesen új (építészeti kivitelezést igénylő) attrakciók fejlesztésekor.
- Hátrányos helyzetű térségek, települések bekapcsolása a turizmusba: a tematikus utak fontos sajátossága, hogy akár több település, térség kínálati elemeinek összekapcsolását eredményezi, ezáltal a turistákat olyan területek felkeresésére ösztönzi, amelyek önmagukban nem rendelkeznek megfelelő vonzerőértékkel.
- Együttműködés a látogatóbarát infrastruktúra kialakításában: a programcsomag kialakításával lehetőség nyílik arra, hogy a turisztikai infrastruktúra elemeit (pl. kerékpárút-hálózat) több település, térség együttesen valósítsa meg.
- Kereslet irányíthatósága, fenntarthatósága: a tematikus utak kialakítása a javasolt bejárasi irányok meghatározásával irányíthatóvá teszi a vendégáramlást, ami kezeli az időbeni és térbeni koncentráltág problémáját. Ezzel egyúttal az értékek megőrzése, a fenntarthatóságot biztosító célszerű hasznosítás is garantálható.
- Együttműködés a működtetésben: a tematikus utak létrehozása feltételezi a résztvevő attrakciók, programelemek, szolgáltatások működtetésének összehangolását is (jellegükből adódóan különböző intenzitással) annak érdekében, hogy egy egységes, a turisták számára felismerhető közös arculat alakuljon ki. Ez egyben a működési költségek megosztását is jelenti.





- Új célcsoportok megnyerése: az új kínálati együttes létrehozása, valamint a résztvevők közötti együttműködés (különösen a régiókon, országokon átívelő programok esetében) új célcsoportok megnyerését, új piacok elérését teszi lehetővé.

A nemzetközi és hazai gyakorlatok, szakirodalom alapján a turisztikai termékcsomagok sikerének fő tényezői, kritikus pontjai az alábbiak:

- Együttműködés:
  - o Együttműködésben rejlő lehetőségek hatékony kihasználása, széleskörű partnerség kiépítése
  - o Törekvés a helyi lakosság, vállalkozások bevonására
  - o Szigorú kiválasztási kritériumok, minősítő rendszerek kidolgozása
  - o Hatékony szervezeti megoldások (egységes fellépés és működtetés, szakmai irányítás)
  - o Közös marketingtevékenységben és arculati elemekben rejlő erő kihasználása
  - o Jelképek kialakítása az egyedi arculati megjelenés és a termékcsomag tudatosítása érdekében
  - o Virtuális kapcsolódás mellett fizikai kapcsok kialakítása is (jelölések, táblák, kiadványok stb.)
  - o Érintett kínálati elemek működtetőinek képzése, szemléletformálása
- Szolgáltatásfejlesztés:
  - o Könnyen azonosítható, széles körűen ismert és egyértelmű téma, amely lehetőséget teremt megfelelő számú és attraktivitású vonzerő bevonására
  - o Meglévő létesítmények attraktív, innovatív hasznosítása
  - o A termék kombinációk azokra az erős, meglévő kínálattal bíró térségi turisztikai termékekre épülnek, melyek önmagukban is képesek látogatókat vonzani a területre, és ezekkel összekapcsolják a kevésbé látogatott kínálati elemeket
  - o Az utak kiindulási pontja jellemzően egy nagyobb, ismertebb város
  - o Egy átfogó témakörbe tartozó látnivalókból több, egymáshoz kapcsolódó speciális al-út létrehozása a vonzerőérték növelése, a potenciális vendégkör kiterjesztése (egyedi motivációk) és a változatosabb útvonalhálózat kialakítása érdekében
  - o Változatos programkínálat létrehozása több célcsoport számára is
  - o A termékcsomag egységének erősítése kapcsolódó rendezvényekkel (állandó és eseti programok is szükségesek)
  - o Megfelelő, attraktív interpretációs eszközök alkalmazása
- Látogatóbarát infrastruktúra:
  - o Akadálymentesítés
  - o Nyitvatartási idők optimalizálása, harmonizálása
  - o Közös árképzési politika, kombinált jegyek alkalmazása
  - o Megközelítési lehetőségek biztosítása, speciális (élményszerű) bejárési módok

A turisztikai termékcsomagok lehetnek például **tematikus útvonalak, vagy programcsomagok**.

- A tematikus út Kagelmann (1998) definíciója szerint: „Egy tematikus út egyrészt a vendégek szempontjából a regionálisan jellemző vonzerők hálózata, melyek egy közös, regionális jellegű témával kerülnek turisztikailag értékesítésre. Másrészt szervezetenként tekintve egy ágazatokon átnyúló regionális együttműködés (önkormányzatok, vállalkozások, múzeumok stb.). További ismérve, hogy működtető szervezettel rendelkezik, valamint hozzájárul a regionális értékteremtéshez.” A tematikus út tehát nem egy kötött útvonalat jelent, hanem egy közös téma mentén összegyűjtött vonzerők közös megjelenését.
- A programcsomagok jellemzően egy-egy témára vagy célcsoportra specializáltan alakíthatók ki. Ezek már konkrétan tartalmazzák a turistának nyújtott programot, látnivalókat, az étkezési és szálláslehetőséget, a javasolt programtervet is.



## 4.2 A BAJA-ZOMBOR AKADÁLYMENTES TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓ TURISZTIKAI

### TERMÉKCSOMAGJAINAK KIALAKÍTÁSI SZEMPONTJAI

A Baja-Zombor térségben az akadálymentes turisztikai termékcsomagok összeállításának fő szempontjai az alábbiak:

- **Térségi értékekre épülő tematika:** a tematika meghatározása során a térségi adottságokból kell kiindulni. A Baja-Zombor térség fő értékeit a természet, a népi-nemzetiségi kultúra és hagyományok, valamint a szakrális-kulturális értékek adják. A Greenways projekt keretében kidolgozott tematikus útvonalak is e kínálati elemek köré épültek. A jelen projekt kiindulási alapként kezeli e tematikus útvonal javaslatokat, de természetesen a célcsoport speciális igényei szerinti módosításokkal (hiszen a Greenways projekt kifejezetten az aktív – kerékpáros, vízi – turizmusra épült a zöld útvonalak mentén):

Greenways tematikus útvonal	Leírás	Útvonal (kiemelve a fő állomásokat)
„A Bácska legjava” kerékpáros tematikus útvonal (Baja – Zombor)	A tematikus útvonal a projektterület legérdekesebb, turisztikai szempontból a legnagyobb potenciállal bíró, egész évben hozzáférhető látnivalóit gyűjti össze és fűzi fel: Baja (és a Gemenc), Mohács, Zombor, Bezdán, Monostorszeg és Kiskőszeg látnivalói, programjai mellett a Duna-menti természetvédelmi területek és az EV6 Duna-menti kerékpáros útvonala tekinthető a térség kiemelt értékeinek. Célcsoport: középkorú és fiatal felnőtt korosztály, nagyobb gyermekes családok	Baja – Zombor (odaút): <b>Baja, Gemenc</b> – EV6 Duna-menti kerékpárút / nyáron nagy Duna vízitúra <b>Mohácsig</b> – EV6c kerékpárút <b>Hercegszántó</b> -Budzsák (Karapancai-kastély), Vodica érintésével a határig – EV6 szerbiai szakasz <b>Küllőd</b> – <b>Bezdán</b> – Kiskőszegi kitérő – <b>Monostorszeg</b> érintésével <b>Zomborig</b> / nyáron vízi túra a Nagy-Bácskai-csatornán Bezdántól Zomborig. Zombor – Baja (visszaút): Zombor – Bezdán – Hercegszántó – nyáron Dávod – <b>Csátalja</b> – <b>Bátmonostor</b> – <b>Vaskút</b> – Baja
„Vodica” szakrális kerékpáros és vízi kombinált körtúra (Baja – Zombor – Baja)	A tematikus útvonal a projektterületen megtalálható szakrális örökséget fűzi fel. Az útvonal neve, „Vodica” a szentkút szakrális értékre, a térségben megtalálható vizekre, azaz folyókra, csatornákra, fürdőhelyekre, tavakra, valamint a magyar-szerb együttműködésre egyaránt utal, nemcsak az elnevezés miatt, hanem mert az egyik kiemelt látnivalót jelentő Bátmonostor-Máriakönyve „Vodica” helyszínen a szerbeknek (ortodox) és a magyaroknak is van külön forrásuk, szentkútjuk. Célcsoport: középkorú korosztály	<b>Baja</b> – <b>Bátmonostor</b> – Nagybaracska – Csátalja – Dávod – <b>Hercegszántó</b> – Béreg – Küllőd – <b>Bezdán</b> – <b>Monostorszeg</b> – <b>Zombor</b> – Kerény – <b>Csonoplya</b> – <b>Nemesmilitics</b> – Őrszállás – <b>Gádor</b> – Haraszi – Bácsszentgyörgy – <b>Gara</b> – <b>Vaskút</b> – <b>Baja</b>
„Két keréken a Bácskában” – kerékpáros nagykörút a Baja-Zombor térségben	A tematikus útvonal a projektterület határán halad körbe, felfűzve a térség számos települését. Az útvonal kerékpáros bejárásra épül, tematikáját tehát nem az érintett látnivalók, programlehetőségek, hanem a bejárás mód adja. Az útvonal az EV6 és a regionális kerékpárosok útvonalak ötvözésével járja körül a teljes	Baja – EV6 útvonal (Szeremle – Dunafalva – Újmohács – Mohács – Kölked – Udvar – Dályok – Izsép – Hercegmárok – Darázs – Kiskőszeg) – EV6 szerbiai szakasz (Bezdán – Monostorszeg – Zombor) – szerbiai regionális útvonalak (Kerény – Bácsgyulafalva – Andrásfelke –



Greenways tematikus útvonal	Leírás	Útvonal (kiemelve a fő állomásokat)
	projekttérseget, három ország érintésével. E körülről kitérők tehető a belsőbb projekterületek irányában. Célcsoport: A nagy távolság miatt edzettebb kerékpárosoknak ajánlott a bejárás, de több etapra felbontva az útvonalat könnyebb szakaszokból is felépíthető a túra.	Bácsér – Bácsandrászállás – Bácskossuthfalva – Pacsér – Bajmok) – magyarországi útvonalak (Bácsalmás – Mélykút – Tataháza – Felsőszentiván – Csávoly – Baja).
„Mint hal a vízben” kerékpáros és vízi kombinált útvonal (Zombor – Baja – Zombor)	A térség meghatározó tájképi adottságai a természetes és mesterséges folyamatok, csatornák, állóvizek, felszín alatti vizek, melyek a térség fejlődésében is jelentős szerepet játszottak, így számos kínálati elem alapját adják. Ezek a kínálati elemek önmagukban kiemelkedő turisztikai potenciállal nem bírnak, de ezek felfűzésével, tematikus programcsomaggá szervezésével a zöld útvonalak mentén már vonzó kínálat hozható létre. A tematikus útvonal a térség vízi kínálatára épül, a vízzel kapcsolatos elemeket – így a horgászati lehetőségeket, vízitúra helyszíneket, fürdőket és strandokat, halászati bemutatóhelyeket és emlékeket – fűzi fel. Célcsoport: középkorú és idősebb korosztályok	<b>Zombor – Kerény</b> (bácsgyulafalvai kitérő tehető) – <b>Csonoplya – Pacsér – Bajmok – Bácsalmás – Madaras</b> – Katymár – Bácsborsód – Bácsbokod – <b>Csávoly – Baja – Szeremle – Dunafalva (nagybaracskai kitérő tehető) – Mohács</b> – Homorúd – <b>Hercegszántó – Bezdán – Monostorszeg</b> – Zombor
„Gólya, gólya, gilice” vízi ökotúra a Duna árterében (Baja – Zombor)	A tematikus útvonal a projekterület gazdag természeti értékeire épül: a magyarországi részen a Duna-Dráva Nemzeti Park, míg szerb oldalon a Felső-Dunamellék (Gornje Podunavlje) Természetvédelmi Rezervátum területét érinti, mely kapcsolódik a horvátországi Kopácsi-rét Természetvédelmi Területhez (ahová kitérő tehető), így az útvonal a Duna három országot felölelő artéri élőhelyét (értékes flóráját, gazdag madárvilágát és nagyvadállományát) mutatja be. Az útvonal neve, „Gólya, gólya, gilice” utal a térség egyik legjellemzőbb, „arculatadó” madarára, a fehér és a fekete gólyára, ezáltal az ökoturisztikai tematikára. Célcsoport: fiatalok (elsősorban középiskolás diákok, fiatal felnőttek) és nagyobb gyermekes családok, emellett jobb fizikai állapotban lévő középkorúak	<b>Baja – Szeremle – Dunafalva – Mohács – Kölked – Bezdán – Monostorszeg</b> – Zombor

**13. Táblázat: Tematikus útvonalak a Baja-Sombor Greenways projektben**

*Forrás: Baja-Sombor Greenways, Zöld útvonalak turisztikai felmérése (készítette: Fraktálváros Bt.)*



- **A pontszerű elemek felfűzésével attraktív kínálat-együttes létrehozása:** a tematikus útvonalak, programcsomagok összeállítása során arra kell törekedni, hogy valóban attraktív, a célcsoport számára vonzó kínálat jöjjön létre a pontszerű elemek összekapcsolásával. Emiatt olyan kínálat-együttes létrehozása indokolt, amely tartalmaz jelentősebb húzóattrakciókat és ezek mellett kiegészítő jelleggel jelennek meg a további, önmagukban kevésbé vonzó kínálati elemek.
- **Komplexitás, a turisztikai értéklánc valamennyi elemének biztosítása:** az akadálymentes turisztikai termékek akkor lehetnek sikeresek, ha komplex módon tartalmazzák az utazás során igényelt szolgáltatásokat. A tematikus útvonalak, termékcsomagok összeállítása során ezért arra kell törekedni, hogy azok a látóvalók, programlehetőségek mellett magukban foglaljanak akadálymentes szállás- és étkezési lehetőségeket és vegyék figyelembe az alapvető infrastruktúra-igényt is (pl. illemhelyek, parkolás, közlekedés).
- **Célcsoportnak megfelelő kínálat-együttes:** a tematikus útvonalakat, programcsomagokat a célcsoport igényei szerint kell megtervezni. Kiemelten fontos adott célcsoport általános – korosztály, útitársaság, érdeklődési terület, motiváció szerinti – igényeinek, elvárásainak figyelembevétele a beépített kínálati elemek kiválasztásakor, de ezek mellett nagy hangsúlyt kell fektetni az akadálymentesítésre vonatkozó követelményekre is. Bár a javasolt útvonalak a Greenways projekt keretében tervezett útvonalakra épülnek, a speciális igények miatt eltérő bejárési módok, rövidebb szakaszok kialakítása szükségszerű. Opcionális kitérők beiktatásával a termékek „személyre szabottsága” tovább javítható.
- **Határon átnyúló hatás:** a határtérség integrációja érdekében olyan útvonalak kialakítása javasolt, amelyek egymáshoz kapcsolható magyarországi és vajdasági szakaszokat is tartalmaznak (a célcsoport igényeinek megfelelően szakaszolható módon).

## 5. INTEGRÁLT TÉRSÉGI AKADÁLYMENTES TURISZTIKAI TERMÉKCSOMAGOK RÉSZLETES BEMUTATÁSA

A Greenways projektben kialakított tematikus utak kiindulási pontot jelentenek a jelen projekt keretében tervezett útvonalak kijelöléséhez is, annak érdekében, hogy a két projekt egymásra épülése, az ezek közötti szinergia biztosított legyen. Ugyanakkor a célcsoport-specifikus sajátosságokra tekintettel a jelen projekt keretében tervezett útvonalakat némileg megkülönböztetjük a Greenways projekt útvonalterveitől, annak érdekében, hogy kifejezzük az akadálymentes termékek speciális tartalmát. Ezt tükrözi a megnevezéseknél használt „+” jel is, ami egyrészt a speciális igényű utazókra való fokozott odafigyelést és pozitív megkülönböztetést fejezi ki, másrészt a kereszt a fogyatékkal élők speciális egészségi helyzetére is utal.

A fenti szempontoknak megfelelően két tematikus útvonal és két programcsomag kialakítására teszünk javaslatot, amelyek zömében a LOT1 keretében kijelölt fókuszterületre koncentrálnak, de korosztály, illetve motiváció szerint eltérő célcsoportokat céloznak meg.

A Tourism4All mozgalom alapelveinek megfelelően a megcélzott vendégkörben a fogyatékos típusa szerint nem teszünk különbséget, ugyanakkor *fontos kiemelni azt, hogy az akadálymentes szálláshelykapacitás korlátozottsága miatt jelenleg a térségi látogatás csak egyéni látogatóknak, illetve olyan csoportoknak ajánlott, amelyeknek legfeljebb 2 teljesen akadálymentesített szobára van szükségük a tartózkodás során!*

Tematikus útvonal / programcsomag	Tematika, fő kínálati elemek	Célcsoport
Vodica+ akadálymentes kulturális-szakraális tematikus útvonal	A térség szakraális, kulturális értékeinek felfűzése (kiemelten: Mária-kegyhelyek, templomok, kápolnák, épített örökség, népi kultúra)	Középkorú és idősebb korosztályok

Tematikus útvonal / programcsomag	Tematika, fő kínálati elemek	Célcsoport
Gólya, gólya, gilice+ családi ökoturisztikai tematikus útvonal	A térség természeti látnivalóinak, ökoturisztikai programjainak felfűzése (kiemelten: természeti értékek, ökoturisztikai bemutatóhelyek, családi programok)	Gyermekek családok
Három város a bácskai Duna mentén programcsomag	A három, kiemelt turisztikai desztinációjának számító Duna menti település meglátogatása (Baja, Mohács, Zombor)	Fiatal felnőttek, középkorúak (magasabb jövedelmi helyzettel)
Korlátlan élmények az osztálynak programcsomag	Osztálykirándulás programcsomag a gyermekek számára érdekes edutainment kínálati elemek és interaktív programok beépítésével	Iskolás csoportok (általános iskola felső tagozat)

14. Táblázat: Javasolt tematikus útvonalak és programcsomagok

Forrás: saját szerkesztés

Mivel a térségben még meglehetősen kevés teljes mértékben akadálymentes kínálati elem áll rendelkezésre, ezért a tematikus útvonalak leírása nem egyetlen javasolt bejárást tartalmaz, hanem az egyes kínálati elemek hozzáférhetőségét részletezi: ezen információk alapján a fogyatékoság típusától és mértékétől függően állíthatók össze az egyéni programtervek.

## 5.1 VODICA+ AKADÁLYMENTES KULTURÁLIS-SZAKRÁLIS TEMATIKUS ÚTVONAL



### 5.1.1 Tematika és célcsoportok

A Greenways projektben meghatározottak szerint, a tematikus útvonal a projekterületen megtalálható **kulturális-szagrális örökséget fűzi fel az 51-es út / 15-ös út mentén** Baja – Bátmonostor – Hercegszántó – Bezdán – Monostorszeg – Zombor útvonalon. Az útvonal neve, „Vodica” a szentkút szagrális értékre, a térségben megtalálható vizekre (folyókra, csatornákra, fürdőhelyekre, tavakra), valamint a magyar-szerb együttműködésre egyaránt utal.

**A Vodica+ akadálymentes tematikus útvonal fő célcsoportját a középkorú és idősebb korosztályok alkotják, akik életkorukból adódóan vagy fogyatékoságuk okán kevésbé aktívak.** Az útvonal ennek megfelelően **kevésbé megerőltető kínálati elemeket** foglal magában, amelyek könnyen bejárhatók, **autóval is elérhetők.**

Az útvonal hozzáférhetősége fogyatékosági típus és mérték szerint:

Fő érintetti csoportok	Útvonal hozzáférhetőségének értékelése
	Az útvonal által felfűzött kiemelt látnivalók kerekesszékekkel is megközelíthetők (kiváltképp a magyarországi területen), így az útvonal hozzáférést biztosít a fő látnivalókhoz a mozgáskorlátozottság mértékétől függetlenül. A kiegészítő látnivalók, programok egy része kerekesszékesek számára nem akadálymentes, illetve csak segítséggel hozzáférhető.
	Az útvonal mozgásukban kevésbé akadályozott turisták számára jól hozzáférhető kínálati elemeket tartalmaz, a nem megerőltető bejárhatóság (rövidebb sétaszakaszok, egy-két lépcsőfok, magasabb küszöb stb.), az autós megközelíthetőség és a változatos programkínálat miatt valódi élményt nyújthat a számukra.
	Vakok számára az útvonal önálló bejárása jelenleg nem lehetséges, az ehhez szükséges fizikai és IKT akadálymentesítés jelenleg nem megoldott, így az útvonal bejárása csak segítővel javasolt, de az élmény így is korlátozott lehet. A látássérültek számára is élményt nyújtó interpretációs eszközök és programlehetőségek köre szűk.

Fő érintetti csoportok	Útvonal hozzáférhetőségének értékelése
	<p>Siketek és hallássérültek számára az útvonal bejárása lehetséges, az alapvetően épített örökségi elemeket magában foglaló kínálat élvezhető; igaz, a számukra speciális szolgáltatások nem, illetve csak nagyon korlátozottan állnak rendelkezésre.</p>
	<p>Bár a térségben kifejezetten a kognitív zavarokkal élők, értelmi fogyatékosok számára elérhető speciális kínálati elemek nem állnak rendelkezésre; az útvonal által felfűzött látnivalók részben természeti környezetben, részben kisebb forgalmú területeken található, így az útvonal a kognitív zavarral élő, értelmi fogyatékos turisták számára is élményekben gazdag tartózkodást kínál; de segítő közreműködése ajánlott lehet.</p>

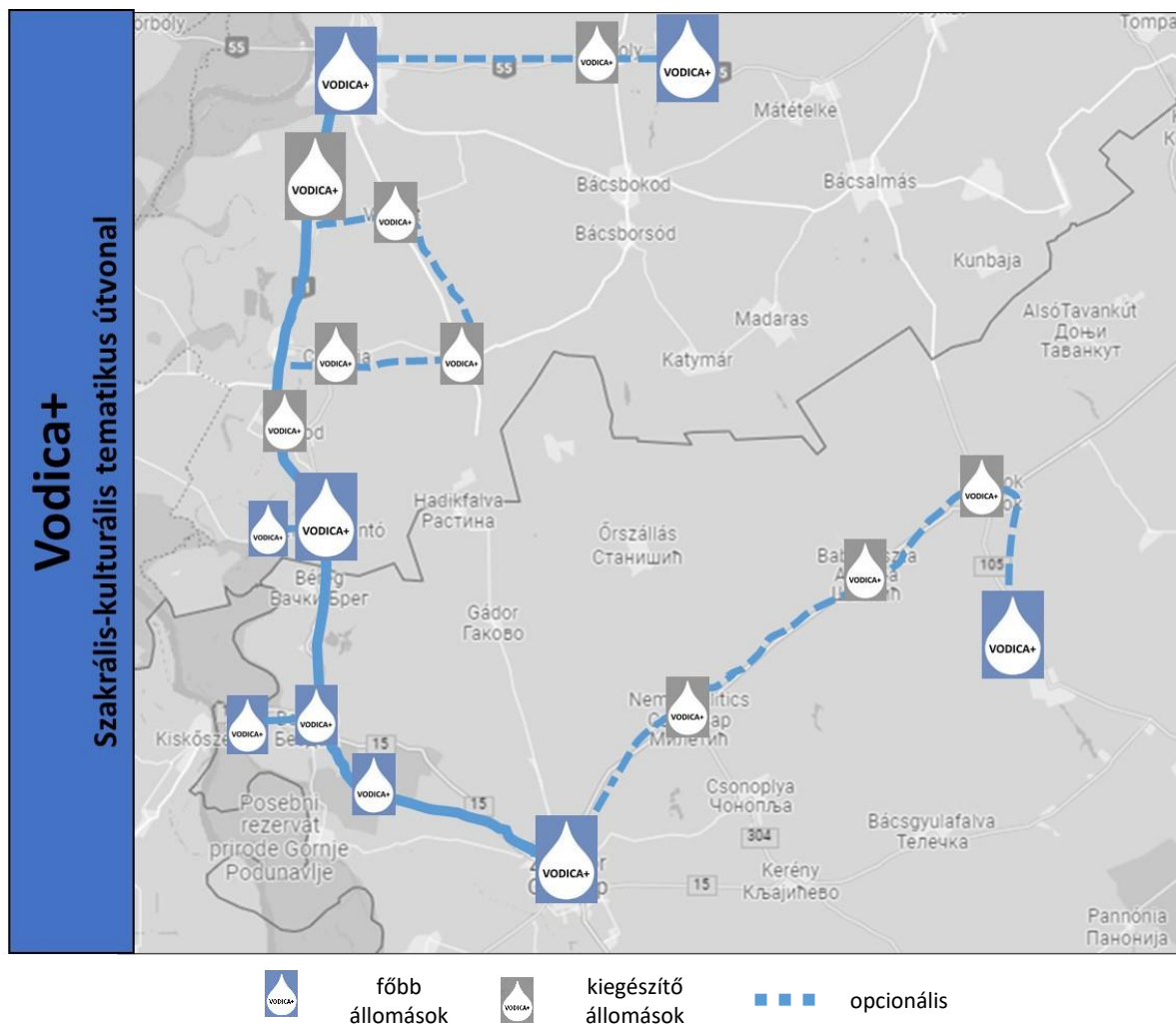
15. Táblázat: Az útvonal hozzáférhetősége fő érintetti csoportok szerint

Forrás: saját szerkesztés

### 5.1.2 Áttekintés

A tematikus útvonal a meglévő kínálat alapján, a tematikába illeszkedő kiemelt látnivalóknak megfelelően a **Baja – Hercegszántó – Zombor** tengelyen halad, kiegészítő kínálatként a környékbeli települések látnivalóinak érintésével és opcionális kitérőkre tett javaslatokkal.

Az útvonal fő állomásait az alábbi tematikus ábra szemlélteti:





<b>Vodica+ szakrális-kulturális útvonal áttekintése (kiemelten: jelenleg is hozzáférhető állomások)</b>
<b>Baja:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- <b>Petőfi-sziget</b></li><li>- <b>Belváros (Szenháromság tér és környéke – templomok, épített örökség)</b></li><li>- <b>Halászpárt – Sugovica sétány – Türr kilátó</b></li></ul>
<b>Opcionális kitérő: Felsőszentiváni szélmalom</b>
Kiegészítő látnivaló, programlehetőség: Csávoly – Vodica
Vodica, Baja-Bátmonostor
Opcionális kitérő: Vaskút – Gara – Csátalja
<b>Hercegszántó:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- <b>Vodica-Máriakert</b></li><li>- <b>Karapancsai-kastély parkja</b></li><li>- Karapancsai Kastély és Major</li><li>- Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek: templomok, borászat</li></ul>
<b>Bezdán:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- <b>Szent Simon és Júdás Tádé Apostolok Plébániatemplom</b></li><li>- <b>Batinai ütközet emlékmúzeum</b></li><li>- Szenháromság fogadalmi kápolna</li><li>- Novitet-Duna Selyemdamaszt Szövőgyár és Múzeum</li><li>- Kiegészítő látnivaló, programlehetőség: Jelena tájház</li></ul>
<b>Monostorszeg:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- <b>Turisztikai központ</b></li><li>- <b>Péter és Pál Apostolok Templom</b></li><li>- Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek: tájházak, méhészeti bemutatóhely</li></ul>
<b>Zombor (akadálymentes szállás és mosdó igénye esetén a zombori látogatás nem javasolt):</b> <ul style="list-style-type: none"><li>- <b>Turisztikai központ</b></li><li>- <b>Belvárosi séta – templomok, épített örökség</b></li><li>- <b>Katamarán túra a Dunán</b></li></ul>
<b>Opcionális kitérő: Pacséri gyógyfürdő (Nemesmilitics – Babapuszta – Bajmok érintésével)</b>
Akadálymentes szálláslehetőségek: Baja, Csávoly
Akadálymentes mosdók: Baja, Felsőszentiván, Gara, Csátalja, Csávoly, Hercegszántó, Bezdán

#### 16. Táblázat: A Vodica+ útvonal áttekintése

*Forrás: saját szerkesztés*

### 5.1.3 Felfűzött látnivalók és fejlesztési javaslatok

Az alábbiakban a felfűzött kínálati elemeket mutatjuk be, kitérve azokra a fejlesztési javaslatokra, amelyek az útvonal attraktivitását tovább növelhetik, a hozzáférhető kínálati elemek körét bővíthetik. Az útvonalhoz opcionális kitérők is kapcsolhatók.

#### 5.1.3.1 Baja, Petőfi-sziget

##### Megközelítés

A Petőfi-sziget megközelíthető Baja belvárosa felől autóval a Petőfi hídon át. Több helyen (a látnivalók közelében) jelölt akadálymentes parkolóhely érhető el, így biztonságos a kerekesszékből történő ki- és beszállás. A szigetre turistabusz is behajthat, de külön akadálymentesített buszparkoló nem áll rendelkezésre.

Tömegközlekedési lehetőség nincs, a Szenháromság tértől gyalogosan kb. 500 méterre található az új akadálymentes látogatóközpont. A gyalogos útvonal szilárd burkolatú járdán halad, a közlekedést kerekesszékesek, illetve látássérültek számára több helyen lámpaoszlopok nehezíthetik (ezek belógnak a járdára, nem elkerítettek, taktilis burkolatváltással nem jelöltek).



A látássérültek önálló közlekedéséhez szükséges feltételek (pl. vezetősávok, burkolati jelek, terepakadályok elkerítése, hangjelzésekkel ellátott gyalogátkelők) nem állnak rendelkezésre, hallássérülteket segítő megoldások sincsenek.

## Szolgáltatások

### 1) Akadálymentes látogatóközpont

A tematikus útvonal kiindulási pontját a bajai Petőfi-sziget, az itt található (a HUSRB/1903/31/007 azonosítószámú projekt kertében kialakításra kerülő) akadálymentes látogatóközpont jelenti, ahol elérhetőek lesznek a térségi akadálymentes kirándulásokhoz, utazásokhoz szükséges információk. A létesítmény egy kiállítóteret is magában foglal, kiszolgáló infrastruktúrát biztosít (mosdók, konyha, kültéri közösségi terület), emellett különböző programok, események helyszíne lesz.

GPS koordináta: 46.177647, 18.944966

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Az új látogatóközpont akadálymentes kialakítású lesz, így mind a turisztikai információkhoz való hozzáférés, mind a kiállítás megtekintése biztosított lesz mozgáskorlátozottak, kerekesszékesek számára is. Akadálymentes mosdó is elérhető lesz az épületben.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A kiállítás adaptív interpretációs eszközökkel mutatja be a látogatóknak a térség fő természeti és kulturális értékeit, látnivalóit, ezáltal látássérültek számára is lehetőség nyílik ezek megismerésére.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A kiállítás adaptív interpretációs eszközökkel mutatja be a látogatóknak a térség fő természeti és kulturális értékeit, látnivalóit, ezáltal hallássérültek számára is lehetőség nyílik ezek megismerésére.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által is látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★

### 2) Séta a szigeten

A Petőfi-sziget Baja város különleges, természetközeli területe a Ferenc-csatorna és a Sugovica ölelésében, amely kellemes sétára ad lehetőséget az idelátogatóknak. A Petőfi-sziget szabadtéri területe szabadon látogatható.

Javasolt bejárési útvonal:

- Rövid séta: az új látogatóközponttól / Turisztikai Központtól indulva a Március 15. sétányon haladva rövid séta tehető a Sobri Halászcserda érintésével a Vizafogó Étteremig, ahonnan szép kilátás nyílik a Sugovicára. Az út hossza (egy irányban) kb. 500 méter.





- Körséta a szigeten: a sziget az új látogatóközponttól / Turisztikai Központtól indulva a Március 15. sétányon, majd a Május 1. sétányon haladva járható körbe, a sétaút hossza kb. 1,8 km. Az útvonal érinti a szigeten található főbb létesítményeket, vendéglátóhelyeket, csónakházakat, valamint a Pandúr-szigetre átvezető gyalogos- és kerékpáros hidat, ahonnan szép kilátás nyílik a csatornára.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Petőfi-sziget bejárása lehetséges autóval, több helyen (a látnivalók közelében) jelölt akadálymentes parkolóhely is elérhető. A szigeten belül végig kényelmes, széles, szilárd burkolatú járda halad, így a sziget bejárása mozgáskorlátozottak, kerekesszékekkel közlekedők számára is biztonságos.

A Petőfi híd lábánál akadálymentes nyilvános illemhely található, de ennek nyitvatartási idejéről nem érhető el információ.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedéséhez szükséges feltételek (pl. vezetősávok, burkolati jelek, terepakadályok elkerítése, hangjelzésekkel ellátott gyalogátkelők) nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A terület hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A szigeten tett séta kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára is kedvező lehet a természetközeli, kis forgalmú, nyugodt környezetnek köszönhetően.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	
	★★★★★
	★★★★★

### **3) Turisztikai Központ**

A Turisztikai Központban információs pont működik, kiállításoknak és rendezvényeknek ad helyet a létesítmény. Az épületben vendégmosdók állnak rendelkezésre, ajándéktárgyak vásárlására is lehetőség van. A Turisztikai Központ hétfőtől csütörtökig 8-16 óra között, pénteken 8-18 óra között, vasárnap pedig 9-17 óra között tart nyitva. A létesítménybe a belépés, a mosdó használata ingyenes.

GPS koordináta: 46.17724, 18.94525 (6500 Baja, Petőfi sziget 11.)

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A központnál akadálymentes parkolóhely biztosított: az épülettel szemben található nagy alapterületű parkolóban 3 db jelölt, megfelelő szélességű akadálymentes parkolóhely van. Az épület szilárd burkolatú járdán és épített rámpán keresztül megközelíthető kerekesszékekkel is. Az épület akadálymentes kialakítású, így az itt szervezett események, kiállítások hozzáférhetőek mozgáskorlátozottak számára is. Akadálymentes mosdó rendelkezésre áll nyitvatartási időn belül.



#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek közlekedését segítő megoldások nincsenek, az IKT akadálymentesítés fejlesztendő.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható, de speciálisan nekik szóló megoldások nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★★
	★★★★★★
	
	★★
	★★★★

#### **4) Éttermek**

A Petőfi-szigeten több népszerű étterem található, ahol megkóstolható a híres bajai halászlé is. A vegetáriánus kínálat erősen korlátozott, külön diétás ételek az étlapokon nem szerepelnek.

- Sobri Halászcserda (GPS koordináta: 46.17801, 18.94280, cím: Március 15. sétány 10.): Baja egyik legnépszerűbb étterme a Sobri Halászcserda. A Halászcserda minden nap 11.30-21 óra között tart nyitva, a bajai halászlé (felhasznált halfajtól függően) 3390-4590 Ft-ba kerül.
- Vizafogó Panzió és Étterem (GPS koordináta: 46.17821, 18.94055; cím: Március 15. sétány 27.): a Sugovica partján található panzió étterme a' la carte étkezést csak 9 főig tud biztosítani. A létesítmény emeletén panzió működik. Kenubérlésre van lehetőség. Az étterem nyitvatartási ideje 11-22 óra naponta, a bajai halászlé 3290 Ft-ba kerül.
- Véndió Étterem (GSP koordináta: 46.17821, 18.94801; cím: Március 15. sétány 1.): a Petőfi-sziget bejáratánál, a híd „alatt” található étteremből, különösen a teraszról impozáns látvány tárul a látogató elé a Sugovicáról. Az étterem minden nap 11-22 óra között tart nyitva, a bajai halászlé ára 3090 Ft.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Sobri Halászcserda előtt nagy területű, térkövezett parkoló található, akadálymentes parkolóhely biztosított. Az étterem bejáratához épített rámpa vezet, de annak meredeksége miatt kerekesszékekkel nehezen, legfeljebb csak segítséggel használható. A bejáratnál lépcső, illetve küszöb van. A belső vendégtér akadálymentes. A terasz megközelítéséhez az étterem munkatársai igény esetén mobil rámpát tudnak kihelyezni. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

A Vizafogó étteremhez nem betonozott felületű parkoló tartozik; jelölt akadálymentes parkolóhely nincs. A járdáról térkövezett út vezet a főbejáratához. A főbejáraton csak 4 magasabb lépcsőfokon keresztül lehet bejutni. A belső terület nem akadálymentes, az asztalok között viszonylag szűk a hely. Nyári időszakban az étterem terasza igénybevehető kerekesszékesek által is, de akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre. A szálláshely az épület emeletén helyezkedik el, nem akadálymentes.

A Véndió Étterem főbejáratánál lépcső van, de az étteremhez biztosított megfelelő lejtésszögű rámpa, így a belső tér is elérhető akadálymentesen. A vendégtér kialakítása azonban kerekesszékesek számára



nem megfelelő. A kerthelyiség kerekesszékekkel megközelíthető, a járdával egy síkban van. A mosdóhoz külön bejárat biztosított az udvar felől is, így azt azok is elérhetik, akik nehezebben közlekednek. Ugyanakkor maga a mosdó nem akadálymentesített.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését, valamint az éttermi szolgáltatások önálló igénybevételét segítő megoldások (pl. Braille étlap) nincsenek, de segítséggel természetesen az éttermi szolgáltatásokat igénybe tudják venni.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmények hallássérültek által látogathatók, de a célcsoportot segítő speciális megoldások nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés értelmi fogyatékosok számára

A létesítmények értelmi fogyatékosok által látogathatók, de a jellemzően nagy vendégforgalom, a zsúfoltabb belső tér problémát jelenthet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★
	★★★★★
	★★★
	★★★
	★★★

#### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A Petőfi-sziget meglátogatása, az itt található akadálymentes látogatóközpont miatt feltétlenül javasolt a célcsoportok számára, hiszen itt elérhetőek lesznek számukra az akadálymentes térségi utazáshoz szükséges információk, megtekinthető egy adaptív kiállítás és rendelkezésre áll a kiszolgáló infrastruktúra is. A szigeten tett rövidebb-hosszabb séta jó időben színesítheti a tartózkodást. A szigeten található éttermekben megkóstolható a bajai halászlé, igaz, ezek a létesítmények nem, vagy csak korlátozottan akadálymentes kialakításúak (pl. akadálymentes mosdó nem található ezekben). A szigeten a turisztikai központokban található illemhelyek nyitvatartási idő belül vehetők igénybe. A sziget bejáratánál (Petőfi híd lábánál) nyilvános illemhely található, akadálymentes WC-vel, de ennek nyitvatartási ideje bizonytalan, nincs kihelyezett információ erről.

A hozzáférés javítása és a látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Speciális járművek kölcsönzési lehetőségének bővítése a sziget bejására (pl. elektromos kerekesszék, moped, golfautó)
- Akadálymentes bejárhatóság fejlesztése a látássérültek szempontjából (taktilis burkolatok, vezetősávok, korlátok / burkolatjelek a terepakadályok körül stb.)
- Adaptív utcabútorok kihelyezése
- IKT akadálymentesítés fejlesztése
- Akadálymentes panoráma pontok kialakítása a Sugovica, csatorna parton, padokkal



- Nyilvános akadálymentes illemhely elérhetőségének biztosítása folyamatosan
- Éttermek akadálymentesítése, látássérülteket segítő megoldások (pl. Braille írásos étlap), diétás kínálat bővítése

### 5.1.3.2 Baja, belváros (Szentháromság tér és környéke)

#### Megközelíthetőség

A Szentháromság tér és környéke Baja központja, ahol a város fő épített látnivalói és kulturális intézményei találhatóak. A tér autóval könnyen megközelíthető, nagy parkolóterületet alakítottak ki. Busszal, vonattal érkezők az állomásokról viszont már nehezebben, hosszabb gyaloglással, nem akadálymentes szakaszokat is magában foglaló útvonalon keresztül juthatnak ide.

#### Szolgáltatások

##### 1) Szentháromság tér

A Szentháromság tér a bajai belvárosi séták indulóállomása. A tér a velencei Szent Márk térhez hasonlóan három oldalról zárt, a negyedik oldalán nyitott, folyóval határolt.

GPS koordináták: 46.17780, 18.95073

Látnivalók, szolgáltatások:

- Szentháromság szobor a tér közepén
- Tourinform Iroda (Szentháromság tér 11.): a városi séták előtt a Tourinform Irodában lehet tájékoztatást kérni a programlehetőségekről. Az iroda hétfő, kedd, csütörtök és péntek 8-16 óra között, szerdán 8-17 óra között tart nyitva, hétfőgőn zárva van.
- Grassalkovich kastély, jelenlegi Városháza (Szentháromság tér 1.): a díszterem és a hivatal előzetes bejelentkezéssel körbejárható, emeletén ideiglenes kiállításokat is szerveznek, az udvar nyáron koncerteknek ad helyet.
- Bácskai Kultúrpalota (Szentháromság tér 3.): a kulturális intézmény előadásoknak, bábelőadásoknak, zenei koncerteknek, kiállításoknak ad helyet.
- Türr István Múzeum (Deák Ferenc utca 1.): a Szentháromság tér sarkán, a Deák Ferenc utcában működő múzeumban helytörténeti, néprajzi, képző- és iparművészeti kiállítások tekinthetők meg.
- Páduai Szent Antal Plébániatemplom (Bartók Béla u. 5.): a Városháza mögött, az Apponyi, majd a Bartók Béla utcán besétálva (kb. 100 méterre) található római katolikus templomban orgonakoncerteket is tartanak, a templom körüli kertben mellszobrok tekinthetők meg.
- Vendéglátóhelyek: a Szentháromság téren számos vendéglátóhely, kávézó és étterem működik.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A **Szentháromság tér** burkolata nagy méretű macskakő. A belváros rekonstrukciója során az útra az eredeti macskaköveket helyezték vissza, járdafelújításra került sor, térkő burkolat került kialakításra. A tér négy negyedből áll, a négyből 3 negyed parkolásra kijelölt hely, a negyedik negyed a hivatal előtti rész, ahol szökőkút található. A téren a közlekedés bottal, kerekesszéssel nehézkes a macskakövek miatt, a parkolóból a kijutást láncos korlátok és padkák is nehezítik. A teret körbe lehet sétálni három oldalról, az épületek mellett kerekesszéssel is. A tér nyugati oldalán, a Sugovicával párhuzamosan széles, apró kővel borított, egyenletes felületű sétány vezet, amelyen bottal, kerekesszéssel is végig lehet haladni. A gyalogátkelőhelyeknél a járda szintbe van hozva az úttal.

A **Tourinform Iroda** bejáratánál nincs lépcső, a küszöbön segítséggel át lehet jutni kerekesszéssel is, de az iroda kialakítása nem tekinthető teljesen akadálymentesnek.



A **Városháza** épületénél jelölt akadálymentes parkolóhely található. Az épület akadálymentesen megközelíthető. A belső terek is akadálymentesen bejárhatók, az emeletre lift vezet, akadálymentes mosdó (hivatali időn belül) rendelkezésre áll.

A **Bácskai Kultúrpalota** az oldalbejáratnál kialakított épített rámpán keresztül közelíthető meg (a főbejáratnál lépcső van). Az emeletek között lift közlekedik. Akadálymentes mosdó (nyitvatartási időn belül) rendelkezésre áll.

A **Türr István Múzeum** nem akadálymentes kialakítású: az emeleti kiállítóterekre lépcső vezet fel, lift nincs, így ezek kerekesszékesek számára nem hozzáférhetők. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre. A múzeum keddtől szombatig 10-16 óra között tart nyitva. Az „Örökségszálló” - a Türr István Múzeum Látványtára és Állandó kiállítása 2000 Ft-os felnőtt belépővel tekinthető meg, kedvezményes diák/nyugdíjas jegy váltható.

A **Páduai Szent Antal Plébániatemplom** akadálymentesen megközelíthető a Városházától (szilárd burkolatú, térköves járdán). A templom főbejáratához lépcsősor vezet (korlát van, de a lépcsősoron mozgásukban korlátozottak csak nehezen tudnak feljutni). A parkoló felőli hátsó bejáratnál épített rámpa van, de ez túlságosan meredek, kerekesszékesek önállóan nem, vagy csak nagyon nehezen tudják használni. A létesítményen belüli közlekedés akadálymentes. A templomkertben részben térkövezett, részben zúzott kővel borított sétány vezet.

A téren működő **vendéglátóhelyek** (pl. Bacon Street BS, Mediterrán étterem, Mola étterem) esetében általános problémát jelentenek a szintkülönbségek a járda és a teraszok, valamint a járda és a bejáratok között (dobogó, küszöb). A vendéglátóhelyek akadálymentes mosdóval jellemzően nem rendelkeznek. Hozzáférhető vendéglátóhelyek:

- A Bácskai Kultúrpalotában található egy kávézó, mely akadálymentesen megközelíthető, a Kultúrpalotában akadálymentes mosdó van.
- Duna Wellness Hotel étterme: akadálymentes parkoló közvetlenül az épület előtt található, a járdaszintről rámpa vezet a teraszos részre (a rámpa végén 2-3 cm-es küszöb van), a főbejárat mellett épített rámpa található csúszásgátló felülettel ellátva. Az étterem belső tere akadálymentes, akadálymentes mosdó rendelkezésre áll.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A belvárosban a látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások (pl. vezetősáv, taktilis burkolati jelek, korlátok, hangjelzésekkel ellátott gyalogátkelők) nincsenek. A kulturális intézmények adaptív interpretációs eszközöket korlátozottan alkalmaznak csak: a Türr István Múzeumban például nagybetűs információs tábla, filmvetítés, online tárlatvezető érhető el. A vendéglátóhelyeken a látássérültek önálló rendelését segítő megoldások nincsenek, de az éttermi szolgáltatásokat segítséggel természetesen igénybe tudják venni.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az épített látnivalók hozzáférhetők a hallássérültek számára, de a kulturális programok befogadását segítő megoldások (pl. jelnyelvi tolmácsolás, feliratozás) nincsenek. A vendéglátóhelyeken a hallássérültek önálló rendelését segítő megoldások nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A látnivalók, kulturális intézmények hozzáférhetők a kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára, de a turisztikai főszezonban a nagyobb látogatóforgalom problémát jelenthet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:





	★★★★★
	★
	★★★
	★★★★★

## 2) Eötvös József sétálóutca – Tóth Kálmán tér – Szent Imre tér

A Szentháromság tértől az Eötvös József sétálóutcán folytatható a bajai városnézés. Az utcán végigsétálva a Tóth Kálmán térig, majd a Szent Imre térig juthatunk el, a séta hossza kb. 300 méter, ez mozgásukban korlátozottak, idősek által is megtehető távolságot jelenthet.

Látnivalók, szolgáltatások:

- Eötvös utca: a sétálóutca mentén vendéglátóhelyek, üzletek működnek, nyáron hangulatos teraszokkal (pl. Galéria Art-kávézó, Döner étterem, Galéria Cukrászda).
- Tóth Kálmán tér: teresedés szökőkúttal, padokkal, zöldfelülettel. Innen indul a bajai városnéző kisvasút, amely 49 felnőtt vagy 60 gyermek szállítására alkalmas. A kisvonat naponta 10 és 18 óra között, minden egész órában indul a Piri Ponty Játsszóház elől (Tóth Kálmán tér 4.). A kisvasút a belvárost körbejárva a Türr kilátóig megy ki a Sugovica partján. A jegy a teljes útra 1300 Ft, kedvezményes jegyek elérhetők.
- Szent Imre tér: a Tóth Kálmán tér folytatása a parkosított, virágágyásokkal díszített Szent Imre tér, ahol Baja egyik legszebb temploma, a Szent Péter és Szent Pál Plébániatemplom, köznyelvben Belvárosi templom (Szent Imre tér 6.) áll, ahol orgonakonzerteket is tartanak. A templom mögött található III. Béla király szobra (padokkal). További látnivaló a téren a Szent Flórián szobor.

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Az **Eötvös utca** sétálóutca (gyalogos, kerékpáros zóna), viszonylag széles, burkolata a belváros rekonstrukciója során teljesen megújult, egyenletes, jó állapotú, így kerekesszékekkel is könnyen bejárható. A sétálóutcán található vendéglátóhelyek nem akadálymentes kialakításúak, bejáratuknál lépcső, illetve magas küszöb van, akadálymentes mosdóval nem rendelkeznek. Akadálymentes üzlet a Szakáll ABC (Sétáló utca – Szentháromság tél találkozásánál), illetve a Benu Gyógyszertár (Sétáló utca – Tóth Kálmán tér találkozásánál).

A **Tóth Kálmán tér** szintén egyenletes, jó minőségű, szilárd burkolattal ellátott. A szökőkutat jórészt körbe lehet járni kerekesszékekkel is, az északi részéhez viszont lépcső vezet. A térről induló **városnéző kisvasút** nem akadálymentes, a felszállás kerekesszékekkel nem lehetséges, bottal is nehéz lehet.

A **Szent Imre téren** is térkövezett burkolatú sétányok vezetnek, amelyek kerekesszékekkel bejárhatók; így a tér, az itt található szobrok is hozzáférhetők. A **Belvárosi templom** előtti terület térkövel, illetve macskakővel burkolt, a templom főbejáratánál lépcső van, az oldalbejáraton épített rámpán keresztül lehet bejutni. A templomtér túlnyomórészt akadálymentes (oltárnál, karzatnál van lépcső).

### Akadálymentesítés látássérültek számára

A sétálóövezetben a látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások (vezetősávok, burkolati jelek, terepakadályok elkerítése stb.) nincsenek, a teraszok bútorai belógva a sétálóövezetbe akadályt képezhetnek. A Szentháromság tér – Eötvös utca kereszteződésénél a sarkon egy makett található a belváros fontosabb épületeivel. A maketten Braille írással feltüntetésre kerültek a nevezetes épületek, így látássérültek is megismerkedhetnek ezzel.



### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A terület bejárása hallássérülteknek ajánlható.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A terület bejárása kognitív zavarral élőknek, értelmi fogyatékosoknak ajánlható, a kisvasúttal a városnézés kedvelt program lehet a számukra; ugyanakkor a turisztikai főszezonban a nagyobb látogatóforgalom problémát jelenthet.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	★
	★★★
	★★★★★

### **Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek**

További látnivalók, programlehetőségek találhatóak a környéken, a fő útvonaltól kissé távolabb (így ezek meglátogatása opcionálisan ajánlható a turisták fizikai állapota függvényében). A Déri-kert az 51. út túloldalán, a Barátok temploma mögött található, a parkhoz lépcső vezet, a zúzott kő burkolatú sétányon kerekesszékekkel nehéz közlekedni. A Nagy István Képtárban (egykor Vojnich-kúria, Arany János u. 1.) Nagy István és Rudnay Gyula festőművészek munkái, valamint az Oltványi-gyűjtés modern képzőművészeti anyaga látható. A létesítmény nem akadálymentes. Szintén nem akadálymentes kialakítású az Éber Emlékház (Jókai u. 19.), vagy a jelenleg könyvtárként működő Zsinagóga sem (Munkácsy Mihály u. 9.). A tematikába illeszkedik, de akadálymentesen nem hozzáférhető a Szent Miklós Görög Keleti Plébániatemplom (Miklós u. 4.). Jócskán kiesik a turistaáramból a szintén nem akadálymentes Bunyeváczi Tájháza (Pandúr u. 51.).

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Baja belvárosa a tematikus útvonal kiemelt állomásait jelenti: a két templom, valamint a belváros épített környezete, sétaútvonalai a mozgáskorlátozottak számára is szinte teljeskörűen hozzáférhetőek, a kis távolság, a megfelelő kialakítású útvonalak miatt gyalogos bejárással is. A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, az IKT akadálymentesítés fejlesztendő. Problémát jelent a vendéglátóhelyek nem kielégítő akadálymentesítése. Akadálymentes parkoló található a Városházánál; akadálymentes mosdó érhető el nyitvatartási időn belül a Városházán, a Bácskai Kulturpalotában; emellett a Déri sétányon van egy pénzbedobással működő akadálymentes WC. A kiegészítő látnivalók jellemzően nem akadálymentesek.

A hozzáférhetőség javítása és a látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetőek:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Jelölt akadálymentes parkolóhelyek kialakítása a Szentháromság téren oly módon, hogy a járda elérhetősége is akadálymentes legyen (nem macskaköves burkolaton)
- Akadálymentes buszmegállóhely kijelölése a Szentháromság téren (oly módon, hogy a járda elérhetősége is akadálymentes legyen, nem macskaköves burkolaton)



- Szentháromság tér (illetve azon belül egy-egy átjárási útvonal) akadálymentesítése mozgáskorlátozottak, látássérültek számára
- Tematikus útvonal bejárési útvonalának kitéblázása (Vodica+ útvonal táblák)
- A bejárési útvonal akadálymentesítése látássérültek számára (taktilis burkolatjelek, terepakadályok megszüntetésével stb.)
- A bejárési útvonal főbb pontjainál (a közlekedést nem akadályozó módon) adaptív utcabútorok kihelyezése
- IKT akadálymentesítés, pl.
  - o Audio guide mobilapplikációs túravezető, bejárési paraméterek szerinti beállítási lehetőséggel
  - o Multimédiás kiállítás létrehozása a város egyéb, nehezen látogatható látnivalóiról (pl. Zsinagóga, Bagolyvár, Deák Ferenc-zsilip stb.)
  - o Városnéző kisvonalon audio program a látássérülteknek, indukciós hurok / FM technológia a hallássérülteknek
  - o Információs táblák kihelyezése látássérülteknek is
- Programok speciális igényű utazóknak (integráltan):
  - o Vezetett belvárosi séták fogyatékkal élőknek (is), garantált időpontokban
  - o Vezetett tematikus séták fogyatékkal élőknek (is), garantált időpontokban
  - o Városi minibuszos városnéző programok garantált időpontokban
- Csermák téri autóbusz állomástól iránybusz járatok a belvárosba / együttműködés akadálymentes taxi szolgáltatóval
- Vendéglátóhelyek, üzletek akadálymentesítése (mobil rámpa kihelyezése, lehetőség szerint mozgássérült mosdó kialakítása)
- Kedvezményes jegyárak fogyatékkal élők és kísérőik számára

### 5.1.3.3 Baja, Halászpárt – Türr kilátó

#### Megközelíthetőség

A belvárosi séta folytatásaként a Szent Imre tértől a városi piac felé haladva a Martinovics utcánál van gyalogátkelőhely. Innen a séta a Kazinczy utcán át az Árpád téri körforgalomig vezet (szintén van gyalogátkelőhely). Az Árpád térnél található szökőkút este díszvilágítást kap. Az útvonal hossza kb. 200 méter, így gyalogosan is megtehető. A Szentháromság tértől indulva a távolság kb. 300 méter.

A Halászpárton népszerű vendéglátóhelyek, üzletek találhatók. A belváros irányába a Sugovica partján kialakított sétányon lehet végigmenni, de innen csak lépcsőn lehet följutni a Szentháromság térre, így javasolt inkább visszafordulni és a Halászpárt után folytatni az utat a Türr kilátó felé. A kilátóig egyenes, sík, térkövezett sétány vezet. Az útvonal hossza 2 km, így jobb fizikai állapotú turisták számára javasolt csak ezen gyalogszerrel végigmenni.

A Halászpárt autóval is gyorsan elérhető, parkolási lehetőség biztosított. Innen autóval a Bajcsy-Zsilinszky úton nyugat felé haladva, majd a Türr Emlékmű partnál lekanyarodva juthatunk el a Türr kilátó közelébe. Itt földes területen nem kijelölt parkolóhely található (46.181438, 18.933341), ahonnan kb. 500 méter gyalogtávolságra van a kilátó. A parkoló mellett sík, betonozott, majd gyeprácsos út vezet a kilátó felé.

#### Szolgáltatások

A Halászpárt Baja kedvelt szabadidős területe. Számos vendéglátóhely (Serrano Étterem, Pelikán Kávézó, Story Bar, Daniel's Café), valamint kishajó kikötő és szabadtéri színpad található itt.

A Sugovica menti sétányon kellemes séta tehető és különböző szolgáltatások, programok érhetők el:

- Kagyló Café (GPS: 46.18030, 18.937102): a kávézó nyitva minden nap 9-02 óra között.





- Türr kilátó (GPS: 46.18038, 18.92609): a kilátó alsó, belső részében Türr Istvánról olvashatók információk, a kilátóból szép panoráma nyílik a Duna és a Sugovica összefolyására. Büfé is üzemel itt.
- Halászlé Mini Skanzen (GPS: 46.18104, 18.92669): a mini skanzenben látható nádtető halászkunyhók, halászlé életet bemutató eszközök, ladikok, kemencék és egy eredeti formájában helyreállított Hajómalom. A mini skanzen szerdától vasárnapig 16-18 óra között tart nyitva, csoportoknak előzetes bejelentkezéssel más időpontokban is látogatható. A felnőtt belépő ára 500 Ft, a diákjegy 300 Ft.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Szent Imre tértől térkövezett, jó minőségű járdán juthatnak el a látogatók a **Halászlépart** „bejáratáig”, a javasolt útvonalon gyalogátkelők találhatók, a járda és a közút ezeknél egy szintben van. A Szentháromság tér felől is járdán lehet megközelíteni a területet, a járda végig térkövezett, jó minőségű. A Halászléparton szilárd burkolatú parkoló található, jelölt akadálymentes parkolóhely nincs.

A Halászléparton található **vendéglátóhelyek** akadálymentesítettsége kívánivalót hagy maga után: jellemző, hogy ezek bejáratánál lépcső van, a teraszok megemeltek, akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

- Serrano Étterem: az étterem főbejáratánál lépcső van, a terasz oldalában van épített rámpa, de meredeksége miatt kerekesszékekkel nehezen használható. Akadálymentes mosdó nincs.
- Pelikán kávézó: épített rámpán keresztül lehet bejutni a fedett-zárt külső részbe, a belső résznél egy lépcsőfok nehezíti a bejutást, akadálymentes mosdó nincs.
- Story Bar: a bejárat megközelíthető kerekesszékekkel, de akadálymentes mosdó nincs.
- Daniel's Cafe: a főbejáratnál lépcső van, a belső tér kerekesszékekkel nem hozzáférhető. Nyáron a külső terasz megközelíthető kerekesszékekkel a parkoló felől. Akadálymentes mosdó nincs.

A Sugovicán szervezett **sétahajós, motorcsónakos túrákon** (a lejutás nehézsége, a csónakok kialakítása miatt) kerekesszékekkel nem lehet részt venni.

A **Kagyló kávézó** a sétányról csak lépcsőn közelíthető meg, akadálymentes WC itt sincs. A **Türr kilátóhoz** meredek járda vezet, a kilátóba csak meredek, szűk, keskeny lépcsősoron lehet feljutni, így kerekesszékesek, bottal közlekedők számára nem ajánlott. A **Türr büfé** hozzáférhető, akadálymentes mosdót is kialakítottak itt. A **Halászlé Mini Skanzen** füves terület veszi körbe, de a játszótér mellett betonozott úton is elérhető. A Duna felőli oldalon betonozott járdáról közelíthetjük meg, a skanzen területén a közlekedést a természetes terepviszonyok nehezíthetik. A Hajómalomhoz lépcső vezet.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre, így a séta mellett más, élményt nyújtó programlehetőséget a terület nem kínál a számukra.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A terület hallássérültek számára hozzáférhető, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A terület kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára hozzáférhető, a természeti környezet miatt különösen kedvező programlehetőséget jelenthet a számukra.

#### **Kiegészítő látóvalók, programlehetőségek**

A Szent Imre tértől a Halászlépart felé haladva kitérő tehető a városi piac (Bajcsy-Zsilinszky út 2.). A megújult piacon a közlekedés akadálymentes, érmebedobással működő akadálymentes mosdó található itt, amely azonban csak piacnapokon (szerdán és szombaton) tart biztosan nyitva, a további időszakban a nyitvatartási időről nem érhető el információ a turisták számára.



## Összegzés és fejlesztési javaslatok

A bajai Halászpárt és a Sugovica sétány a bajai látogatás fontos állomása. Bár a kínálati elemek csak egy része férhető hozzá akadálymentesen, a kellemes séta, a Sugovica és a Duna látványa kárpótolja a látogatót. Mivel az útvonal meglehetősen hosszú (kb. 2 km), ezért jobb fizikai állapotban lévő turistáknak ajánlott. Az idősebbek, mozgásukban korlátozottabbak a Halászpártig, illetve a Türr Emlékmű partig autóval mehetnek, innen rövidebb sétát tehetnek. Akadálymentes mosdó működik a városi piacon (pénzbedobással, bizonytalan nyitvatartási idővel), a sétány mellett kialakított kerékpáros pihenőpontnál (szintén pénzbedobással) és a Türr büfénél. A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások kialakítására, az IKT akadálymentesítésre szükség lenne.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	☆☆☆☆
	☆☆☆☆
	☆☆
	☆☆☆☆☆☆
	☆☆☆☆☆☆

A hozzáférhetőség javítása és a látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal bejárési útvonalának kitáblázása (Vodica+ útvonal táblák)
- A bejárési útvonal akadálymentesítése látássérültek számára (burkolatjelekkel, terepakadályok megszüntetésével)
- Látnivalók, szolgáltatások akadálymentesítése:
  - o Akadálymentes kilátóterasz létesítése rálátással a Sugovicára
  - o Akadálymentes lejutási lehetőség a Sugovica partjára
  - o Halászpárti Mini Skanzen akadálymentesítése
  - o Vendéglátóhelyek akadálymentesítése
  - o Akadálymentes hajókázási lehetőség biztosítása a Sugovicán / Dunán
- A bejárési útvonal főbb pontjainál (a közlekedést nem akadályozó módon) adaptív utcabútorok kihelyezése
- IKT akadálymentesítés, pl.
  - o Audio guide mobilapplikációs túravezető, bejárési paraméterek szerinti beállítási lehetőséggel
  - o Türr kilátóból látható panoráma bemutatása táblákon, multimédiás megoldásokkal
  - o Halászpárti Mini Skanzen nem hozzáférhető látnivalóinak bemutatása táblákon, multimédiás megoldásokkal
  - o Információs táblák kihelyezése látássérülteknek is
- Elektromos kerekesszék kölcsönzési lehetőség az útvonal bejárásához
- Kisvonat akadálymentesítése
- Kedvezményes jegyárak, szolgáltatási díjak fogyatékkal élők és kísérőik számára



#### 5.1.3.4 Opcionális kitérő: Felsőszentiváni Szélmalom

##### Megközelítés

A Felsőszentiváni Szélmalom Baja belvárosától 18,8 km távolságra fekszik. Autóval könnyen elérhető az 55. számú út mentén (Bácsalmás irányában) kb. 20 perc alatt. Távolsági buszjárat a bajai autóbusz-állomásról indul (bácsalmási vonal), a menetidő kb. 25-30 perc. A buszmegálló a szélmalom közvetlen közelében (kb. 10 méterre) található, akadálymentes kialakítású, de a buszjáratok nem akadálymentesítettek. (A Bácsalmás felől érkezők zebrás gyalogátkelőn kelhetnek át az út másik oldalára, a gyalogátkelő fizikailag akadálymentesített, de jelzőlámpával, hangjelzéssel nem ellátott, ami látássérültek számára az önálló, biztonságos átkelést nem biztosítja a viszonylag forgalmas úton.)

GPS koordináta: 46.19285, 19.17960

##### Szolgáltatások

A felsőszentiváni szélmalom vonzó látnivaló, mely a következő szolgáltatásokkal várja a vendégeket: malom és a kültéri kiállítás megtekintése, interaktív világ, beöltözés molnáruhába és szelfikészítés, fotófal használata, játszótér, információszolgáltatás, ajándéktárgyak árusítása, kiszolgáló funkciók. A szélmalomban tárlatvezetéseket tartanak a vendégeknek, előzetes bejelentkezéssel őrlési bemutatót is szerveznek.

##### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A szélmalom előtt szilárd burkolatú közterületi parkoló található (jelölt akadálymentes parkolóhely nincs), innen a szélmalom és a kiszolgáló épület akadálymentesen megközelíthető néhány méteres távolságban. Maga a szélmalom – az épület jellegéből adódóan – csak részben akadálymentes a mozgáskorlátozottak számára: a pincszint és a malom földszintjének megközelíthetősége akadálymentes (igaz, a bejáratnál küszöb van és az ajtó meglehetősen szűk); a felsőbb szintekre (ahol a valóban érdekes látnivalók vannak, az őrlési bemutatók folynak) a feljutás csak meredek létrán lehetséges, így az nemcsak a kerekesszékekkel, bottal közlekedők, de mozgásukban csak kisebb mértékben korlátozottak, valamint az idősek számára is gondot jelenthet. Az építmény mellett hagyományos játszótér és a fotófal található, ezek megközelítésére szilárd burkolatú út nincs (füves, földes terület, kis emelkedővel). A látogatóközpont akadálymentes kialakítású, akadálymentes mosdó rendelkezésre áll, az információs pult alacsonyra helyezett. Az előtérben és az előadóteremben érintőképernyős monitorokon interaktív program érhető el: virtuális séta a malomban (így a mozgáskorlátozottak a felsőbb szintekről is képet kaphatnak), kvíz és egyéb játékok (pl. memóriajáték) gyerekeknek. A tárlatvezetés is segít átélni a turisztikai élményt azok számára is, akik a teljes épületet nem tudják bejárni.

##### Akadálymentesítés látássérültek számára

A szélmalom látássérült vendégek számára korlátozott élményt nyújt csak. A látássérültek közlekedését segítő megoldások (pl. útburkolati jelek, vezetősáv) nem állnak rendelkezésre. A látogatóközpontban az interaktív világ látássérült verzióban is rendelkezésre áll, a tárlatvezetés keretében érdekes információk szerezhetők a malomról (de utóbbi szolgáltatásért külön díjat kell fizetni).

##### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az attrakció hallássérültek által látogatható.

##### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.



### Nyitvatartási idő, árak

A szélmalom szerdától vasárnapig 9-17 óra között tart nyitva. Az attrakciót fogyatékkal élők ingyenesen látogathatják (a tárlatvezetésért, őrlésbemutatóért külön kell fizetni).

### Kiegészítő programlehetőségek a környéken

A környéken önálló vonzerőértékkel bíró további látnivalók, attrakciók nincsenek, kisebb pontszerű kínálati elemek felfűzhetők, de ezek hozzáférhetősége igen korlátozott a fogyatékkal élők számára.

- Felsőszentivánon kiegészítő program lehet a Falumúzeum megtekintése (GPS: 46.19540, 19.18721): a Falumúzeum egy hagyományos bútorokkal és népi eszközökkel berendezett parasztház, melynek külső megközelítése akadálymentes, a belső terekben a közlekedés a küszöbök és a közlekedőterületek szűkossége miatt már gondot jelenthet a kerekesszékeseknek. Akadálymentes mosdót kialakítottak. Látás- illetve hallássérülteket segítő megoldások nincsenek. A Falumúzeum hétköznap 8-16 óra között, bejelentkezéssel látogatható.
- Bajára visszafelé menet, az 55. út mellett található a közkedvelt vendéglátóhely, a csávolyi Texas Saloon étterem (GPS: 46.19418, 19.14972). Az étterem nem akadálymentes, kialakítása a fizikai akadálymentesítést nem teszi lehetővé a szűk belső terek, útvonalak, a mosdó kis mérete miatt; így csak mozgásukban kevésbé korlátozottak számára ajánlható. Az étterem vasárnaptól csütörtökig 11-22 óra között, pénteken és szombaton 11-22.30 között tart nyitva. Célfuvar szolgáltatást is biztosítanak 8 fős kibuszszal (nem akadálymentes).
- A csávolyi Texas étterem melletti levendulakert virágzás idején szép látványt nyújt, kedvelt fotópont. Közvetlenül mellette szilárd burkolatú parkoló található (amelyen az étteremmel osztozik). A levendulasorok közé a bejutás kerekesszékekkel nem lehetséges. A különböző levendulás termékeket árusító Texasi Levendula Shopba egy alacsonyabb lépcsőfok vezet, mozgásukban korlátozottak (de nem kerekesszékesek) számára a bejutás ezen lehetséges.
- A tematikába illeszkedő látnivaló a csávolyi Vodica (GPS: 46.20911, 19.08616): a kis kápolna vonzó látnivaló lehet, de csak földúton közelíthető meg, esős időben a terep szinte egyáltalán nem járható. Az akadálymentes megközelíthetőség biztosítása a több mint 2 km-es, mezőgazdasági földek között vezető útvonalon csak jelentős ráfordítással lenne biztosítható.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

Összességében a Felsőszentiváni Szélmalom kellemes kiegészítő programot jelenthet egy bajai, térségi tartózkodás során; kedvező, hogy fogyatékkal élők számára a belépés ingyenes. Az attrakció részben akadálymentes kialakítású, bizonyos turisztikai szolgáltatások, élmények valamennyi fogyatékosági típusba tartozó vendégek számára elérhetőek. Felsőszentivánon az önkormányzat vendégházában biztosított alacsony színvonalú, nem akadálymentes szálláslehetőség; emiatt a kitérő legfeljebb egynapos kirándulásként javasolható (bajai indulással, szállással).

	☆☆☆
	☆☆☆☆
	☆☆
	☆☆☆☆
	☆☆☆☆☆

A hozzáférhetőség javítása, a látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetőek:



Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Iránybusz járatok indítása Bajáról a szélmalomhoz garantált időpontokban / együttműködés személyszállítási szolgáltatóval
- Jelölt akadálymentes parkolóhely kialakítása a bejárat közelében
- Szélmalom akadálymentesen látogatható tereiben (pinceszint, földszint) látványosabb kiállítás kialakítása, interaktív módon, a látássérültek számára speciális interpretációs eszközökkel (pl. tapintható makett, eszközök, dombornyomott kiállítási panelek, különböző típusú lisztórlemények tapintásos bemutatása)
- Akadálymentesítés látássérültek önálló közlekedésének biztosítására (pl. vezetősáv, burkolati jelek)
- Játsszótérhez és fotófalhoz szilárd burkolatú sétány kialakítása
- Kedvezményes tárlatvezetési díjak látássérültek számára

A további környékbeli kínálati elemek hozzáférhetősége erősen korlátozott, így ezek esetében komolyabb beavatkozásokra lenne szükség a teljes körű akadálymentesítéshez. Megfelelő információközléssel a turisták dönthetnek arról, hogy adott paraméterek biztosítják-e a számukra az egyéni állapotuknak megfelelő hozzáférést.

### 5.1.3.5 Kisboldogasszony-kápolna (Vodica, Máriakönyve), Baja-Bátmonostor

#### Megközelítés

Baja és Bátmonostor települések között, közvetlenül az 51-es számú út mentén található a Kisboldogasszony-kápolna (Vodica), amely Baja központjától autóval könnyen elérhető (mindössze 5,6 km, kb. 7-8 perces autótú). Parkolásra viszont csak az út menti murvás területen van mód, néhány autónak. A kápolna tömegközlekedéssel nehezen érhető el. A Bátmonostor felé induló távolsági autóbuszra a bajai Kismalom megállónál lehet felszállni, de ez hosszabb, 10 perces gyalogtávolságra van a főtértől, az útvonal csak részben tekinthető akadálymentesnek a mozgáskorlátozottaknak, és egyáltalán nem akadálymentes a látássérülteknek. A Bátmonostor Máriakönyve megálló közvetlenül a látóköri közelében, kb. 100 méterre található, de innen csak az autótú mentén, füves szegélyen érhető el az attrakció.

GPS koordináta: 46.13358, 18.93338

#### Szolgáltatások

Máriakönyve (Vodica) egy Mária-kegyhely, búcsújáráshely, ahol a szerbeknek és a magyaroknak is van külön forrásuk, szentkútjuk, így az attrakció a határon átnyúló szakrális tematikus útvonal emblematikus állomása lehetne. Egy rövidebb (kb. 500 méteres) zarándok tanösvény tesz egy kört a kápolna körül. Pihenőpadok rendelkezésre állnak.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A kápolna természeti környezetben található, jelenleg nehezen megközelíthető: kiépített parkoló nincs mellette, a kápolna egy kisebb lejtő alján helyezkedik el, szilárd burkolatú akadálymentes út nem vezet ide. A kápolna, a szobor, a szentkút között is lépcső, lejtő, illetve természetesen terepviszonyok (füves, földes terület) nehezítik a bejárást. A tanösvény erdei ösvényen halad. Kerekesszékekkel, bottal közlekedőknek ezért a bejárást jelenleg nem, vagy csak nagy nehézségek árán, segítséggel lehetséges.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek számára az önálló bejárást biztosító megoldások nincsenek, a terület nem akadálymentes se fizikailag, se infokommunikációs szempontból.



### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az attrakció hallássérültek számára látogatható, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára látogatható, a természeti környezet, a csend és nyugalom, a sétalehetőség a tanösvényen kedvező programot jelenthet a számukra.

### **Nyitvatartási idő, árak**

A terület szabadtéri, szabadon látogatható. A kápolna a miserendnek megfelelően tart nyitva, egyházi ünnepek alkalmával.

### **Kiegészítő programlehetőségek a környéken**

Az 51. számú úton tovább haladva Bátmonostor településre juthatunk el, ahol néhány kiegészítő programelem fűzhető fel a túrára. Ezek önálló vonzerővel nem bírnak, de a látogatást színesíthetik.

- A település határában (Bátmonostor – Szenátor buszmegállónál) lévő Szenátor Vendéglőben (GPS: 46.11779, 18.92711) házi rétes kóstolható, a létesítmény azonban nem akadálymentes kialakítású (murvás parkolóterület rendelkezésre áll, de az épületbe több magas lépcsőfokon keresztül juthatnak csak be a vendégek, akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre).
- A településen lévő Szent József római katolikus templom (GPS: 46.10583, 18.91936) részben akadálymentesen elérhető (nyitva tartás a miserend szerint): a templom melletti területen parkolásra van lehetőség, akadálymentes parkolóhely is biztosított, a templomig enyhén lejtős szilárd burkolatú járda vezet, a bejáratnál egy lépcsőfokot kell áthidalni.

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A Baja és Bátmonostor között található Máriakönyve (Vodica) búcsújáróhely nem akadálymentes, látogatása ezért mozgásukban erőteljesebben korlátozottak (kerekesszékesek, bottal nehezen közlekedők) számára nem javasolt. Jelentősége miatt azonban érdemes lenne az akadálymentesítést megoldani (amelyre kisebb befektetéssel lehetőség nyílhat), így a látóval-együtt a Vodica+ akadálymentes szakrális útvonal egyik emblematikus állomása lehetne.

	★
	★★★★★
	★★★★★

Az alábbi beavatkozásokkal a kápolna és környéke a Vodica+ állomás kiemelt megállója lehet:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Máriakönyve kegyhely és környezetének fizikai és infokommunikációs akadálymentesítése
  - o Szilárd burkolatú jelölt akadálymentes parkoló biztosítása
  - o Akadálymentes megközelítés biztosítása (fizikai akadálymentesítés mozgáskorlátozottaknak, önálló közlekedés lehetőséget biztosító megoldások – pl. útburkolati jelek, vezetősáv – látássérülteknek)



- Zarándokösvény fizikai akadálymentesítése mozgáskorlátozottaknak és látássérülteknek
  - IKT akadálymentesítés, speciális interpretációs eszközök alkalmazása:
    - Adaptív információs táblák a kegyhelynél és a tanösvényen
    - Audio guide / mobilapplikációs túravezetés
    - Indukciós hurok / FM technológia
  - Adaptív pihenőhelyek kialakítása
- Kapcsolódó programok szervezése, pl. túravezetés a zarándokösvényen

Kiegészítő attrakcióként az útvonalra felfűzhető a bátmonostori Szent József templom, amelynél rámpa elhelyezésével az akadálymentes bejutás könnyen megvalósítható. A Szenátor Vendéglő épületének kialakítása az akadálymentesítést nem, vagy csak jelentős befektetéssel tenné lehetővé.

### 5.1.3.6 Opcionális kitérő: Vaskút – Gara – Csátalja

#### Megközelítés

Az 51. számú útról Bátmonostornál kitérő tehető Vaskút – Gara – Csátalja irányában; mely út Nagybaracska – Dávod között tér vissza az eredeti útvonalra. A kitérő 22,6 km-es, alacsonyabb rendű közutakon autóval megálló nélkül 25 perc alatt tehető meg. Tömegközlekedéssel az útvonal nem ajánlott, hiszen ez csak többszöri átszállással, Baján keresztül lehetséges.

#### Szolgáltatások

A szakrális-kulturális tematikus útvonal témájához illeszkedő néhány kisebb látnivaló fűzhető fel, melyek önálló vonzerővel nem bírnak, de színesíthetik a tartózkodást. Megtekinthető Vaskúton egy szép kálvária (GPS: 46.11530, 18.98473), a későbarokk garai Szent László király római katolikus templom és a templom környékén látható szobrok, székelykapu (GPS: 46.03308, 19.03817), valamint a csátaljai Szent István király templom (GPS: 46.03679, 18.94566). A célcsoport számára vonzó programlehetőséget kínálhatna az útvonal mentén a csátaljai Gilián Kastély és Pincészet (GPS: 46.06711, 18.92623) meglátogatása, borkóstoláson való részvétel; ugyanakkor jelenleg itt nem fogadnak vendégeket.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A vaskúti kálvária és kálváriatemplom szép látnivalót kínál, igaz, kerekesszékekkel közlekedők, vagy mozgásukban erőteljesebben korlátozottak számára csak kívülről tekinthető meg, a feljutás a füves emelkedőn nehézséget okozhat. A kálvária aljáig szilárd burkolatú, díszkőes sétányon juthatnak el a látogatók, több pihenőpadot is kihelyeztek.

A garai Szent László templom körüli parkosított területen szilárd burkolatú járda vezet, a szobrok és a templom kívülről akadálymentesen megnézhető. A templomba való bejutást a főbejáratnál több lépcsőfok nehezíti, az oldalbejáraton át viszont akadálymentesen megközelíthető. A templomtól kb. 550 méterre található akadálymentes művelődési házban (amely helyi védelem alatt álló műemlék épület) akadálymentes mosdó áll rendelkezésre korlátozott nyitvatartási időben. Akadálymentes parkoló is található itt.

Kiegészítő programként felfűzhető lehet a csátaljai templom is: a templom környezete kerekesszékekkel is bejárható, szobrok, emlékmű megtekinthető; de a bejáratnál lévő 1 magasabb lépcsőfok miatt a templomba csak segítséggel tudnak bejutni. A templom környezete kerekesszékekkel is bejárható, szobrok, emlékmű megtekinthető. A templomtól kb. 200 méterre lévő Csátaljai Könyvtárban akadálymentes mosdó áll rendelkezésre a korlátozott nyitvatartási időben. Akadálymentes parkoló is található itt.



### Akadálymentesítés látássérültek számára

A szakrális látnivalók akadálymentesítettsége a látássérültek számára nem biztosított, se az önálló közlekedést biztosító megoldások, se az interpretáció tekintetében.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az attrakció hallássérültek számára látogatható, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára látogatható.

### **Nyitvatartási idő, árak**

A szakrális látnivalók ingyenesen látogathatók, a templomok nyitvatartási idejét a miserend határozza meg. A garai művelődési ház hétfőn és pénteken 13-18 óra között, szerdán 8-14 óra között tart nyitva. A csátaljai könyvtár kedden, csütörtökön és pénteken 14-18 óra között, szerdán 9-12 óra és 14-18 óra között, szombaton pedig 9-12 óra között látogatható.

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A Vaskút – Gara – Csátalja kitérő szakrális látnivalóival színesítheti a Vodica+ tematikus útvonal programját. A vaskúti kálvária kívülről is szép látványt nyújt, a garai templom mozgássérültek által is látogatható, a csávolyi templom esetében az épületbe való bejutás egyszerűen, egy rámpa segítségével megoldható lenne. Az útvonalon akadálymentes mosdók állnak rendelkezésre közintézményekben, a korlátozott nyitvatartási idő azonban problémát jelenthet. Csátalján a Blue Vendégházban van akadálymentes szálláslehetőség.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★
	★★★★
	★★★★★
	★★★★★

Az alábbi beavatkozásokkal az akadálymentesítettség fejleszthető, emellett a turisztikai vonzerőérték is növelhető:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Akadálymentes parkolóhelyek kijelölése a látnivalókhöz minél közelebb
- Fizikai akadálymentesítés látássérültek számára (pl. vezetősávok, burkolati jelek)
- Speciális interpretációs eszközök alkalmazása (pl. mozgáskorlátozottak számára a Kálvária aljánál a kápolna belső tereit bemutató fotók kihelyezése; mobilapplikációs túravezető)
- Akadálymentes mosdók időbeli hozzáférhetőségének javítása
- Csátalja, Gilián Kastély turisztikai célú hasznosítása (pincelátogatás, borkóstolás) - akadálymentesítéssel





### 5.1.3.7 Hercegszántó – Vodica Máriakert Kegyhely

#### Megközelítés

Bátmonostortól 22 km-re található a Vodica+ tematikus tanösvény kiemelt állomása a hercegszántói Vodica Máriakert Kegyhely. A kegyhely Hercegszántó külterületén található. Autóval könnyen és gyorsan elérhető, a menetidő kb. 20 perc: az 51. számú főút után a Kossuth Lajos utcán letérve juthatunk ide. Távolsági busszal a helyszín megközelítése nehézkes: Bátmonostor és Hercegszántó között közlekedik ugyan buszjárat, de a Kossuth utcai megállótól 1,7 km-t kell gyalogolni a célpontig, részben a településen belül, nagyjából mezőgazdasági földek mellett. A megközelíthetőségben problémát jelenthet továbbá, hogy a kegyhelyig vezető aszfaltút utolsó szakaszán két méteres magasságkorlátozás van – ez kisbuszok számára is gondot okozhat (a korlát nyitható, de ennek módjáról nem található információ az interneten, így az utazásszervezésnél ez problémát jelent).

GPS koordináta: 45.96356, 18.95781

#### Szolgáltatások

A Vodica-Máriakert Kegyhely szentmisék, búcsúk, zarándoklatok helyszíne, de a monumentális (10,5 méter magas) Mária-szobor megtekintése az eseményeken kívül is élményt jelenthet a látogatók számára. A világ második legnagyobb Mária-szobra mellett található a kápolna és a szentkút, szobrok, keresztek, többnyelvű információs tábla, valamint egy vizesblokk épület.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A kegyhelyhez érkező látogatók zúzott kővel borított parkolóban állhatnak meg, külön jelölt akadálymentes parkolóhely nincs. A teljes terület sík terepen található. A szoborhoz térköves járda vezet, a szobor körül is van egy kisebb térkövezett rész. A további területek murvás burkolatúak, az információs táblák füves-földes talajon állnak, megközelítésük kerekesszékesek számára gondot okozhat. A kiszolgáló épületben akadálymentes mosdót is kialakítottak, ugyanakkor ez a rendezvényeken kívül zárva tart, egyéni látogatók által nem használható.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, az attrakciót bemutató adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az attrakció hallássérültek által látogatható, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció értelmi fogyatékosok által látogatható, a szabadtéri terület kedvező programlehetőséget kínálhat a számukra.

#### Nyitvatartási idő, árak

A szabadtéri terület szabadon látogatható, a belépés ingyenes.

#### Kiegészítő programlehetőségek a környéken

Hercegszántó településen további szakrális értékek is megtekinthetők, elsősorban kívülről a korlátozott nyitvatartási idő és a nem teljes körű akadálymentesítés miatt.

- A Nagyboldogasszony római katolikus templom (GPS: 45.94854, 18.92714) kertjének és a templomnak a bejáratánál is két-két nagyobb lépcsőfokon kell átjutni, ami kerekesszékesek számára már gondot jelenthet; ugyanakkor mobil rámpa igénybe vehető szükség esetén (de ezt kérni kell). A templom a miserend szerint tart nyitva.
- A műemlékvédelem alatt álló, eklektikus stílusú Szerb Ortodox templom (GPS: 45.94998, 18.92817) főbejárata szintén nem akadálymentes (lépcső van).



A településen működik egy bio gyümölcsborászat, az Anka Borház és Solymosi Kúria (GPS: 45.94521, 18.93058), ahol gyümölcslé- és borkóstolásra van mód, de az akadálymentesítés nem biztosított.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

A Vodica+ tematikus útvonal kiemelt, emblemikus állomását jelenti a hercegszántói Vodica-Máriakert kegyhely és Mária-szobor, amely részben akadálymentes megközelítést kínál a mozgásukban korlátozottak számára – problémát jelent ugyanakkor kisbusszal, busszal érkezőknek a magasságkorlátozás a kegyhely felé vezető úton, valamint az akadálymentes mosdó igen korlátozott nyitva tartása. A látássérültek számára turisztikai szolgáltatások nem biztosítottak és az önálló közlekedést segítő megoldások sem állnak rendelkezésre.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★

Az alábbi beavatkozásokkal az akadálymentesítettség fejleszthető, emellett a turisztikai vonzerőérték is növelhető:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Magasságkorlátozás megszüntetése kisbuszok, buszok számára
- Akadálymentes, szilárd burkolatú parkolóhelyek kijelölése a látnivalóhoz minél közelebb
- Akadálymentes, szilárd burkolatú, a látássérültek közlekedését is segítő sétányok kialakítása a területen, a látnivalók felfűzésével
- A mozgássérült mosdó nyitva tartásának biztosítása a rendezvények idején kívül is (pl. pénzbedobós működtetéssel)
- Interaktív interpretációs eszközök alkalmazása, adaptív elemekkel (pl. mobilapplikációs túravezető, dombornyomott betűkkel ellátott / Braille írásos információs táblák, interaktív interpretációs eszközök, Mária szobor tapintható, kicsinyített mása)

A kiegészítő látnivalók színesíthetik a programot, de ehhez az akadálymentesítés fejlesztésére van szükség, akadálymentes parkolóhelyek kialakításával, rámpák kihelyezésével, a látássérültek közlekedését segítő megoldásokkal. A helyi ételek és italok intenzívebb beépítése a turisztikai kínálatba tovább növelhetné a tartózkodás élményét.

### 5.1.3.8 Karapancsai Kastély és Major

Bár nem illeszkedik közvetlenül a tematikába, a célcsoport számára vonzó programlehetőséget jelenthet a Karapancsai Kastély és Major meglátogatása: elsősorban a kastélykert bejárása javasolt, mely nagyrészt akadálymentes a mozgáskorlátozottak számára, emellett – mozgásukban kevésbé akadályozottak – a kiállítást is megtekinthetik. Kerekesszékekkel közlekedők számára az akadálymentes mosdó hiánya gondot jelenthet. A látássérültek számára egyedül egy Braille feliratos információs tábla jelent turisztikai szolgáltatást.



Az attrakció részletes bemutatását a Gólya, gólya, gilice+ ökoturisztikai útvonal tartalmazza.

***A tematikus útvonal Hercegszántó után a projekterület vajdasági részén folytatódik. Mivel tömegközlekedési kapcsolat nincs, ezért a terület csak gépjárművel, különbusszal járható be. Akadálymentes mosdó kizárólag Bezdánban található egy benzinkúton. Teljesen akadálymentes szálláshelyről nincs információ (se a turisztikai információs irodákban, se a szolgáltatóknál nem elérhető információ erre vonatkozóan), így a tematikus útvonal szerbiai részének bejárása ilyen igény esetén legfeljebb csak egynapos kirándulásként javasolható.***

### 5.1.3.9 Bezdán

#### Megközelítés

A Vodica+ útvonal vajdasági szakaszának első állomása (Magyarország felől) Bezdán. Magyarországról indulva a település a Hercegszántó (HU) – Bereg (SRB) határátkelő után a 15. számú úton érhető el. Hercegszántótól az út hossza kb. 13 km, amely 20 perc alatt tehető meg. Zombor felől bejárva a tematikus útvonalat a települést Monostorszeggel alacsonyabb rendű közút köti össze (Lovačka utca, Monostorszeg - Žrtava Fašizma, Bezdán), a 6,5 km-es út 7 perces menetidőt jelent.

A projekterület magyarországi és szerbiai része között tömegközlekedési kapcsolat nincs, így az útvonal bejárása autóval, különbusszal javasolt.

Bezdánban akadálymentes mosdó kizárólag a gyógyfürdőben (de ez külső vendégek számára nem látogatható egészségügyi intézmény), valamint a Lukoil benzinkútnál (15. út mellett) érhető el.

A Signora vegyesbolt akadálymentes kialakítású.

#### Szolgáltatások

Bezdán településen két szakrális épített látnivaló található, a Szentháromság fogadalmi kápolna és a Szent Simon és Júdás Tádé Apostolok Plébániatemplom. Emellett a célcsoport számára érdekes látnivalót jelenthet a Batina-i ütközet emlékmúzeuma és a "Novitet-Duna" Selyemdamaszt Szövőgyár és Múzeum is. További kiegészítő programokkal színesíthető a tartózkodás.

#### 1) Szent Simon és Júdás Tádé Apostolok Plébániatemplom

A település központjában, a 15. út mellett álló plébániatemplom 1847-ben épült román stílusban. A templomban több értékes olajfestmény és üvegfestmény látható.

A templom a miserendnek megfelelően, illetve délelőtt 9-12 óra között látogatható.

GPS koordináták: 45.85429, 18.92223

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A templom előtt néhány autó meg tud állni szilárd burkolatú parkolóhelyen, de jelölt akadálymentes parkolóhely nincs. A templom előtt betonozott járda található, mely nem túl jó minőségű, de vízszintes. A kapunál magas küszöb nehezíti a bejutást. A főbejáraton 3 lépcsőfokon lehet belépni a templomba, de az udvaron keresztül megközelíthető az oldalsó bejárat, ahol van épített rámpa. A templomon belüli közlekedés akadálymentes. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A létesítményben látássérülteket segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök nincsenek.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.



A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★
	★★★★★
	
	★★★★★
	★★★★★

## 2) „Novitet-Duna” Selyemdamaszt Szövőgyár és Múzeum

A templomtól mindössze 90 méterre található a „Novitet-Duna” Selyemdamaszt Szövőgyár, igaz, az út túloldalán (jelölt gyalogátkelőhely nincs). Bezdán a kézzel szőtt selyemdamasztjáról híres. A működő szövőgyárban tett egyórás látogatás tartalmazza a szövés történelmi visszatekintőjét, autentikus szövőszék, valamint a termelés különböző fázisainak és különböző szőttesek bemutatását. Lehetőség van ajándéktárgyak vásárlására is.

A Múzeum előzetes bejelentkezéssel, ingyenesen látogatható.

GPS koordináták: 45.85486, 18.92077 (Žrtava fašizma 2, 25270 Bezdán)

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A múzeumnál nincs jelölt akadálymentes parkoló. A főbejárat megközelítése nem akadálymentes, a belső tér padlóval borított, sima egyenletes felületű, de a gépek, berendezések elhelyezkedése miatt szűkös, így kerekesszéssel a közlekedés nehézkes. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

A létesítményben látássérülteket segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök nincsenek.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható, a tevékenységek, szövőeszközök megismerése vizuális élményként is érdekes turisztikai programot jelenthet.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	
	★★★★
	
	★★★★★
	★★★★★



### 3) Szentháromság fogadalmi kápolna

A Szentháromság fogadalmi kápolna a vajdaság legrégebb megőrzött római katolikus népi építészeti műemléke. Szakrális szempontból jelentősnek mondható érték, turisztikai attraktivitása csekélyebb. A templomtól kb. 1 km-re helyezkedik el, járdán elérhető, mely azonban helyenként szűkös, terepakadályok nehezítik a közlekedést, így inkább autóval javasolt a megközelítése (Monostorszeg felé indulva vagy onnan érkezve).

A kápolna nyitvatartási idejéről nem állnak rendelkezésre információk.

GPS koordináták: 45.84797, 18.93035 (Pusta Ulica, Bezdán)

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A kápolna mellett parkolóterület található, külön jelölt akadálymentes parkoló nincs. Az épület megközelítése nem akadálymentes, a létesítmény körül nincs épített járda, füves területen található a kápolna. A szűk ajtón kerekesszéssel a bejutás nehezen megoldható (ezért az érintetti csoport által a kápolna kívülről tekinthető csak meg), bottal közlekedőknek viszont lehetséges, mivel nincs lépcső. A kápolna belső tere kicsi, de nincsenek szintkülönbségek. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A létesítményben látássérülteket segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök nincsenek.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★
	★★★★★
	
	★★★★★
	★★★★★

### 4) Batinai ütközet emlékmúzeum

A Batinai ütközet emlékmúzeum Bezdánt nyugati irányba elhagyva, a horvát határ felé haladva a 16. számú úton érhető el. A létesítmény Bezdán központjától kb. 5,3 km-re a Duna partján található (a menetidő autóval kb. 6 perc).

A múzeum keddtől péntekig 8-19 óra között, hétvégén 9-13 óra között tart nyitva. A felnőtt belépő ára 200 dinár, gyermekkedvezmény elérhető. Fogyatékkal élők ingyenesen látogathatják a létesítményt.

GPS koordináták: 45°51'02.3"N 18°51'40.2"E

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A létesítmény mellett nagy felületű, betonozott parkoló található. Kijelölt buszparkoló van, de jelölt akadálymentes parkoló nincs. A múzeum épületéhez vezető járda kis méretű macskakő, illetve nagyobb, simább felületű térkő burkolattal ellátott (előbbi felülete egyenetlenebb, így némileg



nehezebb rajta a közlekedés kerekesszékekkel). A főbejáratnál lépcső van, de a hátsó bejáratához a parkolóból el lehet jutni kerekesszékekkel is, itt fém rámpa van rögzítve. A belső tér akadálymentesen bejárható. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A külső területen a látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek. A múzeum épületében vezetősávok állnak rendelkezésre. Adaptív interpretációs eszközök megtalálhatók a kiállítóterben, így a kiállítás látássérültek számára is hozzáférhető: Braille feliratok, dombornyomott taktilis tábla, hangos könyv, turisztikai információs tábla Braille írással, több nyelvű hangos tájékoztatással, tapintható bioráma, makett, tableten elérhető audoguide tartalom, tableten interaktív játékok, kvíz látássérült verzióban is.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható. A természeti környezet különösen kedvező lehet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

#### **5) Sebesfoki üdülőterület – Sebesfoki Csárda**

Bezdán természeti környezete igen vonzó; a Duna, a Sebesfok és a Nagy-Bácskai-csatorna kedvelt kiránduló- és üdülőterület. Ízelítőt kaphatnak ebből a látogatók, ha felkeresik a Nagy-Bácskai-csatorna partján álló Sebesfoki Csárdát. Az étterem mellett szálláslehetőséget is kínálnak faházban (2 férőhelyesek, fürdőszobával), panzióban (6 db 2 ágyas szoba) összesen 18 férőhelyes kapacitással.

A Csárda Bezdántól nyugatra, a 16-os számú út mentén található, így javasolt a Batinai ütközet emlékmúzeumba menet-jövet felkeresni. A 16-os útról a 45.857790, 18.901176 koordinátájú kereszteződésnél lekanyarodva földúton érkezhünk ide. Az étterem 9-23 óra között tart nyitva.

GPS koordináta: 45.85750, 18.89942

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A létesítmény mellett nincs jelölt, szilárd burkolatú parkolóhely, földes területen lehet megállni. Az étterem nem akadálymentes kialakítású: a bejáratnál lépcső van (2 lépcsőfok), így kerekesszékekkel nehéz bejutni. Az étterem belső terében nincsenek szintkülönbségek. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre. Az étterem legvonzóbb része a közvetlenül a csatorna mellett kialakított terasz, szép rálátással a vízre. Ugyanakkor ide is csak lépcsőn lehet lejutni. A szobák igényes kialakításúak, de nem akadálymentesek. Az étterem személyzete szükség esetén segítséget nyújt a vendégeknek.



### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését, rendelését segítő megoldások nincsenek (de az éttermi szolgáltatásokat segítséggel természetesen igénybe tudják venni).

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható. A természeti környezet kedvező lehet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★
	★★★
	★★★★
	★★★★★

### **Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek**

A településen elérhető még néhány kiegészítő kínálati elem. Ilyen például a Jelena tájház (nem akadálymentes), illetve a Parfümmúzeum (turisztikai jelentősége kicsi). Mindkét kiállítóhely bejelentkezéssel látogatható.

A bezdáni gyógyfürdő mozgássérülteknek teljes mértékben akadálymentesített szolgáltatásokat kínál, a létesítményt beutalóval lehet igénybe venni, így turisztikai szerepkörrel jelenleg nem bír.

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Bezdan meglátogatása valamennyi érintetti csoport számára vonzó program lehet, hiszen van olyan szolgáltatás, programlehetőség, amelyet igénybe tudnak venni. Kerekesszékesek számára a templom, a Batinai ütközet emlékmúzeuma tekinthető meg, mozgásukban kevésbé akadályozottak számára a további kínálati elemek is hozzáférhetők. Problémát jelent ugyanakkor az akadálymentes mosdó hiánya. Látássérülteknek megfelelő adaptív interpretációs eszközöket kínál a Batina ütközet emlékmúzeuma. Hallássérültek, értelmi fogyatékosok számára a kínálati elemek hozzáférhetők. Akadálymentes szálláshely meglétéről nem érhető el információ.

Az alábbi beavatkozásokkal az akadálymentesítettség fejleszthető, emellett a turisztikai vonzerőérték is növelhető:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Akadálymentes, szilárd burkolatú parkolóhelyek kijelölése a látnivalókhöz minél közelebb
- A látássérültek közlekedését segítő megoldások alkalmazása
- Adaptív interpretációs eszközök fejlesztése
- Akadálymentes mosdó kialakítása a látnivalóknál
- Vendéglátóhely akadálymentesítése lehetőség szerint
- Akadálymentes szállás biztosítása



### 5.1.3.10 Monostorszeg

#### Megközelítés

Magyarország felől érkező Monostorszeg Bezdántól 6,5 km-re található déli irányban, mely távolság autóval kevesebb mint 10 perc alatt megtehető. Zombor irányából a monostorszegi úton haladva a távolság 16 km (kb. 20 perc).

#### Szolgáltatások

Monostorszeg kicsi falu, amely kevés épített turisztikai látnivalóval bír, vonzerejét szép természeti környezete (gyalogtúra és vízi túra lehetőségei), illetve népi-nemzetiségi hagyományai adják. A település központi részein szilárd burkolatú járdák vezetnek, de ezek állapota sokhelyütt nem megfelelő. A Könyvtárnál, Tourinform Irodánál és a Kultúrháznál épített rámpa van. A parkolási lehetőség biztosított a közintézmények előtt, ugyanakkor nincsenek jelölt akadálymentes parkolók. Akadálymentes WC egyetlen turisztikai attrakciónál sincs, így azok számára, akiknek kizárólag ilyen illemhely felel meg, a település meglátogatása nem javasolt. Akadálymentes szálláshely, vendéglátóhely nem működik a településen. A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek a település utcáin.

#### 1) Turisztikai központ

A monostorszegi látnivalók felfedezését érdemes a falu központi részén található turisztikai központban indítani, ahol információt kaphatnak a vendégek az elérhető szolgáltatásokról, programlehetőségekről, kiadványok érhetők el, csoportoknak programszervezésre van mód. Az információs iroda hétköznap 8-16 óra között tart nyitva.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A létesítménynél szilárd burkolatú parkoló található, de jelölt akadálymentes parkolóhely nincs. A főbejárat (rampán keresztül) akadálymentesen megközelíthető, a belső térben sincs szintkülönbség. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek. Turisztikai információs tábla Braille írást is tartalmaz és audio guide tartalmak is elérhetők (több nyelven – angol, magyar, horvát, szerb – mutatja be a környék turisztikai látnivalóit, nevezetességeit).

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★
	★★★★★
	★★★
	★★★
	★★★★★





## 2) Péter és Pál Apostolok Templom

A turisztikai központtól pár perces sétára található a Péter és Pál Apostolok templom, mely fatimai kegyszobor másolattal rendelkezik, zarándokhely.

GPS koordináta: 45°47'32.7"N 18°55'60.0"E

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A templomnál kijelölt parkolóhely nincs, az út mentén lehet megállni. A templomhoz egyenletes felületű, sík járda vezet, nincs lépcső, így kerekesszéssel megközelíthető. A templomon belül sincsenek szintkülönbségek, akadályok. Hagyományos mosdó rendelkezésre áll, akadálymentes mosdó nincs.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök nincsenek.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	
	★★★★★
	★★★★★

## 3) Periškić Méhészeti Gazdaság

Monostorszeg északi részén, a Bezdán felé vezető út mentén található a méhészeti gazdaság, amely az út szélén álló kb. 2 méter magas faragott fa medvéről könnyen felismerhető. Érdekes előadásokat, méhészeti bemutatókat, foglalkozásokat tartanak, gyermekeknek kézműves programokat szerveznek. Mézkeszítmények, ajándéktárgyak vásárolhatók.

Bejelentkezéssel látogatható hétfőtől szombatig 8-18 óra között.

GPS koordináták: 45.80166, 18.93618 (Lovačka 6, Monostorszeg)

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Nincs kialakított parkolóhely, a ház előtt lehet megállni. A bejárat nem akadálymentes, magas küszöb van. A létesítményen belül részben akadálymentes a közlekedés, de nem járható be teljesen, lépcső van. Maga a méhészet terepen folyik, a ház mögötti nagy területen. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre. A tulajdonos elmondása szerint egy projekt keretében jelenleg folyamatban van külön faházak létesítése virágterápiás céllal. A faházakon kívül kaptár lesz. Az új létesítmény akadálymentes kialakítású lesz.



#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív eszközök nincsenek; de az előadások, a mézkóstolás, a kézműveskedés a látássérültek számára is vonzó program lehet.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható, de mivel a fő kínálati elemet a bemutatók jelentik, így az élmény korlátozott lehet.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

#### **4) Tájház (Ethno House Mali Bodrog)**

A tájház a templomtól 400 méterre található, járdán elérhető (jelölt gyalogátkelőhelyek vannak). A berendezett tájházban a népi életmódot, bútorokat, használati tárgyakat ismerhetik meg a látogatók; emellett kézműves foglalkozásokat is tartanak csoportoknak.

Bejelentkezéssel látogatható, a belépő 400 dinárba kerül.

GPS koordináták: 45°47'35.3"N 18°55'43.2"E (Oslobođenja 32, Monostorszeg)

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Nincs kialakított parkolóhely, a ház előtt lehet megállni. Az udvar akadálymentesen megközelíthető. Az udvar szintjéről egy lépcsőfokot kell megtenni a bejáratához. Az ajtó széles, de magas küszöb van. A létesítményen belül a szűk terek, megfordulási lehetőségek hiánya és a küszöbök miatt kerekesszékekkel nem lehet közlekedni. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív eszközök nincsenek; de az előadások, a tárlatvezetések a látássérültek számára is élményt nyújthatnak.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:



	★★★★★
	★★
	★★★★
	★★★★★

### 5) Roma tájház ("Romska duša") és étterem

A roma tájház és étterem a falu szélén található, a templomtól kb. 800 méterre.

Étterem működik a létesítményben, amelynek udvarán megtekinthető a roma tájház, ahol a település, tájegység roma életmódját, használati tárgyait mutatja be.

Hétfőtől csütörtökig 17-24 óra között, pénteken és szombaton 17-02 óra között, vasárnap 8-13 óra valamint 17-24 óra között tart nyitva az étterem.

GPS koordináták: 45.78765, 18.92723 (Braće Mišković 42, Monostorszeg)

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Autóval az étterem előtt meg lehet állni, de nincs jelölt akadálymentes parkolóhely. Közterületről egy küszöbön keresztül érhető el. Az étteremben akadálymentesen lehet közlekedni, a tájház részben akadálymentesen bejárható. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök nincsenek; de az éttermi szolgáltatások segítséggel igénybe tudják venni.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★
	★★★★★
	★★★★
	★★★★★
	★★★★★

#### **Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek**

Katamarán túrák kötik össze Zombort és Monostorszeget (ezek Zomborból indulnak, így bemutatásukra Zombornál kerül sor).



## Összegzés és fejlesztési javaslatok

Monostorszezen a turisztikai központból indulhatnak a séták, amely részben akadálymentes. Információs táblák találhatóak a település fő látványosságairól Braille írással, illetve audio guide is rendelkezésre áll. A Vodica+ tematikus útvonalhoz leginkább illeszkedő látványosság a Szent Péter és Szent Pál Apostolok Templom, amely mozgáskorlátozottak által is látogatható. Látássérültek közlekedését segítő megoldásokra, IKT akadálymentesítésre szükség lenne. A településen elérhető kiegészítő látványosságok jelenleg csak részben akadálymentesek. Akadálymentes szálláshely, étkezési lehetőség nincs a településen és nagy problémát jelent az akadálymentes mosdó hiánya.

### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Akadálymentes mosdó kialakítása a turisztikai központban és a fő látványosknál
- Kulturális látványosságok fizikai akadálymentesítése mozgássérültek és látássérültek számára
- Adaptív interpretációs eszközök alkalmazása
- Akadálymentes szálláshely és étkezési lehetőség biztosítása
- Helyi ételek, italok beépítése a turisztikai kínálatba

### 5.1.3.11 Zombor

#### Megközelítés

Monostorszeztől Zombor autóval könnyen elérhető: a Monostorszezi útról a 15. számú útra kanyarodva kb. 16 km (kb. 20 perc) Zombor belvárosa. Zombor belvárosa rendezett, mind az autós, mind a gyalogos közlekedési feltételek jók. A közintézmények, turisztikai látványosságok előtt, illetve azok közelében parkoló biztosított.

#### Szolgáltatások

##### 1) Belvárosi séta

Zombor belvárosát érdemes gyalogszerrel felfedezni, a belváros viszonylag kis kiterjedésű területe és gyalogos zónái erre kedvező lehetőséget adnak a kevésbé aktív utazóknak is. Zombor az ország legzöldebb városa, amire a helyiek méltán büszkék. Az Apatinski út teljes hosszában kerékpárút vezet.

A belvárosi séta során javasolt bejárni a következő területeket (feltüntetve a főbb látványosságokat):

- Trg Svetog Đorđa (Turisztikai információ)
- Kralja Petra I. sétálóutca (szökőkút, üzletek, vendéglátóhelyek, Szent György Ortodox Templom, Városháza)
- Trg cara Lazara (Városi Könyvtár, Szentháromság templom, Történelmi Levéltár)
- Trg cara Uroša (Vármegyeháza, Hősök parkja, Karmelita templom, Fijaker Étterem)
- Trg Svetog Trojstva (Milan Konjović Galéria, régi Városháza)
- Trg Koste Trifkovića bb, Sombor, Szerbia (Zombori Színház)

A belvárosi sétát érdemes a turisztikai központtól indítani (Trg Svetog Đorđa 1), itt lehetőség van az autó leparkolására. Innen gyalogos zónában folytatható az út: a Kralja Petra I. sétálóutcán felfedezhetők a város szép épületei, a Szent György Ortodox Templom, a Városháza és számos vendéglátóhely, üzlet várja a látogatókat (nyáron kiülős teraszokkal). A sétálóutcaból közvetlenül elérhető a Trg cara Lazara, ahol a Szentháromság templom, a Történelmi Levéltár és a Városi Könyvtár épülete található. A sétálóutca végén jutunk el Zombor egyik legszebb részéhez, a Vármegyeházát is magában foglaló Trg cara Uroša térhez. Az autóhoz visszafelé menet felfedezhetők a Trg Koste Trifkovića és a Trg Svetog Trojstva látványosságai.



### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A belváros több pontján találunk akadálymentes parkolóhelyet autóknak, mozgássérült buszparkoló viszont nem áll rendelkezésre. Helyi előírás, hogy a belvárosban egy utcában a kijelölt, felfestett parkolók közül egy akadálymentes legyen (ezek fizikai kialakítása azonban nem minden esetben felel meg a standardoknak).

Zombor belvárosában a főbb látnivalók gyalogos zónában találhatóak, a belvárosi séta ezért biztonságos. A belvárosban kifejezetten jó minőségű járdák vezetnek. A járdák térkövezettek, nem töredeztettek, szélesek, így kerekesszékekkel is bejárhatóak. A járdák a gyalogátkelőhelyeknél szintbe vannak hozva az úttal. A nagyobb utakon lámpás kereszteződés segíti az áthaladást.

Számos épületnél, turisztikai látnivalónál van épített rámpa (pl. színház, könyvtár, Zombor Hotel, Milano Home Plaza, Fiaker Étterem, GODO Étterem). Ahol betonozott, épített rámpa nincs, ott jellemzően mobil rámpát helyeznek ki (pl. DM üzlet). Ugyanakkor nagy problémát jelent a mozgáskorlátozott WC-k hiánya, ami kerekesszékesek számára a zombori látogatást ellehetetlenítheti.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

A jó minőségű járdák, gyalogos zónák a látássérültek számára is megfelelőek, igaz, az önálló közlekedésüket segítő megoldások (taktilis burkolatok, vezetősáv, terepakadályok elkerítése, korlátok, hangjelzéssel ellátott gyalogátkelők stb.) nincsenek. Kivételt képeznek a gyalogátkelőhelyeknél kialakított domború felületek, melyek nemcsak szórványosan, hanem szinte mindenhol megtalálhatóak. A sétálóutcán a belógó teraszok, virágosládák, kandeláberok viszont problémát jelenthetnek a számukra. Az adaptív interpretációs eszközök hiánya miatt a belvárosi séta vakok számára nem igazán nyújtanak élményt.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A belvárosi séta ajánlható hallássérültek számára, igaz, kifejezetten nekik szóló speciális megoldások nincsenek.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A belváros kognitív zavarral élők, illetve értelmi fogyatékos turisták által bejárható. A gyalogos zónák kifejezetten kedvezőek a biztonságos közlekedéshez; ugyanakkor a nagyobb látogatóforgalom zavaró hatású lehet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	★
	★★★★★
	★★★★★

## **2) Turisztikai központ**

A város felfedezését érdemes a turisztikai irodánál kezdeni: a turisztikai irodában információkat nyújtanak a városi látnivalókról, programlehetőségekről, kiadványok érhetők el és idegenvezetés is igényelhető. A turisztikai iroda hétköznap 9-17 óra között, szombaton 9-13 óra között tart nyitva. Az idegenvezetés díja 30 fős csoportig 2000 dinár/óra.



A téren parkolóhelyek található; innen érdemes gyalogosan tovább indulni a város sétálóutcáin.

Cím: Trg Svetog Đorđa 1

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A turisztikai iroda akadálymentesen megközelíthető, a bejárat az utcával azonos szinten van; a belső közlekedés is lehetséges kerekesszéssel is. Akadálymentes mosdó azonban nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A turisztikai központban elérhető szolgáltatások a látássérültek számára: információs táblák nagy betűvel, Braille kártyák, hangos térképek, információs táblák Braille írással. A multimédiás turisztikai terminálon Braille írás van, gombnyomásra több nyelvű – angol, magyar, horvát, szerb – tájékoztatás hallgatható meg a környék turisztikai látnivalóiról. Idegenvezetés igényelhető (külön díjért).

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az iroda kiadványai, információs felületei a hallássérültek számára is hozzáférhető, de jelnyelvi tolmácsolásra nincs lehetőség, indukciós hurok / FM technológiai nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az irodát kognitív zavarral élők, illetve értelmi fogyatékos turisták látogathatják.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

### **3) Szent György templom**

A Szent György templom Zombor legnagyobb ortodox-pravoszláv temploma, amelynek megtekintése a tematikus útvonal részeként mindenképpen javasolt. A templom a sétálóutca mentén áll, így megközelítése csak gyalogosan lehetséges.

Cím: Veljka Petrovica 2 (sétálóutcán)

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A templom a sétálóutcán könnyen megközelíthető. A járda egyenletes, jó minőségű, bejárható kerekesszéssel is. A templomba való bejutás és a létesítményen belüli közlekedés is megvalósítható kerekesszéssel.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérülteknek kialakított megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A templomot hallássérültek látogathatják.



#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A templomot kognitív zavarral élők, illetve értelmi fogyatékos turisták látogathatják.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★

#### **4) Szentháromság templom**

A 18. században épült barokk stílusú templom a tematikába illeszkedő látnivaló. A miséken kívül hétköznap 9-12 óra között látogatható. Hétfévégén csak misék alkalmával van nyitva.

Cím: Trg cara Lazar 2

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A templom a sétálóutcán könnyen megközelíthető. A járda egyenletes, jó minőségű, bejárható kerekesszékekkel is. A templomba való bejutás és a létesítményen belüli közlekedés is megvalósítható kerekesszékekkel.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérülteknek kialakított megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A templomot hallássérültek látogathatják.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A templomot kognitív zavarral élők, illetve értelmi fogyatékos turisták látogathatják.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★

#### **5) Kármelita – Szent István templom**

A romantikus stílusban épült 19. századi kolostor és templom a tematikába illeszkedő látnivaló.

Cím: Trg cara Urosa 3



#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A templom közelében jelölt akadálymentes parkoló található. Az épület nem akadálymentes, a bejáratnál lépcső van, nincs mobil rámpa kihelyezve. A templomon belüli közlekedés akadálymentes.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérülteknek kialakított megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A templomot hallássérültek látogathatják.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A templomot kognitív zavarral élők, illetve értelmi fogyatékos turisták látogathatják.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

#### **6) Vármegyeháza**

A Vármegyeháza Zombor egyik legszebb épülete, kívülről mindenképpen érdemes megnézni: az autóforgalomtól elzárt, díszköves burkolatú, parkosított, virágágyásokkal és kültéri szobrokkal díszített, pihenőpadokkal ellátott Trg Svetog Đorđa térről impozáns látványt nyújt. A főút túloldalán kijelölt parkolóhelyek találhatóak, innen lámpás gyalogátkelőn lehet átjutni a térre. Innen 150 méter séta a Vármegyeháza. A Vármegyeháza épületében munkaidőben (8-20 óra között), előzetes bejelentkezéssel megtekinthető Eisenhut Ferenc monumentális festménye, a Zentai csata, mely Szerbia legnagyobb olajfestménye. A felnőtt belépő ára 200 dinár, diák/nyugdíjas jegy váltható (100 dinár).

Cím: Trg cara Uroša 1

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A tér előtti parkolóterületen egy kijelölt akadálymentes parkoló található, ennek fizikai kialakítása azonban a standardoknak nem felel meg teljes mértékben. Az úton lámpás gyalogátkelő segíti az átjutást, a Vármegyeháza megközelítése a díszköves, egyenletes, sík burkolaton akadálymentes kerekesszékesek számára is. A bejáratnál lépcső található, a tanácsterem nem hozzáférhető kerekesszékekkel, de még bottal is nehézséget okozhat: az emeletre lépcső vezet, lift nincs. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az épület és a festmény megtekinthető hallássérülteknek.





### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az épület és a festmény megtekinthető kognitív zavarral élő, illetve értelmi fogyatékos turistáknak.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	
	★★★
	★
	★★★★★
	★★★★

#### **7) Városi Múzeum**

A Városi Múzeumban a vármegye történelme ismerhető meg, helytörténeti, régészeti, numizmatikai, etnológia osztály működik. A múzeum a városi séta részeként gyalogosan is felkereshető, de parkolóhely is található a közelben. A múzeum keddtől péntekig 9-18 óra között, hétvégén 9-13 óra között tart nyitva. A felnőtt belépő ára 200 dinár, kedvezményes jegy is váltható és a belépés fogyatékkal élőknek ingyenes. Cím: Trg Republike 4

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A múzeumnál akadálymentes parkolóhely található. Az épület főbejárata betonozott járdán megközelíthető, bejárata a járdával egy szintben van. A földszinti terület rámpa segítségével akadálymentesen megközelíthető és bejárható (jelenleg egy fotókiállítás látható itt). Az emeleti kiállítóterekre lépcső vezet, így az kerekesszékekkel nem hozzáférhető. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A kiállítások megtekinthetők hallássérülteknek.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A kiállítások megtekinthetők kognitív zavarral élő, illetve értelmi fogyatékos turistáknak.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★
	★★★★
	
	★★★★★
	★★★★



## 8) Milan Konjović Galéria

Az egykori gyógyszerár épületében Milan Konjović zombori származású festőművész képei tekinthetők meg. A Galéria a városi séta részeként gyalogosan is felkereshető, de parkolóhely is található a közelben. A Galéria keddtől péntekig 8-13 óra között, hétfőn 9-13 óra között tart nyitva. A felnőtt belépő ára 150 dinár, kedvezményes jegy váltható (100 dinár), a belépés fogyatékkal élők számára ingyenes.

Cím: Trg Svetog Trojstva 2

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A galéria akadálymentesen megközelíthető a városi sétaútvonalon, vagy autóval is elérhető. Közvetlenül a galéria előtt akadálymentes parkoló található. A főbejárat a járdával egy szintben van, alacsony küszöbön lehet bejutni, az oldalbejárat akadálymentesen megközelíthető. A földszinti kiállítótermek akadálymentesen megtekinthetők. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A kiállítások megtekinthetők hallássérülteknek.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A kiállítások megtekinthetők kognitív zavarral élő, illetve értelmi fogyatékos turistáknak.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★★
	★★★★★
	
	★★★★★
	★★★★★

## 9) Nemzeti Színház

A Nemzeti Színházban előadások tekinthetők meg, emellett az előadásokon kívüli időszakban idegenvezetéssel bejárható a színház épülete. Utóbbi ára 100 dinár/fő. A Színház gyalogosan is könnyen elérhető, de parkolni is lehet a közelben.

Cím: Trg Koste Trifkovića 2

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Akadálymentes parkolóhely a színház közelében rendelkezésre áll. A színház bejáratánál épített rámpa van, a bejutás ezért kerekesszékekkel is lehetséges. A létesítményen belüli közlekedés azonban nem akadálymentes: lépcső van, lift nincs; de kérésre a páholyokhoz mobil rámpát tudnak helyezni.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.



### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény megtekinthető hallássérült turisták által, de a vizuális látványon kívül más interpretáció nem biztosított a számukra. Az előadások hozzáférhetőségét biztosító megoldások nincsenek.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény megtekinthető kognitív zavarral élő, illetve értelmi fogyatékos turisták által; az előadások esetében a zárt tér, a zsúfoltság problémát okozhat a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★
	★★★
	★★
	★★

### **10) Sétahajózás a Dunán**

A Tourinform iroda szervezésében katamarán túrákon vehetnek részt a turistacsoportok, előre egyeztetett időpontban. A túrák a Dunán Zombor-Monostorszeg-Zombor útvonalon haladnak. Két 25 férőhelyes katamarán áll rendelkezésre, az IPA projekt keretében akadálymentesített katamaránnal is bejárható lesz a Duna ezen szakasza.

### **11) Vendéglátóhelyek**

Zombor belvárosában a vendéglátóhelyek egy részébe be lehet jutni kerekesszékekkel is, de akadálymentes mosdó (megfelelő felszereléssel, kialakítással) ezeknél nem biztosított.

- Fijaker étterem (Ethno Restoran Fijaker; Park Heroja): az étterem mindennap 8-24 óra között tart nyitva a város frekventált pontján. A létesítmény bejáratánál épített rámpa található. A belső közlekedés akadálymentes, de akadálymentes mosdó nincs.
- GODO étterem (Venac Petra Bojovića 13): a bejáratnál épített rámpa található, a vendégtérben kerekesszékekkel is lehet közlekedni, de akadálymentes mosdó nincs.
- Városi kávéház étterem: a Városháza átriuma felől kerekesszékekkel is megközelíthető rámpán keresztül. A WC nem akadálymentes, de széles az ajtó és tágas a belső tér.
- Dubrava cukrászda és kávézó (Kralja Petra I. 10): akadálymentes bejárata van, de a WC nem akadálymentes. Nyitva V-P: 8-23.00, Szo: 8-24.00.

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A vajdasági projektterületen a leginkább hozzáférhető kínálatot Zombor biztosítja, de így is sok hiányossággal kell számolnia az ide érkezőknek (elsősorban a kerekesszékekkel közlekedők és a látássérültek hozzáférése nehéz). A város megtekintését érdemes a turisztikai központnál kezdeni, ahol látássérültek számára is megfelelő tájékoztatás biztosított. A város belvárosi övezetében mozgássérültek is közlekedni tudnak a széles utcákon; látássérültek számára a fizikai akadálymentesítés viszont hiányos. Több intézmény ingyenes belépési lehetőséget nyújt fogyatékkal élőknek. A belvárosi séta után a Baja-Sombor Tourism4All projekt keretében beszerzett akadálymentes katamaránnal hajótúra tehető a Dunán.

Zombor esetében a legnagyobb problémát az akadálymentes szálláshelyek és mosdók hiánya jelenti, amely kerekesszékesek számára ellehetetlenítheti a városlátogatást.



A hozzáférhetőség javítására, a turisztikai élmény növelésére az alábbi beavatkozások tehetők:

**Fejlesztési javaslatok:**

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Belvárosi területeken a látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások fejlesztése (vezetősávok, taktilis burkolatjelek, korlátok stb.)
- Adaptív interpretációs eszközök alkalmazása (pl. mobilapplikációs túravezető, épített látnivalókat bemutató nagy információs táblák, makettek, Braille feliratok, színházi előadások jelnyelvi tolmácsolása, feliratozása stb.)
- Akadálymentes nyilvános illemhelye kialakítása
- Vendéglátóhelyek vendégmosdóinak akadálymentesítése lehetőség szerint
- Akadálymentes szálláshely biztosítása!

### **5.1.3.12 Opcionális kitérő a Pacséri Gyógyfürdőbe (Nemesmilitics – Babapuszta – Bajmok érintésével)**

Opcionális kitérő tehető a pacséri gyógyfürdőbe, útközben több kisebb szakrális látnivaló felfűzésével az érintett településeken (jellemzően kívülről megtekintve ezeket). A gyógyfürdő csak részben akadálymentes, ugyanakkor különlegessége miatt javasolt fakultatív program az érintetti csoportok számára (hozzáférhetőség esetén).

#### **Megközelítés**

Zomborból Pacsér a 12. számú úton kelet felé haladva, Bajmoknál a 105. számú útra fordulva érhető el. A távolság kb. 40 km, amely 40 perc alatt tehető meg. A fürdőhöz betonozott, keskeny utca vezet; parkolóterület rendelkezésre áll.

Tömegközlekedéssel Pacsér megközelítése Zomborból nehézkes, csak átszállással lehetséges, így autós utazás javasolt.

Cím: Branka Radičevića BB, Pačir 24342

#### **Szolgáltatások**

A Pacséri Gyógyfürdő gyógyvizet távról nevezetes. A mesterséges tóban fürdőzni lehet, a fedett épületben két medence található, szintén gyógyvízzel. Büfé, étterem, kávézó, a tó körül pihenőpadok, napozóágyak érhetőek el, de játszótér is található itt.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A fürdő mellett nagy területű, apró szemű zúzott kavicsos parkoló van. Felfestett akadálymentes parkolóhelyek nincsenek. A fürdő akadálymentesen megközelíthető a kavicsos parkolóból. A főbejárat előtt nagyobb méretű térkővel borított, egyenletes sík felületű járda van. A főbejárat és a jegypénztár akadálymentesen megközelíthető. A bejáratnál kétszárnyú kapu is van, így a bejutás nem okoz gondot.

A fürdő belső területe csak részben tekinthető akadálymentesnek. A tó körül apró szemű zúzott kavicsos burkolat van, emellett beton lapokból álló egyenletes felületű járda vezet. Az apró kavicsok miatt a közlekedés nehézkes lehet, a tóba beereszkedés nincs megoldva a kerekesszékesek számára. A belső térben a közlekedés akadálymentes, de a medencékbe lépcső vezet: a lejáratoknál van ugyan kapaszkodó, de beemelők szerkezet nincs.

Akadálymentes WC nem áll rendelkezésre. A normál WC ajtaja elég széles, be lehet jutni kerekesszékesekkel, de belül nincsenek kapaszkodók, így itt is segítségre lehet szükség.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek.



### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

### Akadálymentesítés értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény értelmi fogyatékosok által látogatható, de nagyobb forgalmú időszakokban a zsúfoltság problémát okozhat a számukra.

### **Nyitvatartási idő és árak**

A fürdő egész évben működik, minden nap 11-19 óra között tart nyitva. A belépő 350 dinár felnőtteknek, gyermek-, családi és nyugdíjas kedvezmény elérhető.

### **Kiegészítő látnivalók, programok**

A Zombor-Pacsér közötti út során néhány kisebb jelentőségű szakrális-kulturális látnivaló színesítheti a programot. Ezek jellemzően nem akadálymentes kialakításúak, hozzáférhetőségük korlátozott, így egy rövid megálló javasolt csak (kívülről megtekintve ezeket).

- Nemesmilitics, katolikus kálváriatemplom (Lemeška kalvarija Blažene device Marije), Római katolikus templom – nem akadálymentes, kívülről megtekinthető
- Babapuszta, szerb ortodox templom – kívülről megtekinthető
- Bajmok, római katolikus templom, ortodox templom harangtorony – kívülről megtekinthető

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Összességében a Pacséri Gyógyfürdő meglátogatása nagyban növelheti a tematikus útvonalon tett kirándulás változatosságát, a gyógyvíz jótékony egészségügyi hatásai miatt különösen ajánlott a célcsoport számára. Ugyanakkor kerekesszékekkel, illetve látássérültek számára csak segítséggel van mód a hozzáférésre.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	☆☆☆
	☆☆☆☆☆
	☆☆☆
	☆☆☆☆☆
	☆☆☆☆☆

Pacséron apartmanházak, vendégházak nyújtanak szálláslehetőséget. Több vendégháznál van akadálymentes bejutási lehetőség, de akadálymentes szoba, és főként fürdőszoba alig található. A kerekesszékekkel közlekedők ezért jellemzően csak segítséggel tudják igénybe venni ezeket.

- Júlia apartman (cím: Kordunska 5): a bejáratnál lépcső van, ugyanakkor a lakóegység tágas és van olyan apartman, amihez akadálymentesen használható zuhanyzó tartozik (kapaszkodók, speciális felszerelések ugyan nincsenek, de a mosdó tágas, a zuhany egy síkban van a padlóval).
- Andi apartman (cím: Zemljoradnička 13): a 2 fős apartman bejárata akadálymentes, de a fürdőszoba nem teljesen akadálymentes.

Az alábbi beavatkozásokkal az akadálymentesítettség fejleszthető, emellett a turisztikai vonzerőérték is növelhető:



Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Pacséri fürdő teljes körű akadálymentesítése (akadálymentes lejutási lehetőség biztosítása a tóba, illetve beemelő szerkezetek a medencéknél, akadálymentes mosdó kialakítása a szükséges felszerelésekkel)
- Szálláshelyek akadálymentesítése

#### 5.1.4 Javasolt bejárás

A bejárás – a célcsoporthoz igazodva, tekintettel a közlekedési lehetőségekre – autóval javasolt, a településeken belül gyalogos közlekedéssel.

Emellett a bejárás megkönnyítésére, elsősorban az opcionális kitérők esetében javasolt akadálymentes iránybusz járatokat indítani (garantált időpontokban, illetve csoportok számára előrendeléssel), illetve együttműködni személyszállítást végző szolgáltatókkal (akadálymentes taxi, kisbusz).

A Baja-Zombor közötti tematikus útvonal teljes hossza opcionális kitérők nélkül 60 km; a javasolt időtartam 3 nap (opcionális kitérőkkel nap).

Az útvonalat javasolt a tavaszi, őszi időszakban bejárni.

A programtervet elsősorban a rendelkezésre álló szálláskapacitás határozza meg: akadálymentes szobák csak igen korlátozottan állnak rendelkezésre, ezért ilyen igény esetén a tematikus útvonal csak egyéni utazóknak, vagy olyan csoportoknak ajánlott, amelyek legfeljebb két akadálymentes szobát igényelnek.

Megfelelő színvonalú és kialakítású akadálymentes szálláslehetőség áll rendelkezésre Baján, emellett Csávolyon, Bezdánban és Pacséron részben akadálymentes apartmanokban lehet megszállni.

*A vajdasági területen akadálymentes mosdó kizárólag Bezdánban található egy benzinkúton. Teljesen akadálymentes szálláshelyről nincs információ (se a turisztikai információs irodákban, se a szolgáltatóknál nem elérhető információ erre vonatkozóan), így a tematikus útvonal szerbiai részének bejárása ilyen igény esetén legfeljebb csak egynapos kirándulásként javasolható.*

Azok a turisták, akiknek nincs szükségük teljesen akadálymentes szálláslehetőségre, nagyobb szabadsággal tudják összeállítani a programtervüket.

Akadálymentes mosdók elérhetők: Baja, Gara, Csávoly, Hercegszántó, Bezdán településeken.

A határon átnyúló tematikus útvonal szakaszolható, így egy-egy látogatás során akár csak egy kisebb részterület megtekintése is lehetséges, amely egy következő utazás alkalmával folytatható.

## 5.2 GÓLYA, GÓLYA, GILICE+ AKADÁLYMENTES ÖKOTURISZTIKAI TEMATIKUS ÚTVONAL

### 5.2.1 Tematika és célcsoportok

A Greenways projektben meghatározott tematikus útvonal a projektterület gazdag **természeti értékeire épül**: a magyarországi részen a Duna-Dráva Nemzeti Park, míg szerb oldalon a Felső-Dunamellék (Gornje Podunavlje) Természetvédelmi Rezervátum területét érinti, így az útvonal a két terület értékes ártéri élőhelyét (értékes flóráját, gazdag madárvilágát és nagyvadállományát) mutatja be. **Az útvonal neve, „Gólya, gólya, gilice” utal a térség egyik legjellemzőbb, „arculatadó” madarára, a fehér és a fekete golyára, ezáltal az ökoturisztikai tematikára.**

**Az eredeti tematikus útvonal vízitúra szakaszokat foglal magában**, ugyanakkor ez az akadálymentes turizmus célcsoportjai számára jelenleg nem, vagy csak igen nehezen hozzáférhető kínálatot jelent. Emiatt **az akadálymentes változatban az útvonal vonalvezetése nem, de a bejárési mód változik:**








**elsősorban autós bejárás ajánlott**, amely – megfelelő fizikai állapot esetén – kerékpáros szakaszokkal, emellett Zombornál vízi programokkal is kiegészülhet (köszönhetően az itt beszerzésre került speciális vízitúra eszközöknek, katamaránnak).

A programcsomag tematikájának megfelelően **fő célcsoportját a gyermekes családok**, másodsorban a természeti értékek iránt érdeklődő, aktívabb **középkorú korosztályba tartozók** jelentik.

A kínálat ennek megfelelően **elsősorban a természeti értékek interaktív bemutatását célzó edutainment elemeket, valamint családi programokat tartalmaz és kiegészül további könnyebb programokkal is.**

Az útvonal hozzáférhetősége fogyatékosági típus és mérték szerint:

Fő érintetti csoportok	Útvonal hozzáférhetőségének értékelése
	Az útvonal által felfűzött kiemelt látnivalók kerekesszéssel is megközelíthetők (elsősorban a magyarországi, részben a szerbiai szakaszon), így az útvonal hozzáférést biztosít a fő látnivalókhoz a mozgáskorlátozottság mértékétől függetlenül. A kiegészítő látnivalók, programok egy része kerekesszéssel nem, vagy csak segítséggel hozzáférhető.
	Az útvonal mozgásukban kevésbé akadályozott turisták számára akadálymentes kínálati elemeket tartalmaz, a nem megerőltető bejárhatóság (rövidebb sétaszakaszok, egy-két lépcsőfok, magasabb küszöb stb.), az autós megközelíthetőség és a változatos programkínálat miatt valódi élményt nyújthat a számukra. Aktívabb, jó fizikai állapotban lévő turisták egyes szakaszokat kerékpárral is bejárhatnak.
	Vakok számára az útvonal önálló bejárása jelenleg nem megoldott, az ehhez szükséges fizikai és IKT megoldások nem állnak rendelkezésre. Látássérültek számára élményt nyújtó interpretációs eszközök és programlehetőségek csak néhány helyszínen biztosítottak. Így az útvonal bejárása csak segítővel javasolt, de az élmény így is korlátozott lehet.
	Siketek és hallássérültek számára az útvonal bejárása lehetséges, az alapvetően vizuális látványra épülő elemeket magában foglaló kínálat élvezhető; igaz, az érintetti csoport számára speciális edutainment szolgáltatások nem, illetve csak nagyon korlátozottan állnak rendelkezésre.
	Bár a térségben kifejezetten a kognitív zavarokkal élők számára elérhető speciális kínálati elemek nem állnak rendelkezésre; az útvonal által felfűzött természeti látnivalók, a kisebb forgalmú, nyugodt, csendes területek az érintetti csoport számára is élményekben gazdag tartózkodást kínálnak; de segítő közreműködése ajánlott lehet.

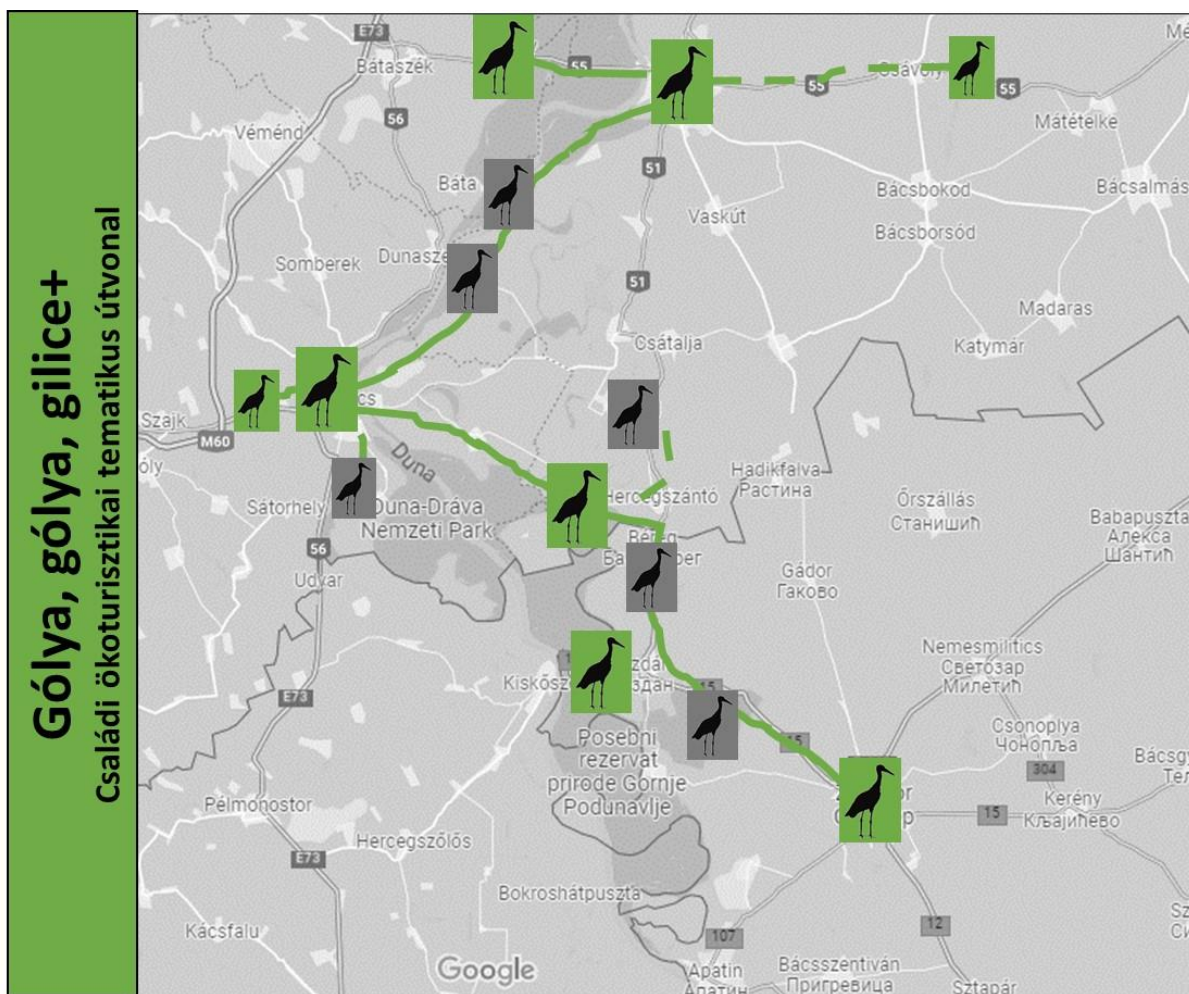
17. Táblázat: Az útvonal hozzáférhetősége fő érintetti csoportok szerint

*Forrás: saját szerkesztés*

## 5.2.2 Áttekintés

Az útvonal vonalvezetését a térség jelentős természeti területei határozzák meg: a Gemenc, a Béda-Karapanca Tájvédelmi Körzet és a Felső-Dunamellék (Gornje Podunavlje) Természetvédelmi Rezervátum (Karapancsai-erdő, Kozara-erdő). **Útvonal: Baja – Szeremle – Dunafalva – Mohács – Bezdán – Monostorszeg – Zombor (opcionális kitérőkkel).**

A tematikus útvonal sematikus bejárási útvonalát az alábbi ábra szemléltetni:



főbb  
állomások



kiegészítő  
állomások



opcionális

### Gólya, gólya, gilice+ családi ökoturisztikai útvonal áttekintése (kiemelten: jelenleg is hozzáférhető állomások)

#### Baja:

- Petőfi-sziget – Pandúr-sziget
- Belváros (Szentháromság tér és környéke)
- Sugovica sétány – Türr kilátó

#### Pörbölyi Ökoturisztikai Központ:

- Kiállítások, Vadmegfigyelő hely
- Gemenci Erdei Kisvasút

#### Opcionális kitérő: Felsőszentiváni szélmalom

Szeremle – Dunafalva - Újmohács

- Látkép a szeremlei Dunára
- Dunafalva: **Népház** kiállítása, játszótér, szabadstrand, ókori kikötőerőd romjai (nem akadálymentes)
- Újmohács: komp Mohácsra

#### Mohács:

- Belvárosi séta, Busóudvar, Sokac Ház
- Termálfürdő
- Katamarán túra
- Kiegészítő programok, látnivalók: Fogadalmi templom, Kanizsai Dorottya múzeum, Iparosház

Opcionális kitérő: Kölked, Fehér Gólya Múzeum

#### Hercegszántó:

- Karapancsai-kastély parkja
- Karapancsai Kastély és Major





- Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek: <b>Máriakert Vodica</b>
Opcionális kitérő: Dávodi Gyógy- és Strandfürdő
Küllőd, Miki ZOO
<b>Bezdán:</b>
- <b>Batinai ütközet emlékmúzeum</b>
- Baracscai, Sebesfoki üdülőhely – csárdák
- Nananin tanyagazdaság
- Kiegészítő látnivaló, programlehetőség: Novitet-Duna Selyemdamaszt Szövőgyár és Múzeum, Tájház
<b>Monostorszeg:</b>
- <b>Turisztikai központ</b>
- Méhészeti gazdaság
- Ökopark
- Tájház
Kiegészítő programok: tájházak
<b>Zombor (akadálymentes szállás és mosdó igénye esetén a zombori látogatás nem javasolt):</b>
- <b>Turisztikai központ</b>
- <b>Belvárosi séta</b>
- <b>Katamarán túra a Dunán</b>
Akadálymentes szálláslehetőségek: Baja, Pörböly, Mohács, (Dávod – részben akadálymentes)
Akadálymentes mosdók: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Dunafalva, Mohács, Mohácsi Nemzeti Emlékhely, Hercegszántó-Vodica, Bezdán

### 18. Táblázat: A Gólya, gólya, gilice+ tematikus útvonal áttekintése

*Forrás: saját szerkesztés*

## 5.2.3 Felfűzött látnivalók és fejlesztési javaslatok

Az alábbiakban a fűzött kínálati elemeket mutatjuk be, kitérve azokra a fejlesztési javaslatokra, amelyek az útvonal attraktivitását tovább növelhetik, a hozzáférhető kínálati elemek körét bővíthetik. Az útvonalhoz kapcsolódó opcionális kitérőkre is javaslatot teszünk.

### 5.2.3.1 Baja, Petőfi-sziget

#### Megközelítés

A Petőfi-sziget megközelíthető Baja belvárosa felől autóval a Petőfi hídon át. Több helyen (a látnivalók közelében) jelölt akadálymentes parkolóhely található, így biztonságos a kerekesszékből történő ki- és beszállás. A szigetre turistabusz is behajthat, de külön akadálymentesített buszparkoló nem áll rendelkezésre.

Tömegközlekedési lehetőség nincs, a Szentháromság tértől gyalogosan kb. 500 méterre található az akadálymentes látogatóközpont. A gyalogos útvonal szilárd burkolatú járdán halad, a közlekedést kerekesszékesek, illetve látássérültek számára több helyen lámpaoszlopok nehezíthetik (ezek nem elkerítettek, taktilis burkolatváltással nem jelöltek).

A szigetre kerékpársáv is vezet: a kerékpársáv az autókkal osztott útvonalon halad, a 30 km/órás forgalomcsillapított övezet és a kis járműforgalom miatt biztonságosnak tekinthető.

A látássérültek önálló közlekedéséhez szükséges feltételek (pl. vezetősávok, burkolati jelek, terepakadályok elkerítése, hangjelzésekkel ellátott gyalogátkelők) nem állnak rendelkezésre, hallássérülteket segítő megoldások sincsenek.

#### Szolgáltatások

##### 1) Akadálymentes látogatóközpont

Ld. Vodica+ útvonal leírása

##### 2) Séta, kerékpározás a szigeten



A Petőfi-sziget Baja város különleges, természetközeli területe a Ferenc-csatorna és a Sugovica ölelésében, amely kellemes sétára ad lehetőséget. A Turisztikai Központban hagyományos kerékpárok, valamint tandem biciklik, gyermekutánfutós kerékpárok és bringó hintók, az új akadálymentes látogatóközpontban adaptív kerékpárok kölcsönzésére nyílik mód: a sziget bejárása kerékpársávon, illetve alacsony forgalmú utakon keresztül lehetséges; a kerékpározás a 30 km/órás forgalomcsillapított övezet és a kis járműforgalom miatt biztonságosnak tekinthető.

Javasolt bejárési útvonal:

- Rövid séta: az új látogatóközponttól / Turisztikai Központtól indulva a Március 15. sétányon haladva rövid séta tehető a Sobri Halászcsernye érintésével a Vizafogó Étteremig, ahonnan szép kilátás nyílik a Sugovicára. Az út hossza (egy irányban) kb. 500 méter.
- Körséta, kerékpározás a szigeten: a sziget az új látogatóközponttól / Turisztikai Központtól indulva a Március 15. sétányon, majd a Május 1. sétányon haladva járható körbe, a sétaút hossza kb. 1,8 km. Az útvonal érinti a szigeten található főbb létesítményeket, vendéglátóhelyeket, csónakházakat, valamint a Pandúr-szigetre átvezető gyalogos- és kerékpáros hidat, ahonnan szép kilátás nyílik a csatornára.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Petőfi-sziget bejárása lehetséges autóval, több helyen (a látnivalók közelében) jelölt akadálymentes parkolóhely is elérhető. A turisztikai központoktól a Vizafogó étteremig, majd onnan a Tenisz Centrumnál található gyalogos és kerékpáros hídig (mely a Pandúr-szigetre vezet át) végig kényelmes, széles, szilárd burkolatú sétány, illetve bicikliút halad (a kerékpárút térkövezett, egyenletes felületű), így az útvonal bejárása mozgáskorlátozottak, kerekesszékekkel közlekedők számára is biztonságos. A gyalogos hídtól a túra a Bajai Sporthorgász Egyesület irányába folytatható, a csónakházak előtt betonozott az útvonal, de sokhelyütt töredezett, rossz minőségű. A sétány mentén található Kajak-Kenu Pontnál turisztikai információs tábla található a főbb bajai látnivalókról. Ha a látogató rövidebb sétára indul, a Bajai Spartacus Sportegyesület épületétől továbbhaladva betonozott úton juthat el a Petőfi-szigeten található játszótérig és indulhat vissza a kiindulási pontra.

Az új látogatóközpontban adaptív kerékpárok kölcsönözhetőek a terület bejárásához. A bringó hintók, utánfutók mozgáskorlátozott gyermekek szállítására is alkalmasak lehetnek.

Akadálymentes nyilvános illemhely található a sziget bejáratánál, ennek nyitvatartási ideje azonban bizonytalan, nem érhető el erről információ a létesítménynél.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedéséhez szükséges feltételek (pl. vezetősávok, burkolati jelek, terepakadályok elkerítése, hangjelzésekkel ellátott gyalogátkelők) nem állnak rendelkezésre. Az új látogatóközpontban akadálymentes kerékpárok, a Turisztikai Központban tandem biciklik és bringóhintók kölcsönözhetőek a terület bejárásához, melyek látássérült útitársak, gyermekek szállítására is alkalmasak lehetnek.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A terület hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható, a természetközeli, kis forgalmú terület kedvező lehet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:





	★★★★★
	★★
	★★★★★
	★★★★★

### 3) Turisztikai Központ

Ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása. A Turisztikai Központban hagyományos kerékpárok, valamint tandem biciklik, gyermekutánfutós kerékpárok és bringó hintók kölcsönzésére van mód, amelyek mozgássérült, illetve látássérült gyermekek szállítására is alkalmasak lehetnek, így számukra is élményt nyújthatnak.

### 4) Inkluzív játszótér

A Petőfi-szigeten kialakított játszótér Baja egyik legkedveltebb játszótere. A játszótér autóval is könnyen megközelíthető, tágas parkoló biztosított; de a Petőfi-szigeten tett gyalogos séta vagy kerékpáros túra állomása is lehet. A játszótér nagy területen fekszik, pihenőhelyekkel és különböző korosztályú gyerekek számára elérhető játékokkal felszerelt. A fedett részen interaktív játékok és mini mászófal található, valamint szintén fedett játék kisvonat használható. A Gemenc Zrt. információs táblái mutatják be a Gemenc turisztikai látnivalóit, programlehetőségeit.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A játszótér szilárd burkolatú, sík útvonalon keresztül érhető el, akadálymentesen. 2 db akadálymentes parkolóhelyet alakítottak ki. A játszótér parkolóhoz közelebb eső részén mozgáskorlátozottak számára biztosítottak játékeszközök (pl. kerek szék hinta, interaktív játékok, zenélő játék, homokozó stb.) A játszótér ezen része gumiburkolattal ellátott. A játszótéren ivóvíz van, WC nem biztosított.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A játszótéri eszközök látássérült gyermekek által is használhatók.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A terület hallássérültek által látogatható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható, a játszótér különösen kedvelt programelem lehet a gyermekek számára.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★
	★★★★★



## 5) Éttermek

Ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása.

### Nyitvatartási idő, árak

A Petőfi-sziget szabadtéri területe szabadon látogatható.

Az új akadálymentes látogatóközpont nyitvatartási ideje még nem ismert, a látogatóközpont látogatása ingyenes lesz a fogyatékkal élők számára. A Turisztikai Központ hétfőtől csütörtökig 8-16 óra között, pénteken 8-18 óra között, vasárnap pedig 9-17 óra között tart nyitva. A létesítménybe a belépés, a mosdó használata ingyenes. A kerékpárbérlés ára jelenleg 1.000 Ft/óra, a fél napi díj 2000 Ft, a napidíj 2600 Ft.

A játszótér szabadon látogatható, használata ingyenes.

A Sobri Halászcárda minden nap 11.30-21 óra között tart nyitva, a bajai halászlé (felhasznált halfajtól függően) 3390-4590 Ft. A Vizafogó Étterem nyitvatartási ideje 11-22 óra minden nap, a bajai halászlé 3290 Ft. A Véndió Étterem minden nap 11-22 óra között tart nyitva, a bajai halászlé ára 3090 Ft. Az éttermek kínálatában néhány gyermekeknek kínált fogás is szerepel.

### További programlehetőségek

A szabadidőpark szolgáltatásait kerekesszékesek nem tudják igénybe venni, de kisebb mértékű akadályozottsággal élők, illetve hallássérültek számára használható. A Bajai Sportuszoda (az uszoda nem akadálymentes) mellett szintén található egy kültéri szabadidő/kondi park, hagyományos (kerekesszékesek által nem használható) eszközökkel. Enyhébb mértékű fogyatékoság esetén saját felelősségre használhatók az eszközök.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

A Petőfi-sziget meglátogatása az itt található akadálymentes látogatóközpont miatt feltétlenül javasolt a fogyatékkal élők számára, hiszen itt elérhetőek lesznek számukra az akadálymentes térségi utazáshoz szükséges információk, megtekinthető egy adaptív kiállítás és rendelkezésre áll a kiszolgáló infrastruktúra is. A szigeten tett rövidebb-hosszabb séta, kerékpározás jó időben színesítheti a tartózkodást: a kölcsönözhető adaptív kerékpárok, tandem, illetve utánfutós biciklik, valamint bringó hintók kölcsönzése mozgáskorlátozott, valamint látássérült vendégek szempontjából is befogadhatóvá teszi az élményt. A szigeten található éttermekben megkóstolható a bajai halászlé, igaz, ezek a létesítmények nem, vagy csak korlátozottan akadálymentes kialakításúak (pl. akadálymentes mosdó nem található ezekben).

A látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Speciális járművek kölcsönzési lehetőségének bővítése a sziget bejárására (pl. elektromos kerekesszék, moped, golfautó)
- Akadálymentes bejárhatóság fejlesztése a látássérültek szempontjából (taktilis burkolatok, vezetősávok, korlátok / burkolatjelek a terepakadályok körül stb.)
- IKT akadálymentesítés fejlesztése
- Tanösvény kialakítása taktilis táblákkal, egyéb interaktív, több érzékszervre ható, adaptív interpretációs eszközökkel
- Adaptív utcabútorok kihelyezése
- Akadálymentes panoráma pontok kialakítása a Sugovica parton, padokkal
- Nyilvános illemhely hozzáféréseinek biztosítása folyamatosan (illetve tájékoztatás a nyitva tartásról)



- |  |
|--|
| - Étterem akadálymentesítése, látássérülteket segítő megoldások (pl. Braille írásos étlap), diétás kínálat bővítése, gyermekmenü |
|--|

### 5.2.3.2 Baja, Pandúr Ökopark

#### Megközelítés

A Pandúr-szigeten található Ökopark a Petőfi-szigeten tett séta folytatásaként érhető el, vagy akár külön programként is kezelhető.

A Petőfi-szigetről gyalogosan, illetve kerékpárral a dr. Csátaljay István Tenisz Centrumnál található gyalogos- és kerékpáros hídon lehet átjutni a Pandúr-szigetre. A szigeten a Pandúr Ökoparkig, illetve az üdülőövezet végéig kerekesszéssel is el lehet jutni. Az út szilárd burkolatú, sík, autók által is használt, de az alacsony gépjárműforgalom miatt a közlekedés biztonságosnak tekinthető. Az útvonal hossza a hídtól kb. 1,1 km, így a séta csak jobb fizikai állapotban lévőknek javasolható.

Autóval némileg nagyobb kerülővel érhetünk ide: a Szentháromság tértől az Attila utca – Szabadság út – Wesselényi utca – 51. számú út – Muskátli utca útvonalon lehet megközelíteni a Ferenc-tápcsatornán, majd a Sugovicán átvezető hídon át a Pandúr-szigetet. A szigeten az Ökopark szilárd burkolatú autóúton közelíthető meg, az attrakciónál parkolóhelyek állnak rendelkezésre (köztük akadálymentes parkolóhely is). Az út 4,9 km hosszú és kb. 8 perc alatt tehető meg.

Tömegközlekedési lehetőség nincs.

Ökopark GPS koordinátái: 46.18009, 18.93063 (6500 Baja, Mazsola utca)

#### Szolgáltatások

A Petőfi-szigetet a Pandúr-szigettel összekötő gyalogos- és kerékpáros hídról szép kilátás nyílik a csatornára, padokat is elhelyeztek itt. A gyalogos híd mindkét oldalán turisztikai útvonaljelző tábla (Tourinform Iroda táblái) található, amelyeken az Ökopark is feltüntetésre került.

Az Ökoparkban többszintes fából ácsolt kilátó áll, amelyről a kihelyezett panoráma távcsövek segítségével figyelhető meg a környék, annak természeti látnivalói, élővilága. Tanösvény mutatja be a Gemenc növény- és állatvilágát, a folyószabályozás történetét, a környék madárvilágát, de a halászatról és a bajai halászlé készítéséről is kapnak itt információt a látogatók. A mezítlábas sétányon különböző természetes anyagok érzékelhetők.

Ülőhelyek, padok biztosítottak, bográcsozóhely áll rendelkezésre. A parkban játszótér is kialakításra került.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Az Ökopark megközelítése akadálymentesen lehetséges. A gyalogoshídon lejtő van, felülete betonozott, kissé egyenetlen, de kerekesszéssel is járható. Járda nincsen, így fokozott biztonsággal és körültekintéssel javasolt közlekedni. Biciklivel a hídon áthaladva a Sugovica irányába, észak-kelet felé haladva (sárga jelzéssel felfestett) kerékpársávon lehet eljutni az Ökoparkig.

Közvetlenül a park bejárata mellett egy térköves burkolattal ellátott, táblával jelölt akadálymentes parkolóhely található, ahonnan az Ökopark bejárata akadálymentesen elérhető.

A kilátóhoz lépcső vezet fel, így mozgássérültek, bottal járók nem tudják igénybe venni. A szolgáltatások egy része elérhető kerekesszéssel is, de például az információs táblák megtekintése már problémás a terepviszonyok miatt.

Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre, a legközelebbi akadálymentes illemhely az Ökoparktól 650 méterre, a szabadstrand kiszolgáló épületében található, korlátozott nyitvatartási idővel.



### Akadálymentesítés látássérültek számára

Az Ökopark szolgáltatásai részben igénybe vehetők látássérültek által is, a mezítlábas tanösvény kifejezetten vonzó programot kínálhat a gyermekek számára. A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök azonban nem állnak rendelkezésre.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az Ökopark hozzáférhető a hallássérültek számára.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az Ökopark természeti környezete, a látnivalók, programlehetőségek, a tanösvény és a mezítlábas tanösvény kedvező időtöltési lehetőséget kínál a kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára.

### **Nyitvatartási idő, árak**

Az Ökopark nyáron minden nap 9-19 óra, télen 10-18 óra között tart nyitva, a belépés ingyenes.

### **Kiegészítő programlehetőségek**

Az Ökoparktól a Futrinka utcán végigsétálva impozáns látványt nyújt a Duna, valamint a túloldalt álló Türr kilátó. Az üdülőövezet végéig jó minőségű betonozott út vezet, ami meglehetősen keskeny, így fokozott óvatosságot igényel a közlekedés. Látássérülteket segítő megoldások nincsenek.

A Pandúr-szigeten nagyobb séta tehető, a kijelölt útvonal a nyaralóövezet után földúton vezet, így a sziget körbejárása kerekesszékekkel nem javasolt; látássérülteket segítő megoldások sincsenek.

Alacsony vízállás esetén a Sugovicában strandolni lehet, de a szabadstrand nem akadálymentesített, a vízhez lépcsőn vagy meredek rámpán lehet csak lejutni (mozgásukban korlátozottaknak ez komoly akadályt jelenthet). Látássérülteket segítő megoldások nincsenek. A Sugovica partján a szabad strandon kiszolgáló létesítmény (volt Kalap) található, mely a közútról lépcsőn (7 lépcsőfok) keresztül érhető csak el. Nagyobb kerülővel, a töltést megkerülve földúton lehet még eljutni a létesítményhez. A strandon biciklitároló, valamint pénzbedobással működő férfi és női WC található. A létesítményben akadálymentes WC is van, de ennek nyitvatartási idejéről nincs közzétett információ. GPS: 46.17845, 18.93831

Azok, akik autóval közelítik meg a szigetet, kiegészítő programként megállhatnak a Ferenc-tápcsatornánál a Deák Ferenc-zsilip ipari műemléknél. A Deák Ferenc-zsilip Múzeum a szivattyúház alsó szintjén kapott helyet, lépcsősor vezet le, így a kiállítás mozgáskorlátozottak által nem látogatható (a kiállítás előzetes bejelentkezéssel tekinthető meg hétfő, szerda, péntek 10-14 óra között), adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre. GPS: 46.16534, 18.93889

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Összességében a Pandúr Ökopark vonzó programlehetőséget kínál a családok számára. A terület gyalogosan, kerékpárral és autóval is felkereshető, de a járda hiánya miatt látássérültek számára a közlekedés nem biztonságos. Az Ökopark szolgáltatásainak kisebb része kerekesszékesek számára is hozzáférhető, a mezítlábas tanösvény látássérült gyermekek számára is vonzó lehet. A nyugodt, csendes természeti környezet, a tanösvény miatt a terület meglátogatása értelmi fogyatékosoknak is javasolható. Akadálymentes parkoló a bejáratnál rendelkezésre áll, akadálymentes illemhely az Ökoparktól kb. 650 méterre található szabadstrand kiszolgáló épületében érhető el (bizonytalan nyitvatartási idővel).

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:



	★
	★★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

**Fejlesztési javaslatok:**

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Speciális járművek kölcsönzési lehetőségének bővítése a sziget bejárására (pl. elektromos kerekesszék, moped, golfautó)
- Akadálymentes járda kialakítása
- Akadálymentes bejárhatóság fejlesztése a látássérültek szempontjából (taktilis burkolatok, vezetősávok, korlátok / burkolatjelek a terepakadályok körül stb.)
- IKT akadálymentesítés fejlesztése
- Tanösvény fejlesztése taktilis táblákkal, egyéb interaktív, több érzékszervre ható, adaptív interpretációs eszközökkel
- Akadálymentes mosdó kialakítása az Ökoparknál / szabadstrandnál lévő akadálymentes mosdó nyitva tartásának biztosítása legalább az Ökopark nyitvatartási idejének megfelelően (akár pénzbedobós működéssel)
- Adaptív utcabútorok kihelyezése
- Akadálymentes panoráma pontok kialakítása a Sugovica parton

### 5.2.3.3 Baja, Szentháromság tér és környéke

A célcsoport számára egy bajai belvárosi séta vonzó programlehetőséget jelenthet, a városnéző kisvonat pedig különösen nagy élményt nyújthat a látogatók számára, de ez kerekesszékesek számára nem hozzáférhető. A kínálat bemutatását részletesen a Vodica+ útvonal tartalmazza.

### 5.2.3.4 Baja, Sugovica sétány – Türr kilátó

#### Megközelíthetőség

A Petőfi hídtól gyalogosan el lehet jutni a Halászpártig (kb. 250 méter). Innen a Türr kilátóig egyenletes, sík, térkövezett sétány vezet. Az útvonal hossza 2 km, így jobb fizikai állapotú turisták számára javasolt ezen gyalogszerrel végigmenni.

A Halászpárt autóval is gyorsan elérhető, a parton parkolási lehetőség biztosított. Innen autóval a Bajcsy-Zsilinszky úton nyugat felé haladva, majd a Türr Emlékmű partnál lekanyarodva juthatunk el a Türr kilátó közelébe, ahol füves-földes nem kijelölt parkolóhely található (46.181438, 18.933341). Innen kb. 500 méter gyalog a kilátó (a rávezető szakasz szintén füves-földes, emelkedőt tartalmaz, így kerekesszékesek számára gondot okozhat).

A terület kerékpárral is megközelíthető: az új akadálymentes látogatóközpontban hagyományos és adaptív kerékpárok is bérelhetők, melyekkel a Petőfi híd után jelölt kerékpárúton, majd az árvízvédelmi töltésen biztonsággal kerekeshetnek a látogatók, a Sugovica partján kerékpáros pihenőhelyet is kialakítottak.

#### Szolgáltatások

A Sugovica menti sétányon a Türr kilátóig kellemes séta tehető és különböző szolgáltatások, programok érhetők el a sétány mentén, melyek kedveltek a családok körében:



- Sugovica szabadstrand (GPS: 46.17965, 18.94510): szabadstrand fa kültéri öltözőkabinokkal, napernyő és napozóágy bérlési lehetőséggel, büfével és kültéri bútorokkal.
- Csúszkapálya (GPS: 46.17987, 18.94620) a szabadstrandnál található csúszkapályán át lehet csúszni a folyó felett a Petőfi-szigeten található Napsugár szállóig.
- Kerékpáros pihenőpont (GPS: 46.18036, 18.94103): a kerékpáros pihenőpontnál (a kerékpárút a sétánnyal párhuzamosan, a töltésen halad) kerékpártároló és elsősegélyhely található, szerszámokkal, zárható öltözőszekrények, telefontöltési lehetőséggel, mosdóval.
- „Vizes” játszótér (GPS: 46.18027, 18.93872)
- Kagyló Café (GPS: 46.18030, 18.937102): a kávézó nyitva minden nap 9-02 óra között.
- Játszótér (GPS: 46.18103, 18.92721): hagyományos játszótér
- Türr kilátó (GPS: 46.18038, 18.92609): a kilátó alsó, belső részében Türr Istvánról olvashatunk, a kilátóból szép panoráma nyílik a Duna és a Sugovica találkozására. Büfé is üzemel itt.
- Halászati Mini Skanzen (GPS: 46.18104, 18.92669): a mini skanzenben látható nádtetős haláskunyhók, halászati életet bemutató eszközök, ladikok, kemencék és egy eredeti formájában helyreállított Hajómalom. A miniskanzen szerdától vasárnapig 16-18 óra között tart nyitva, csoportoknak előzetes bejelentkezéssel más időpontokban is látogatható. A felnőtt belépő ára 500 Ft, a diáké 300 Ft.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Petőfi híd felől járdán lehet megközelíteni a területet, a járda végig térkövezett, jó minőségű. A Halászponton szilárd burkolatú parkoló található, jelölt akadálymentes parkolóhely nincs.

A Sugovicán szervezett **sétahajós, motorcsónakos túrákon** (a lejutás nehézsége, a csónakok kialakítása miatt) kerekesszékekkel nem lehet részt venni.

A **Sugovica szabadstrand** partján térkövezett járda halad. Nagy méretű öltözőkabinok állnak rendelkezésre, de a terület, a vízbe jutás nem akadálymentes. A **csúszkapályát** mozgássérültek nem tudják igénybe venni. A **kerékpáros pihenőpontnál** érmés akadálymentes WC/mosdó található. A vizes játszótér nyáron közkedvelt a gyermekek körében. A **Kagyló kávézó** a sétányról csak lépcsőn közelíthető meg, akadálymentes WC nincs. A **játszótérig** betonozott út vezet, utána rosszabb a burkolat (gyeptéglás), amely nehezíti a közlekedést. A játszótér nem akadálymentes. A **Türr kilátóhoz** meredek járda vezet, a kilátóba csak meredek, szűk, keskeny lépcsősoron lehet feljutni, így kerekesszékesek, bottal közlekedők számára nem ajánlott. A **Türr büfé** hozzáférhető, akadálymentes mosdót is kialakítottak itt. A **Halászati Mini Skanzen** füves terület veszi körbe, de a játszótér mellett betonozott úton is elérhető. A Duna felőli oldalon betonozott járdáról közelíthetjük meg, a skanzen területén a közlekedést a természetes terepviszonyok nehezíthetik. A Hajómalomhoz lépcsőn lehet lejutni.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A terület hallássérültek számára hozzáférhető, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés kongitív zavarral élők, értelmi fogyatékkal élők számára

A terület kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékkal élők számára hozzáférhető, a természeti környezet és a játékos programok különösen kedvező szabadidős lehetőséget jelenthetnek a számukra.

#### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A bajai Sugovica sétány meglátogatása a bajai látogatás kiemelt állomása. Bár a kínálati elemek csak egy része férhető hozzá akadálymentesen, a kellemes séta, a Sugovica és a Duna látványa kárpótolja a látogatót. Mivel az útvonal meglehetősen hosszú (kb. 2 km), ezért jobb fizikai állapotban lévő





turistáknak ajánlott. A kevésbé aktívak a Halászpártig, illetve a Türr Emlékmű partig autózhatnak, innen rövidebb sétát tehetnek. Emellett az akadálymentes látogatóközpontban kölcsönözhető adaptív kerékpárokkal is könnyen megközelíthető a helyszín, különálló kerékpárúton. Akadálymentes mosdó működik a városi piacon (pénzbedobással, bizonytalan nyitvatartási idővel), a kerékpáros pihenőpontnál (szintén pénzbedobással) és a Türr büfénél. A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások kialakítására, az IKT akadálymentesítésre szükség lenne.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★★
	★★★★
	★
	★★★★★
	★★★★★

A hozzáférhetőség és a látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal bejárasi útvonalának kitáblázása
- A bejárasi útvonal akadálymentesítése látássérültek számára (burkolatjelekkel, terepakadályok megszüntetésével)
- Látnivalók, szolgáltatások akadálymentesítése:
  - o Akadálymentes kilátóterasz létesítése rálátással a Sugovicára
  - o Akadálymentes lejutási lehetőség a Sugovica partjára
  - o Akadálymentes strandolási lehetőség kialakítása (akadálymentes lejutás a vízpartba, bejutás a vízbe, akadálymentes napozóterasz, egyéb szolgáltatások)
  - o Halászlé Mini Skanzen akadálymentesítése
  - o Vendéglátóhelyek akadálymentesítése
  - o Akadálymentes hajókázási lehetőség a Sugovicán / Dunán
- A bejárasi útvonal főbb pontjainál akadálymentes utcabútorok kihelyezése
- IKT akadálymentesítés, pl.
  - o Audio guide mobilapplikációs túravezető, bejárasi paraméterek szerinti beállítási lehetőséggel
  - o Türr kilátóból látható panoráma bemutatása tablókon, multimédiás megoldásokkal
  - o Halászlé Mini Skanzen nem hozzáférhető látnivalóinak bemutatása tablókon, multimédiás megoldásokkal
  - o Információs táblák kihelyezése látássérülteknek is
- Elektromos kerekesszék kölcsönzési lehetőség az útvonal bejárásához
- Városnéző kisvonat akadálymentesítése lehetőség szerint
- Kedvezményes jegyárak, szolgáltatási díjak fogyatékkal élők és kísérőik számára



### 5.2.3.5 Pörbölyi Ökoturisztikai Központ, Gemenc

#### Megközelítés

A Pörbölyi Ökoturisztikai Központ Baja belvárosából autóval kb. 12 km, mely 15 perc alatt megtehető. A Központnál nagy parkolóterület áll rendelkezésre.

Busszal a bajai autóbusz-állomástól juthatunk ide, az 5420. járatról a Pörböly, vasúti átjáró megállóhelyen leszállva mindössze 120 méter gyalogtávolság megtételével (gyalogolni az út mellett kell, így fokozott körültekintést igényel).

Kerékpárral csak forgalmasabb út mentén lehet haladni, így az nem javasolt gyermekeknek, fogyatékkal élőknek.

#### Szolgáltatások

A Pörbölyi Ökoturisztikai Központ a térségi ökoturisztikai útvonal kiemelt állomása. A Központban megtekinthető a „Gemenc kincsei – élet az ártéri erdőben” interaktív kiállítás, a Frigyes Főherceg pavilonjában a “Legenda és valóság: a gemenci gímszarvas” kiállítás. A nagyrezési Vadmegfigyelő helyen a látogatók megismerkedhetnek az erdei élővilággal.

A Pörbölytől induló kisvasúttal az utazás nagy élményt jelent a család minden tagja számára. Kerékpáros és vízi túrákat is szerveznek. 4 db 24”, 28 db 26”, 4 db 28” méretű kerékpár bérelhető. Előzetes bejelentkezéssel lovasfogatozásra van mód 10 főig. Szakvezetés igényelhető.

Büfé, ajándékbolt, játszótér, baba-mama szoba rendelkezésre áll. Szálláslehetőség is biztosított: az erdei iskola épületében 6 és 8 ágyas hálóterem mellett 6 db 2 vagy 3 ágyas családi szoba található. 2 szobához tartozik egy közös előtérből nyíló fürdőszoba. 2 db kétágyas fürdőszobás szoba is igénybe vehető. A tetőtérben közös melegítőkonyha áll a vendégek rendelkezésére. Az épület földszintjén 1 db 2 ágyas, fürdőszobás akadálymentesített szoba is található.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A létesítménynél jelölt akadálymentes parkolóhely van. A jegypénztár, ajándékbolt megközelítése és a létesítményen belüli közlekedés akadálymentes, akadálymentes mosdó rendelkezésre áll. A kisvonathoz kérésre akadálymentes vagon tudnak csatolni, amely kerekesszékek beemelésére alkalmas szerkezettel ellátott. 2 db terepre alkalmas elektromos kerekesszék kölcsönözhető, amelyekkel a Vadmegfigyelő helyre el lehet jutni. 1 db kétágyas, fürdőszobás akadálymentes szoba áll rendelkezésre. A játszótér nem akadálymentes (kavicsos, füves terepen található).

A kisvasút további állomásainál található látnivalók, attrakciók (tanösvények, játszótérek, Gemenci Méhészeti Gyűjtemény, halászati bemutatóhely) jelenleg nem, vagy csak részben akadálymentesek.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését biztosító megoldások nincsenek, adaptív interpretációs eszközök korlátozottan állnak rendelkezésre (pl. pavilonban érintőképernyős multimédiás pultok és játékok, tárlatvezetés).

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által használható.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által használható; a természeti környezet, az ökoprogramok kedvező időtöltési lehetőséget kínálnak a számukra.



### Nyitvatartási idő, árak

Az Ökoturisztikai Központ csak hétfőn és ünnepnapokon, 8.00-tól 18.00 óráig tart nyitva. Hétköznapokon csak előzetes bejelentkezéssel, csoportok tudják látogatni a létesítményt.

A „Gemenc kincsei – élet az ártéri erdőben” kiállítás szombaton és vasárnap: 9:00 – 14:30 óra között tekinthető meg, a jegyár 500 Ft felnőtteknek, 300 Ft diákoknak. A „Legenda és valóság: a gemenci gímszarvas” kiállítás szombaton és vasárnap 9:50-13:50 között óránként induló tárlatvezetés keretében látogatható, a teljes árú belépő 1500 Ft, kedvezményes jegy is váltható (ezzel a Gemenc kincsei kiállítás is megtekinthető).

Télen a kisvasút hétfőn közlekedik, naponta három alkalommal. A teljes árú jegy ára 1100 Ft (menettérti 1800 Ft), kedvezményes jegy is elérhető. Fogyatékosági támogatásban részesülők és 1 fő kísérő kedvezményes jegyet válthat.

Kerékpár bérleti díja 1500 Ft fél napra, 2000 Ft egy napra. A lovasfogatozás ára 31000 Ft / fogat (2 óras program). A szakvezetés díja magyar nyelven 17 000 Ft, idegen nyelven 20 000 Ft.

Szállásdíjak: felnőtteknek 7 000 Ft/fő/éj, gyerekeknek 5000 Ft/fő/éj.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

A térségi ökoturisztikai kínálat kiemelt attrakcióját jelenti a Gemenci-erdő. A Gemenc Zrt. fenntartásában lévő Pörbölyi Ökoturisztikai Központ akadálymentes szolgáltatásokat kínál, amelyek – különösen a kisvonatozás, amely előzetes bejelentkezéssel vehető igénybe kerekesszékesek számára – igen vonzó programot jelenthet a fogyatékkal élők számára is, akár csak a terepre alkalmas elektromos kerekesszékekkel a Vadmegfigyelő hely megtekintése. Fogyatékosági támogatásban részesülők és 1 fő kísérő kedvezményes jegyet válthatnak a Gemenci Erdei Vasútra.

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:

	★★★★★
	★★★★★
	★★
	★★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Irányjáratok indítása a kisvasút pörbölyi végállomásához (garantált időpontokban)
- Mozgáskorlátozottak számára is megfelelő vagon üzembe állítása előre meghirdetett garantált időpontokban (nem csak bejelentkezéssel)
- Látnivalók akadálymentesítése mozgáskorlátozottak és látássérültek számára
  - o Terület akadálymentesítése látássérültek számára
  - o Akadálymentes erdei sétaösvény kialakítása adaptív pihenőbútorokkal, élővilág-megfigyelési pontokkal
  - o További interaktív, adaptív interpretációs eszközök alkalmazása (pl. mobilapplikációs túravezető, VR erdei túra, tanösvény táblák látássérültek számára is, indukciós hurok a kiállítóhelyeken), élővilág bemutatása nagy tablón, mobilapplikációban



- Kedvezményes jegyárak fogyatékkal élők és kísérőik számára, különösen azokból a szolgáltatásokból, amelyeket a látássérültek is igénybe tudnak venni (pl. tárlatvezetés, fogatozás)

### 5.2.3.6 Opcionális kitérő: Felsőszentiváni Szélmalom

#### Megközelítés

A Felsőszentiváni Szélmalom Baja belvárosától 18,8 km távolságra fekszik, autóval és távolsági busszal is könnyen elérhető (részletesen ld. Vodica+ útvonal leírásánál).

Baja és Felsőszentiván között szilárd burkolatú, sík terepen futó kerékpárút vezet, így ez a szakasz jobb fizikai állapotban lévők számára akár kerékpárral is megtehető (speciális adaptív kerékpár kölcsönözhető az új akadálymentes látogatóközpontnál).

GPS koordináta: 46.19285, 19.17960

#### Szolgáltatások

A felsőszentiváni szélmalom vonzó attrakciót jelenthet a családok számára (a szolgáltatások bemutatását részletesen ld. Vodica+ tematikus útvonal leírásánál).

#### Nyitvatartási idő, árak

A szélmalom szerdától vasárnapig 9-17 óra között tart nyitva. Az attrakciót fogyatékkal élők ingyenesen látogathatják (a tárlatvezetésért, őrlésbemutatóért külön kell fizetni).

#### Kiegészítő programlehetőségek a környéken

A környéken önálló vonzerőértékkel bíró további látnivalók, attrakciók nincsenek, kisebb pontszerű kínálati elemek felfűzhetők, de ezek hozzáférhetősége igen korlátozott a fogyatékkal élők számára.

- Felsőszentivánon meg lehet pihenni a Bokodi-Kígyós-csatorna mellett kialakított pihenőparkban (GPS: 46.19175, 19.19522), ahol fedett asztalok, padok és egy nagy, színvonalas játszótér is található. A játszótéri eszközök között szilárd burkolatú sétányok vezetnek, a játszótéri elemek nem speciálisan a fogyatékkal élők számára kialakítottak, de a változatos elemek között fogyatékkal élő gyermekek is találhatnak maguknak kedvező játéklehetőséget. A pihenőbútorok már természeti környezetben találhatóak, a füves-földes terep a kerekesszékesek számára gondot jelenthet. A terület szabadon látogatható.
- Bajára visszafelé menet, az 55. út mellett található a közkedvelt vendéglátóhely, a csávolyi Texas Saloon étterem (GPS: 46.19418, 19.14972), részletesen ld. Vodica+ tematikus útvonal leírásánál.
- A csávolyi Texas étterem melletti levendulakert virágzás idején szép látványt nyújt, kedvelt fotópont, részletesen ld. Vodica+ tematikus útvonal leírásánál.

#### Összegzés és fejlesztési javaslatok

Összességében a Felsőszentiváni Szélmalom kellemes kiegészítő programot jelenthet egy bajai, térségi tartózkodás során; igen kedvező, hogy fogyatékkal élők számára a belépés ingyenes. Az attrakció részben akadálymentes kialakítású, bizonyos turisztikai szolgáltatások, élmények valamennyi fogyatékosági típusba tartozó vendégek számára elérhetők. Felsőszentivánon az önkormányzat vendégházában biztosított alacsony színvonalú, nem akadálymentes szálláslehetőség; emiatt a kitérő legfeljebb egynapos programként javasolható (bajai indulással, szállással).

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:





	★★★★
	★★
	★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők, amelyek bemutatását a Vodica+ tematikus útvonal leírása tartalmazza.

A további környékbeli kínálati elemek közül a felsőszentiváni pihenőpark és játszótér meglátogatása javasolható a családok számára (ennek kialakítása részben akadálymentes).

### 5.2.3.7 Szeremle – Dunafalva – Újmohács

#### Megközelítés

Bajától délnyugati irányban indulva, a Duna mentén haladva juthatunk el Szeremle, majd Dunafalva településekre. Innen a Kossuth Lajos utcán, majd a Baracscai úton közelíthetjük meg Újmohácsot. A teljes út hossza 42 km, amely kb. 1 óra 10 perc alatt tehető meg megálló nélkül.

Tömegközlekedéssel az útvonal bejárása nehézkes, ezért nem javasolt. Bajáról (autóbuszállomásról) közvetlenül Újmohácsra el lehet jutni távolsági busszal (5336. számú járat), ebben az esetben tehát a köztes településeket nem érinti a túra. A busz közvetlenül a kompállomás mellett áll meg (a megállóból akadálymentesen el lehet jutni a kompig), a menetidő 1,5 óra. A távolsági buszok nem akadálymentesek.

Az útvonal kerékpárral is bejárható: az EuroVelo 6 Bajától délre a Duna bal partján halad Újmohácsig, Szeremle és Dunafalva települések érintésével. Az útvonal zömében árvízvédelmi töltésen halad, kisebb részt alacsonyabb rendű (településeken belüli) közutakat érint. Az útvonal egy 5 km-es földes-kavicsos szakaszt leszámítva szilárd burkolatú; jellemzően jó minőségű. A sík terep kevésbé gyakorlott kerékpárosoknak is könnyű bejárást biztosít. A Duna-menti területek szép környezetet nyújtanak a kerékpározáshoz. Az útvonal nem megterhelő, de teljes hossza miatt (kb. 2 órás menetidő) csak jobb fizikai állapotban lévő, gyakorlott kerékpárosoknak ajánlott. A kompon kerékpárszállításra van lehetőség.

#### Szolgáltatások

Az útvonalon néhány kisebb jelentőségű látnivaló fedezhető fel, melyek a térségi utazás programját színesíthetik.

A szeremlei Sugovica holtág szép látnivalót kínál, megtekintése így kiegészítő programlehetőséget jelent, akár csak a szeremlei Falumúzeum (6512 Szeremle, Fő utca 44.) meglátogatása.

Dunafalván érdemes egy pihenőt beiktatni, a Népházban (6513 Dunafalva, Posta u. 1.) akadálymentes mosdó érhető el, kiállítás tekinthető meg. A gyermekek számára játszótér áll rendelkezésre a településen (GPS: 46.08435, 18.77288). (A tematikus útvonal témájához illeszkedő attrakció a település határában lévő Csobbantó-major, amely jelen tanulmány írásakor nem üzemelt.) Nyáron kedvelt a dunafalvai szabadstrand, ahol alacsony vízállás esetén a Contra Florentiam római kikötőerőd romjai is megtekinthetők (GPS: 46.08774, 18.76885).

Újmohácsról kompjarral juthatunk át Mohácsra (GPS: 45.99586, 18.69820).



### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Szeremlei Falumúzeum nem akadálymentes kialakítású.

A Dunafalván található Népháznál jelölt akadálymentes parkoló nincs. A főbejáratánál alacsony lejtésszögű, korlátottal ellátott épített rámpa van, kerekesszékekkel megközelíthető. A földszinten kialakított kiállítás, galéria, makett akadálymentesen hozzáférhető. Akadálymentes mosdó rendelkezésre áll nyitvatartási időn belül. A Népházról nem messze található játszótér mozgásszervi fogyatékkal élő gyermekek által is használható.

A szabadstrand, a Contra Florentiam római kikötőerőd romjai természetes terepviszonyok között található, kiépült infrastruktúra nincs, a terület akadálymentesen nem megközelíthető.

Újmohácsról kompjáráttal juthatunk át Mohácsra – a komppal kerekesszékesek is utazhatnak (igaz, ehhez segítségre lehet szükségük a meredekebb lejtő és a kajüt szárnyasajtós kialakítása miatt).

### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmények hozzáférhetők a hallássérültek számára.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmények hozzáférhetők kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára; a csendes, természeti környezet kedvező lehet a számukra.

### **Nyitvatartási idő, árak**

A Szeremlei Falumúzeum hétfő, kedd, csütörtök 16:00-18.30 között, szerdán és pénteken 16:00-16:30 között, egyéb időpontban előzetes egyeztetéssel látogatható. A látogatás ingyenes.

A dunafalva Népház előzetes bejelentkezéssel, ingyenesen látogatható. A szabadstrand, a játszótér szabadon látogatható.

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A szakasz bejárása a Baja-Mohács közötti útvonal programját színesítheti. Mozgáskorlátozottak számára elérhető néhány kínálati elem (Népház, játszótér), a közkedvelt dunafalvi szabadstrand megközelítése azonban kerekesszékekkel nem lehetséges, de még bottal is nehézséget jelenthet. Látássérültek segítő megoldások nincsenek. A településeken működnek vendégházak, de ezek nem akadálymentesek.

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:

	★★★
	★★★★
	★★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:



Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Dunai / Sugovica-parti akadálymentes kilátópontok (teraszok) kialakítása
- Dunafalva szabadstrandon akadálymentes lejutási lehetőség biztosítása (akadálymentes sétány, gumiszőnyeg, rámpa)
- Az útvonal mentén akadálymentes pihenőhelyek létesítése adaptív bútorokkal
- IKT akadálymentesítés, adaptív interpretációs eszközök alkalmazása (pl. mobilapplikációs túravezető alkalmazás)

### 5.2.3.8 Mohácsi városnézés

#### Megközelítés

A tematikus útvonal következő állomása Mohács. Dunafalváról a Kossuth Lajos utcán, majd a Baracskai úton jutunk el Újmohácsra, az út 20 km hosszú, megtétele kb. 18 percet vesz igénybe. Innen komppal kelhetünk át Mohácsra.

Aktívabbak számára az útvonal megtétele kerékpárral is lehetséges. Az Eurovelo 6 Duna-menti útvonala Dunafalva után az árvízvédelmi gáton halad a Duna mentén jó minőségű, szilárd burkolatú útszakaszon. A Karapancai-főcsatornán áthaladva jutunk el Újmohácsig. A 45°59'46.9"N 18°41'57.5"E koordinátájú kereszteződésnél jobbra kanyarodva, az 5107-es számú Szegedi úton 400 méter megtétele után érjük el az Újmohácsot Moháccsal összekötő komp kikötőjét. (A kikötőnél található Matrózcsárdánál fel lehet frissülni, de a vendéglátóhely csak magasabb lépcsőn közelíthető meg). A kompon kerékpár szállítható.

Tömegközlekedéssel csak nagy kerülővel, több átszállással juthatunk el Dunafalváról Újmohácsra, az akadálymentesítés nem megoldott.

Az újmohácsi komp egész évben közlekedik, meglehetősen sűrűn (maximum óránként). A menetjegy ára 405 Ft, kerékpár 325 Ft-ért szállítható, személygépjármű után 1395 Ft-ot kell fizetni.

Újmohácsi rév GPS koordináta: 45.99590, 18.69818

#### Szolgáltatások

Mohács a térség fontos turisztikai desztinációja, amely a projektterület legtöbb akadálymentesen hozzáférhető kínálati elemét nyújtja. Ennek megfelelően a város a tematikus útvonal egyik kiemelt állomása.

Látnivalók, programlehetőségek (kiemelve a célcsoport számára vonzóbb elemeket):

- Tourinform iroda (Széchenyi tér 1.): a belvárosi sétát érdemes a Tourinform Irodánál kezdeni, ahol információkat kaphatnak a látogatók a programlehetőségekről
- Városháza (Széchenyi tér 1.): bejelentkezéssel megtekinthető a díszterem csoportoknak és egyénileg is
- Belvárosi séta: a belvárosban tett séta keretében megtekinthetők az épített látnivalók
- Fogadalmi templom (Széchenyi tér 12.): a templom bejelentkezéssel, ingyenesen látogatható.
- Busóudvar (Eötvös utca 17-19.): kézműves műhelyek, busó múzeum interaktív kiállítás, szobrok, étterem és büfé. Nyáron keddtől szombatig 9-17 óra között, vasárnap 10-13 óra között tart nyitva; télen keddtől péntekig 9-16 óra között, szombaton 9-17 óra között látogatható. A felnőttjegy ára 1300 Ft, gyermekjegy váltható.
- Sokac Ház (Táncsics M. u. 40.): mohácsi sokac tradíciókat, kulturális örökséget bemutató interaktív kiállítás. Hétfő, szerda, péntek 10-12 óra között, kedden és csütörtökön 14-16 óra között tart nyitva. A belépő 1000 Ft felnőtteknek, kedvezményes diákjegy váltható.



- Kanizsai Dorottya Múzeum (Kisfaludy K. u. 9.): néprajzi, helytörténeti kiállítás (Népek találkozása a Dunánál című gyűjtemény), időszakos kiállítások. A múzeum nyáron keddtől szombatig 10-17 óra között, télen 10-16 óra között tart nyitva (vasárnap előzetes bejelentkezés alapján látogatható). A felnőtt belépő 1300 Ft, diákjegy váltható, a belépés mozgáskorlátozottak számára ingyenes.
- Iparosház (Kisfaludy u. 2.): ipartörténeti gyűjtemény, mesterségek eszközeinek, tárgyainak bemutatása, régi mesterségek felelevenítése, hagyományok bemutatása. A múzeummal megegyező nyitvatartási idő szerint működik, a jegy 300 Ft felnőtteknek, 150 Ft diákoknak.
- Mohácsi Tanuszoda és Termálfürdő (Felszabadulás u. 1.): a fedett fürdőcsarnok három (úszómedence, tanmedence, termálmedence), míg az élményfürdő négy medencével (gyermekmedence, pancsoló, úszómedence, élménymedence) várja a fürdőzőket, három szauna, masszázis szolgáltatás, szabadtéri sportpályák is rendelkezésre állnak. A fürdő hétfőtől péntekig 6-22 óra között, szombaton 9-21 óra között, vasárnap 9-20 óra között tart nyitva. A felnőtt napijegy 1800 Ft, diák- illetve gyermekjegy is váltható.
- Dunai sétahajózás, élményhajózás: a katamaránhajó márciustól novemberig közlekedik menetrend szerint. A felnőttjegy ára 2.500 Ft, a diákjegy 1.350 Ft-ba kerül.
- Éttermek: számos vendéglátóhely működik a városban
- Szálláshelyek: több szálláshely is működik a városban

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A **kom** akadálymentesen megközelíthető, bár a komphoz vezető út burkolata némileg egyenetlen. A kompra kerekesszékekkel is fel lehet szállni, a kajüt szárnyas ajtóval nyílik (használata így nem egyszerű, de szélessége megfelelő). Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre se az állomáson, se a hajón.

Mohácson a közutak jó állapotúak, a parkolási lehetőségek megfelelőek, a fő turisztikai látnivalóknál, közintézménynél van akadálymentes parkolóhely (pl. Fogadalmi templomnál, Busóudvarnál, Sokac Háznál, termálfürdőnél), a Széchenyi téri parkolóban buszparkoló is. Több látnivalónál, attrakciónál rendelkezésre áll akadálymentes mosdó (pl. Busóudvar, Sokac Ház, Kanizsai Dorottya Múzeum, Termálfürdő).

A **belvárosban** a járdák jó minőségűek, megfelelő burkolattal ellátottak (térkő), egyenletes felületűek, szélesek. (A belvárosban kívül már vannak olyan helyek, ahol a járdák minősége nem megfelelő.) Az átkelőhelyeknél is biztosított az akadálymentesítés, de közlekedési lámpával ellátott gyalogátkelőhely csak kevés helyen van. A belvárosban tett séták keretében a szép épületek, köztéri alkotások tekinthetők meg (pl. busó szobrok a Deák téren, a három leány szobra, II. Lajos király szobra a Széchenyi téren, Szentháromság szobor a Szabadság utca sétáló utcán, Nepomuki Szent János szobra a Szent Mihály téren stb.)

A Széchenyi téren jelentős kapacitású, macskaköves burkolatú parkoló található, a **Városháza** közelében akadálymentes parkolóhely is rendelkezésre áll. A járda megfelelő minőségű. A Városháza bejáratánál megfelelő lejtésszögű épített rámpa található. A **Tourinform iroda** a földszinten van, így megközelíthető kerekesszékesek számára is. A Városháza emeletén található díszterembe viszont már csak lépcsőkön lehet feljutni. Megfelelően kialakított akadálymentes WC a földszinten található, ezt a turisták használhatják.

A Városházától kb. 200 méterre található Fogadalmi templom könnyen elérhető, a templomig, illetve az épület körül kockakövel borított járda vezet. A templom bejárata nem akadálymentes, lépcsőn lehet csak bejutni, épített rámpa nincs (így kerekesszékekkel segítség nélkül nem elérhető). A belső tér akadálymentesen bejárható.

A templomtól elsétálhat a látogató a **Busóudvarig**, a kb. 200 méter távolság jó minőségű járdán vezet, így akár kerekesszékekkel is bejárható. Az attrakció teljes mértékben akadálymentes. Közvetlenül a létesítmény előtt közterületen, tágas, nagyméretű térkővel borított parkoló található, akadálymentes parkolóhely rendelkezésre áll (autóbusz parkoló nincs, de a nagy területen a busz is kényelmesen elfér, ki- és be lehet szállni). A létesítmény megközelítése a parkolóból, illetve közterületről akadálymentes,





nincs szintkülönbség, az udvar térkövezett burkolatú. A műhelyek a földszinten találhatóak, nincs lépcső, szintkülönbség, így kerekesszékesek által is látogatható. A busó múzeum szintén teljes mértékben akadálymentes kialakítású, a folyosók, ajtók kialakítása megfelelő kerekesszékesek számára is, az emeletre lifttel lehet feljutni. Akadálymentes mosdó rendelkezésre áll. A múzeumból közvetlenül át lehet jutni a Busóudvar Étterembe és Kávézóba: a vendéglátóhely tágas, szellős elrendezésű, az asztalok elmozdíthatók, így kerekesszékesek által is használható, akadálymentes a vendégtér (a mosdó a múzeummal közös).

A Busóudvartól 450 méterre található a **Sokac Ház** interaktív kiállítótér. Jó minőségű, kerekesszékesek által is használható járda vezet a létesítményig. Külön jelölt akadálymentes parkolóhely nem áll rendelkezésre, de szükség esetén az autókat, kisbuszokat be tudják engedni az udvarba, ahonnan rámpa vezet az épületbe. A főbejárat nem akadálymentes, de az udvaron keresztül épített (megfelelő lejtésű, kényelmes kialakítású) rámpán megközelíthető az akadálymentes kialakítású kiállítótér. Akadálymentes mosdó rendelkezésre áll.

A komp közelében található a Kanizsai Dorottya Múzeum (a Sokac Háztól 750 méterre). Külső megközelítése akadálymentes, kerekesszékesek által is bejárható. Az épület mellett hagyományos parkoló található, külön jelölt akadálymentes parkolóhely nincs (mozgássérült csoportok érkezése esetén, előzetes bejelentkezésre lefoglalják a bejárat közelében lévő parkolóhelyeket a busznak). A bejáratnál megfelelő lejtésszögű, széles épített rámpa található. A létesítményen belüli közlekedés akadálymentes, a kiállítótér a földszinten található (de az emeleti irodákhoz is lift közlekedik). Akadálymentes mosdó rendelkezésre áll.

A múzeumtól 60 méterre megtekinthető az Iparosház ipartörténeti kiállítása (jegy a Kanizsai Dorottya Múzeumban váltható). Az épület külső megközelítése akadálymentes, a földszinti kiállítótér akadálymentesen elérhető és bejárható (nincs szintkülönbség, lépcső). Akadálymentes mosdó itt nem áll rendelkezésre.

A **Mohácsi Tanuszoda és Termálfürdő** a belvárosi látnivalóktól némileg messzebb, kb. 900 méterre található. Akadálymentes parkoló van. A létesítmény külső megközelítése akadálymentes, a létesítményen belül részben akadálymentes a közlekedés, de a medencékbe nem lehet bejutni mozgáskorlátozottak számára (nincs beemelőszerkezet). Akadálymentes mosdó rendelkezésre áll.

A **Mohács I. katamarán** akadálymentes kialakítású, így mozgássérültek számára is lehetőség nyílik a dunai élményhajózásra (kerékpárszállításra is lehetőség van).

#### **Akadálymentes szálláslehetőségek:**

- Szent János Hotel (Szent Mihály tér 6-7.): 1 db 2 fős akadálymentes szoba (akadálymentes WC/zuhanyzóval)
- Pegazus Panzió (Eszéki út 28.): 5 db 2 ágyas akadálymentes földszinti szoba, akadálymentes fürdőszobával
- Kovács Panzió és Étterem (Vörösmarty u. 20.): csak részben akadálymentes kialakítású, mivel a szobák nem akadálymentes kialakításúak, de a földszinti szobákból a közös akadálymentes WC használható.

**Akadálymentes vendéglátóhelyek:** Busóudvar étterme, Trón étterem, Szent János Hotel étterme, Kovács Panzió étterme

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A belvárosban a fő látnivalók jó minőségű járdán keresztül érhetőek el, de a látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, az IKT akadálymentesítés fejlesztésre szorul.

Az interaktív kiállítások keretében rendelkezésre áll néhány, a látássérültek számára is megfelelő interpretációs eszköz, pl.:



- Busóudvar: Braille írásos tájékoztató tábla, audio guide négy nyelven (magyar, angol, német, horvát), többféle interaktív, digitális, „hangos” elem (pl. interaktív játékok, „zajszoba”), tárlatvezetés
- Sokac Ház: az interaktív kiállítás látássérültek számára használható elemeket is tartalmaz.
- Kanizsai Dorottya Múzeum: tárlatvezetés igényelhető, audio guide (magyar, angol, német, horvát) rendelkezésre áll.

A létesítményeken belül a látássérültek önálló használatát segítő megoldások fejlesztésre szorulnak.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A programok hallássérültek számára hozzáférhetőek, a látványos interaktív kiállítások és interpretációs eszközök (pl. néptánc tanítás videón keresztül, filmvetítés, multimédiás eszközök a Busóudvarban, Sokac Házban, Kanizsai Dorottya Múzeumban) a turisztikai élményt átélhetővé teszik a számukra.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A látóvalók kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára is hozzáférhetőek; az interaktív kiállítások kedvezőek lehetne e célcsoport számára is.

#### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Összességében elmondható, hogy Mohács nemcsak a látóvalók számát tekintve, de az akadálymentesítettség szempontjából is a tematikus útvonal kiemelt állomását jelenti. Mozgáskorlátozottak számára számos programlehetőség áll rendelkezésre, a belváros bejárása akadálymentes. Az interaktív kiállítások részben a látássérültek számára is megfelelő interpretációs elemeket tartalmaznak, de a látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek. A programok hallássérültek és értelmi fogyatékosok által is látogathatók. Az IKT akadálymentesítés fejlesztésre szorul. Több akadálymentes szálláshely, valamint vendéglátóhely is rendelkezésre áll.

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:

	★★★★★
	★★★★★
	★★★
	★★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése és az akadálymentesítés fejlesztése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetőek:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Akadálymentes bejárhatóság fejlesztése a látássérültek szempontjából (taktilis burkolatok, vezetősávok, korlátok / burkolatjelek a terepakadályok körül stb.)
- IKT akadálymentesítés fejlesztése
- Dunai akadálymentes hajókázási lehetőség biztosítása
- Térségi kerékpárkölcsonzési hálózat kialakítása (rövidebb szakaszok megtételéhez, több ponton kerékpár leadási lehetőséggel)
- Kedvezmények biztosítása a jegyárakból, szolgáltatási díjakból fogyatékkal élők számára (pl. tárlatvezetésből látássérültek számára)



### 5.2.3.9 Opcionális kitérő Kölkedre

Kölked ökoturisztikai szempontból többféle programlehetőséget kínál, így opcionális kitérő tehető ide a tematikus útvonal részeként.

#### Megközelítés

Mohácsról Kölkedre autóval 6 km-es útszakaszon juthatunk el, az alsóbb rendű útvonalakon a menetidő kb. 7 perc.

Kölked tömegközlekedéssel is elérhető: a mohácsi buszállomásról induló buszok menetideje kb. 10 perc, a Nagy Lajos utcai megállónál leszállva, 280 méter gyalogtávolságra található a Fehér Gólya Múzeum. A távolsági buszok azonban nem akadálymentes kialakításúak.

Az aktív turisták az Eurovelo 6 kerékpáros útvonalon érhetnek el ide. Az utat a mohácsi révtől a Szent Mihály tér – Szent János utca kereszteződésnél (45°59'34.6"N 18°41'37.0"E) elhelyezett irányjelző tábla mutatja. A mohácsi szakasz után az útvonal szilárd burkolatú (aszfaltozott), autóforgalomtól mentes, jó minőségű árvízvédelmi gáton, majd autómentes szervízúton vezet, elhaladva a Nagypartosi tanösvény mellett. A Kölkedi-főcsatornán átlépve az alacsonyabb forgalmú, szilárd burkolatú 5117-es számú közúton térünk be Kölked faluba. Mivel ezen a szakaszon nincs külön kerékpársáv, vagy kerékpárút, a közlekedés csak fokozott figyelemmel javasolt. A kerékpárút hossza kb. 7 km.

#### Szolgáltatások

Kölkeden megtekinthető a Fehér Gólya Múzeum kiállítása. Tárlatvezetésre van lehetőség, előzetes bejelentkezéssel kézműves foglalkozásokon lehet részt venni. Kölked a Duna-Dráva Nemzeti Parkhoz tartozó Béda-Karapancsa Természetvédelmi Terület része: a természetvédelmi területen a Boki-Duna halászati bemutatóhely, a Nagypartosi tanösvény, az Erdőfű major látogatható; a nemzeti park munkatársai kenutúrákat, kerékpártúrákat, gyalogtúrákat, madármegfigyelési programokat szerveznek a Külső-Bédán.

- **Fehér Gólya Múzeum** (Kölked, Széchenyi u. 1.): fehér gólyáról szóló tematikus kiállítás (hagyományos interpretációval, tárlatvezetéssel)
- Nagypartosi tanösvény (45°57'20.2"N 18°43'51.5"E): ártéri gyepgazdálkodás, valamint az egykor jellemző foggazdálkodás bemutatása 6 állomáson (2,5 km); túravezetés igényelhető
- Boki-Duna halászati bemutatóhely: régi halfogási szokások és eszközök bemutatása, halászat kipróbálása, kifogott zsákmány elkészítése (3-4 órás vezetett program bejelentkezéssel)
- Kenutúrák a Béda-Karapancsán: kb. 2 órás vezetett program bejelentkezéssel
- Kerékpártúrák: kerékpár kölcsönözhető a Fehér Gólya Múzeumban

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A Fehér Gólya Múzeum (Széchenyi utca 1.) kisméretű utcában található, az útburkolat meglehetősen rossz minőségű, a közlekedés bottal, kerekesszékekkel nehézkes lehet. Kijelölt parkolóhely nincs a létesítménynél. Az épület előtt nincs betonozott járda. A kapunál nincs lépcső, de a burkolat töredezett. A belső tér csak részben akadálymentes (lépcső van). Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

A tanösvény, a halászati bemutatóhely természeti környezetben található, a természetes terepviszonyok miatt kerekesszékesek, bottal közlekedők számára ezek nem ajánlottak. Speciális, adaptív vízitúra eszközök, kerékpárok nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek. A múzeumban speciális, adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre; de a tárlatvezetés látássérültek számára is érdekes lehet. A további programlehetőségek látássérültek számára nem, illetve nehezen hozzáférhetők.



### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A programlehetőségek hallássérültek számára hozzáférhetők.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A programlehetőségek kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára hozzáférhetők; a természeti környezet, a kis forgalmú területek kedvező időtöltési lehetőséget kínálhatnak a számukra.

### **Nyitvatartási idő, díjak**

A múzeum télen keddtől szombatig 10-16 óra között tart nyitva, nyáron ugyanezek a napokon 8-16 óra között látogatható a létesítmény. A felnőtt belépő ára 700 Ft, kedvezményes diákjegy váltható. A kerékpárkölcsonzés díja 200 Ft/megkezdett óra (1600 Ft/nap; nyitvatartási időben).

A további programok előzetes bejelentkezéssel állnak rendelkezésre. A halászlé bemutatóprogram ára hosszú program esetén 3000 Ft / fő, rövid programnál 1500 Ft / fő; a kenu túra részvételi díja 5000 Ft/hétszemélyes kenu vagy 3000 Ft/négy személyes kenu + 15000 Ft/szakvezető (kötelező szakvezetési díj).

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

A kölkedi Fehér Gólya Múzeum és a Nemzeti Park Igazgatósága által szervezett ökoturisztikai programok a tematikus tanösvény témájába jól illeszkednek. A szakvezetett túrák izgalmas programlehetőséget kínálnak. Ugyanakkor ezek hozzáférhetősége a fogyatékkal élők számára nem biztosított vagy erősen korlátozott.

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:

	★
	★★
	★
	★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése és az akadálymentesítés fejlesztése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Múzeum akadálymentesítése mozgáskorlátozottak, látássérültek számára
- Tanösvény akadálymentesítése mozgáskorlátozottak, látássérültek számára
- IKT akadálymentesítés fejlesztése
- Adaptív vízitúra eszközök, kerékpárok beszerzése, kölcsönzése
- Térségi kerékpárkölcsonzési hálózat kialakítása (rövidebb szakaszok megtételéhez, több ponton kerékpár leadási lehetőséggel)
- Kedvezmények biztosítása a jegyárakból, szolgáltatási díjakból fogyatékkal élők számára



### 5.2.3.10 Opcionális kitérő a Mohácsi Nemzeti Emlékhelyhez

#### Megközelíthetőség

Az emlékhely Mohács külterületén található. Mohácsról autóval az 56-os számú úton érhető el, a Sátorhely felé vezető útra kanyarodva, a távolság kb. 7,5 km, amely 10 perc alatt megtehető. Ha Kölked érintésével közelítünk, akkor a kb. 12 km-es út nagyjából 15 percet vesz igénybe. Nagy épített parkolóban lehet megállni autóknak, buszoknak.

Tömegközlekedéssel a mohácsi autóbusz-állomásról induló siklósi járatokkal juthatnak ide a látogatók, a menetidő 20 perc. A buszmegálló közvetlenül az emlékparknál van, de az úton át kell kelni (jelölt, lámpás gyalogátkelő nincs, de az út viszonylag alacsony forgalmú). A távolsági buszjáratok nem akadálymentesek. (Kölked érintésével közösségi közlekedéssel közvetlenül nem, csak mohácsi átszállással tudunk továbbutazni az emlékparkhoz.)

A kerékpáros turisták Kölked után az 5117-es közútról az 56-os főközlekedési útvonalba (45°57'06.3"N 18°40'01.6"E) becsatlakozva önálló (autós forgalomtól elválasztott) kiépített szilárd burkolatú aszfaltozott kerékpárúton haladhatnak tovább Udvar irányában, majd Sátorhely felé lekanyarodva (45°56'42.2"N 18°39'53.5"E) a Három folyó kerékpáros túraútvonalon érhetik el az emlékparkot. Az út hossza Kölkedtől 5,6 km. Mivel az útvonal közutakat is érint, így csak gyakorlottabb kerékpárosoknak, fokozott körültekintéssel ajánlott itt a biciklizés.

Emlékpark GPS koordináták: 45.94199, 18.64688

#### Szolgáltatások

Az emlékpark a mohácsi csatának állít emléket. Sírkert, fogadóépület, kiállítótér található itt. Különböző korcsoportoknak, célcsoportoknak készített bemutató film is megtekinthető. Időszaki kiállításokat szerveznek. Kávézó és étterem is van a létesítmény (mely a helyszíni bejárás során nem üzemelt).

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Jelölt akadálymentes parkoló nincs a létesítménynél, de nagy szabad aszfaltozott parkolóterülete van (jelölt autóbusz parkolóhellyel). A parkolóból épített rámpa vezet a létesítményhez. A járdafelületen a közlekedést nehezíti, hogy a kőlapok között nagyobb, kavicsos kitöltött hézagok vannak, ezen kerekesszékekkel, bottal nehéz a közlekedés. A kiszolgáló épület akadálymentesen elérhető a küszöbmentes, széles bejáratú ajtón keresztül. Az épület három szintes, a szintek között lift közlekedik. A kiállítótér mozgáskorlátozottak számára elérhetőek. A süllyesztett átriumba lépcső vezet, ez kerekesszékekkel nem hozzáférhető. A park füvesített területén apró kavicsos sétatények vezetnek, melyen kerekesszékekkel nehéz a közlekedés. Akadálymentes WC rendelkezésre áll.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek. A szabad terület bejárható. A bemutató filmet nagy falfelületre vetítik, így az kisebb fokú látáskorlátozottság esetén megtekinthető. Audio guide rendelkezésre áll.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítményt hallássérültek látogathatják, a bemutató film megtekinthető, az audio guide hallókészülékkel is használható.

#### Akadálymentesítés értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény fogyatékkal élők számára látogatható, a különböző korcsoportoknak készített filmek élvezhetőek lehetnek e célcsoport számára is. A kevésbé zsúfolt, természeti környezet szintén vonzó lehet a számukra.



### Nyitvatartási idő, díjak

Az emlékpark télen minden nap 9-16 óra között, nyáron 9-18 óra között tart nyitva. A felnőtt belépő ára 1800 Ft, diákkedvezmény elérhető, családi jegy is váltható.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

Történelmi jelentősége miatt az attrakció a tematikus útvonal állomása lehet (kitérőként). A Mohácsi Nemzeti Emlékhely nagyrészt akadálymentesen hozzáférhető a mozgássérültek számára. Látás- illetve hallássérülteket segítő megoldások csak korlátozottan állnak rendelkezésre.

Hozzáférhetőség a különböző érintetti csoportok számára:

	★★★★★
	★★★★★
	★★
	★★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése és az akadálymentesítés fejlesztése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Fizikai akadálymentesítés fejlesztése látássérültek számára
- IKT akadálymentesítés fejlesztése
- Adaptív interpretációs eszközök körének bővítése
- Térségi kerékpárkölcsonzési hálózat kialakítása (rövidebb szakaszok megtételéhez, több ponton kerékpár leadási lehetőséggel)
- Kedvezmények biztosítása a jegyárakból, szolgáltatási díjakból fogyatékkal élők számára

### 5.2.3.11 Hercegszántó, Karapancsai Kastély és Major

#### Megközelítés

A Karapancsai Kastély és Major létesítményegyüttes Hercegszántón, a Homorúd település felé vezető út közelében fekszik: Hercegszántó központjából a Kossuth Lajos utcán nyugat felé indulva (5151. számú út), Budzsák településrészénél a Karapancsai-főcsatornán átkelve (51148. számú út) juthatunk ide alacsonyabb rendű közutakon. Autóval az attrakció könnyen és gyorsan megközelíthető: a mintegy 7 km-es útszakasz 10 perc alatt megtehető.

Tömegközlekedéssel a Hercegszántóról Újmohács irányában közlekedő távolsági buszjáráttal közelíthető meg, a buszmegálló (Hercegszántó, Karapancsa) közvetlenül a kastélypark bejárata közelében található.

Újmohácstól Homorúd településen át az EuroVelo 6C kerékpáros útvonal vezet Hercegszántóig (és halad tovább Szerbia felé). Az útvonal jelzett, az EV6 táblát követhetik a kerékpározók. Az útvonal részben árvízvédelmi töltésen halad, részben alacsonyabb rendű, kis forgalmú közutakat érint: utóbbiak, valamint a hosszabb szakasz (30 km) miatt a kerékpáros közlekedés csak nagy körültekintéssel, gyakorlottabb kerékpárosoknak ajánlott. Az út szilárd burkolatú, a burkolat



többségében kiváló vagy jó minőségű (kivételt jelent egy szakasz Hercegszántó-Budzsák térségében, ahol erősen töredezett, kátyús).

GPS koordináta: 45.94300, 18.86537

### **Szolgáltatások**

Az ökoturisztikai tanösvény kiemelt állomását jelenti a Gemenc Zrt. által működtetett Karapancai Kastély és Major.

A látogatók a neobarokk kastélykertben tehetnek egy sétát, ahol botanikai táblák és 9 állomásos kerttörténeti tanösvény található, a séta közben megtekinthetők a műemléki védelem alatt álló, monarchia korabeli épületek. A kiskastélyban erdészeti és vadászattörténeti kiállítás nézhető meg. Itt mosdók is rendelkezésre állnak (de nem akadálymentesek).

A Vadászcastélyban szálláshely működik, nem látogatható, a mellette lévő pavilon rendezvénycélokot szolgál. A Nagykastélyban augusztustól márciusig csak vadászati vendégeket fogadnak. 4 db kétágyas apartman, 6 db kétágyas és 1 db egyágyas fürdőszobás szoba áll itt rendelkezésre. Az Izabella-lakban 7 db 2 ágyas fürdőszobás szobát alakítottak ki, közös társalgóval, ebédlővel és konyhával. A szálláshelyek nem akadálymentesek. Menüs étkezésre van mód.

Előzetes bejelentkezés alapján lovasfogatozást szerveznek. 3 db gyerek és 5 db felnőtt kerékpár bérelhető.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A kastélykert akadálymentesen megközelíthető. A park nagy részén belül szintkülönbség nélküli zúzott köves sétányok vezetnek; ezeken végighaladva a kerttörténeti tanösvény 9 állomása közül 6 akadálymentesen elérhető. A botanikai táblák viszont már füves területen találhatóak, így ezek elérése gondot okozhat a kerekesszékesek, bottal közlekedők számára. Az épületek nem akadálymentes kialakításúak, lépcsők, küszöbök, szűk ajtók nehezíthetik a bejutást, így kerekesszékekkel közlekedők számára nem hozzáférhető a kiállítótér. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A kastélykertben látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek, a kerttörténeti tanösvényen vakok és gyengénlátók számára egy Braille-írással készített tábla ad leírást a kertről. A kiállításon adaptív interpretációs eszközök nem állnak rendelkezésre.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az attrakció hallássérültek számára látogatható, de speciálisan nekik szóló megoldások nincsenek.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció értelmi fogyatékosok számára látogatható, a szabadtéri parkterület kedvező lehet a számukra.

### **Nyitvatartási idő, árak**

A létesítmény március 15. és augusztus 20. között minden hétvégén (péntek, szombat, vasárnap) 10.00 és 14.00 óra között tart nyitva. Szeptember 1. és március 14. között előzetes bejelentkezéssel látogatható.

A kastélypark megtekintése ingyenes. A Nagykastélyban a szállás (reggelivel) az apartmanban 20500 Ft/fő/éj, szobában 17300 Ft/fő/éj; a kiskastélyban a szállásdíj reggeli nélkül 9900 Ft/fő/éj. Lovasfogatozásra (10 főig) 11000 Ft-os óradíj mellett van lehetőség; a kerékpár bérleti díjra fél napra 1500 Ft/db, egész napra 2000 Ft/db.



### Kiegészítő programlehetőségek a környéken

A kastély közelében a Gemenc Zrt-hez tartozó Kadia tanösvény a tájegység állat- és növényvilágát mutatja be információs táblák segítségével, a Budzsak-Hódunai parkerdőben játszótér található. Ezek igen leromlott állapotúak, a tanösvény állomásokat benőtte a természet, a fa játszótéri elemek korhadtak, használaton kívüliek, így jelenleg nem képezik a turisztikai kínálat részét (és nem is akadálymentesek).

Bár nem illeszkedik közvetlenül a tematikába, érdemes meglátogatni a hercegszántói Vodica Máriakert Kegyhelyet is, hiszen a Mária-szobor monumentalitása a családok, gyerekek számára is érdekes lehet. A kegyhely részletes bemutatását a Vodica+ tematikus útvonal leírása tartalmazza.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

A Gemenc Zrt. által működtetett létesítményegyüttes nem akadálymentes, de a szép épületek kívülről megtekinthetők. A megújított kastélykert részben bejárható kerekesszékekkel is, Braille írásos tájékoztató tábla mutatja be a kertet a látogatóknak. Bár tematikáját tekintve nem szigorúan ehhez az útvonalhoz illeszkedik, látványossága és jelentősége, valamint akadálymentes szolgáltatásai (akadálymentes mosdó) miatt a Máriakert meglátogatása is javasolt.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	☆☆☆☆
	☆☆☆☆☆☆
	☆☆
	☆☆☆☆☆☆
	☆☆☆☆☆☆

Bár a műemlék épületek miatt a fizikai akadálymentesítés problémákba ütközhet, az alábbi beavatkozásokkal a hozzáférhetőség és a turisztikai élmény javítható lehet:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Iránybusz szolgáltatás a Máriakert és a Karapancsai Kastély között
- Akadálymentes, szilárd burkolatú parkolóhelyek kijelölése a látóvalóhoz minél közelebb
- A látássérültek közlekedését is segítő megoldások kialakítása a területen
- Interaktív interpretációs eszközök alkalmazása, adaptív elemekkel (pl. mobilapplikációs túravezető, dombornyomott betűkkel ellátott / Braille írásos tanösvény táblák, interaktív interpretációs eszközök)
- Terepre alkalmas kerekesszék bérlési lehetőség (Pörbölyi Ökoturisztikai Központnál használtakhoz hasonlóan)
- Kiállítótér fizikai és IKT akadálymentesítése, adaptív interpretációs eszközök alkalmazása
- Akadálymentes mosdó kialakítása a kastélyparknál, Vodica Máriakertnél az akadálymentes mosdó nyitva tartásának biztosítása a rendezvényeken kívül is (akár pénzbedobós működtetéssel)
- Programok szervezése fogyatékkal élők számára is, pl. túravezetés, lovasfogatozás
- Kedvezmények biztosítása fogyatékkal élők és kísérőik számára

Az útvonal utolsó magyarországi állomásaként célszerű lenne akadálymentes szálláshelyet és étkezési lehetőséget is kialakítani!





### 5.2.3.12 Opcionális kitérő a Dávodi Gyógy- és Strandfürdőbe

A Dávodi Gyógy- és Strandfürdő nyáron vonzó kikapcsolódási lehetőséget kínál a gyermekes családok számára, így a tematikus útvonal bejárása során opcionális kitérő tehető ide (mivel a fürdő jelenleg nem akadálymentes, ezért nem minden érintetti csoport számára hozzáférhető).

#### Megközelítés

Dávod Csátalja és Hercegszántó között, az 51. számú út mentén található. A fürdő Püspökpuszta településrészen, a Béke tér 1. szám alatt működik. Hercegszántóról 8,7 km-es autóúttal érhető el, mely 10 perc alatt megtehető.

Hercegszántóról a fürdő tömegközlekedéssel csak nehezen érhető el (40 perces menetidő, hosszabb gyaloglás), így inkább autós megközelítés javasolt.

Dávod és Hercegszántó között sík terepen lehet kerékpározni, de kiépített, forgalomtól elválasztott kerékpárút nincs, így a bejárás csak gyakorlottabb kerékpárosoknak, nagy körültekintéssel javasolható.

GPS koordináta: 46.00512, 18.89621

#### Szolgáltatások

A fürdőben öt szabadtéri – úszó-, gyermek-, kaland-, élmény- és gyógyvizes – medence, sportpályák, csúszdapark, játszótér található.

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

A létesítménynél jelölt akadálymentes parkolóhely nem található. A létesítmény bejáratának megközelítése akadálymentes, nincs lépcső; ugyanakkor a medencékbe való bejutást segítő megoldások nincsenek, kerekesszékekkel nem használhatók ezek.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését, a medencék, szolgáltatások használatát segítő megoldások nincsenek, így a fürdőt látássérültek csak segítséggel tudják élvezni.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítményt hallássérültek látogathatják.

#### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható, de a zsúfolt időszakokban a sok vendég problémát okozhat a számukra.

#### Nyitvatartási idő, árak

A fürdő szezonálisan működik, a nyári időszakban hétfőtől csütörtökig 9-19 óra között, péntektől vasárnapig 9-20 óra között tart nyitva. A felnőtt napijegy ára hétköznap 2290 Ft, hétvégén 2690 Ft. Gyermek-, diák-, családi kedvezmények elérhetők.

#### Összegzés, fejlesztési javaslatok

A dávodi fürdő a nyári időszakban kellemes kikapcsolódásra nyújt lehetőséget a családoknak, ugyanakkor kialakítása jelenleg nem akadálymentes, így kerekesszékesek, látássérültek számára az önálló használat nem lehetséges. A Pipacsos Pihenőházban részben akadálymentes szálláslehetőség biztosított. Színvonalasabb, de nem akadálymentes szállás érhető el a Fortuna Hotelben.



A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★★★
	★★
	★★★★★
	★★★

Az alábbi beavatkozásokkal a hozzáférhetőség javítható lehet:

Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Iránybusz szolgáltatás Baja, ill. Hercegszántó településekről
- Akadálymentes parkolóhelyek kijelölése
- A látássérültek közlekedését segítő megoldások kialakítása
- Fizikai akadálymentesítés, medencékbe beemelők szerkezetek alkalmazása
- Akadálymentes mosdó kialakítása
- Kedvezmények biztosítása fogyatékkal élők és kísérőik számára
- Akadálymentes étkezési és szálláslehetőség biztosítása

***A tematikus útvonal Hercegszántó után a projekterület vajdasági részén folytatódik. Mivel tömegközlekedési kapcsolat nincs, ezért a terület csak gépjárművel, különbusszal járható be. Akadálymentes mosdó kizárólag Bezdánban található egy benzinkúton. Teljesen akadálymentes szálláshelyről nincs információ (se a turisztikai információs irodákban, se a szolgáltatóknál nem elérhető információ erre vonatkozóan), így a tematikus útvonal szerbiai részének bejárása ilyen igény esetén legfeljebb csak egynapos kirándulásként javasolható.***

### 5.2.3.13 Küllőd, MIKI ZOO

#### Megközelítés

A vajdasági Küllőd falu Hercegszántótól közúton 7 km-re található. A projekterület magyar oldaláról a Hercegszántó (HU) – Bereg (SRB) határátkelő után a 15-ös úton juthatunk el ide. Zombor irányából haladva Bezdán településtől szintén a 15-ös számú úton a távolság 6 km.

A magánállatkert a falu főutcája mentén helyezkedik el. A létesítmény előtt kialakított parkolóhely nincs, parkolási lehetőség 2-3 autó számára az épület előtt biztosított.

Cím: Stojana Matica 74, Kolut (45°53'04.1"N 18°55'49.6"E)

#### Szolgáltatások

A MIKI Zoo magántulajdonban lévő állatsimogató, állatkert, ahol különböző madarak (pl. kanalas gémekek, fehér és fekete gólyák, vadkacsák, ara papagáj, kígyó sas, flamingó) és egyéb állatok (pl. szarvas, láma, medve stb.) élnek. A sokszínű állatvilág, különösen a változatos és ritka madárfajok érdekes ökoturisztikai látványt kínálnak a családoknak, kb. 1,5-2 órás időtartamra. Az állatkertet üzemeltető tulajdonos a látogatókat körbe vezeti, megismerteti a megtekinthető állatfajokkal.



### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Az attrakció gyermekek számára vonzó programot jelenthet, kialakítása azonban nem akadálymentes. A bejárat az utca síkjában van, viszont az állatkert területének nagy része lejtős, illetve lépcsőkön keresztül közelíthető csak meg. Kerekesszékekkel a terület megközelítőleg harmada járható be, de ezen a területen sincs szilárd burkolatú járdafelület. Az állatokhoz füves, egyenetlen terepen lehet csak közel kerülni. A létesítményben akadálymentes mosdó nem érhető el.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

Az állatkert látássérült vendégek számára korlátozott élményt nyújt csak, mivel önálló mozgásukat segítő megoldások (pl. vezetősáv, kapaszkodók) nincsenek. Ugyanakkor az állatsimogató természetesen látássérült gyermekek számára is élményt jelenthet (segítséggel bejárva a területet).

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

Az attrakció hallássérültek számára látogatható, élményt jelent, tekintettel arra, hogy az állatkert főleg vizuális élményt biztosít.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

Az attrakció kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára látogatható, a természeti környezet, az állatok közelsége élményt jelenthet a számukra.

### **Nyitvatartási idő, árak**

Az állatkert internetes oldala szerint egész évben, folyamatosan látogatható. (magyar nyelvű idegenvezetés nincs)

Az állatsimogatóban készpénzben fizethetünk (HUF, EUR, Szerb Dinár), a belépő 800 Ft.

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Összességében a küllődi állatkert kellemes időtöltést, élményekkel teli programot biztosít a látogatók számára. Kerekesszékekkel csak korlátozottan látogatható, viszont a hallássérültek, értelmi fogyatékosok számára befogadható az élmény. Látássérülteknek az állatsimogató lehet vonzó programlehetőség (de a bejáráshoz segítségre lesz szükségük).

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★
	★
	★
	★★★★★
	★★★★★

A látogatói élmény növelése és az akadálymentesítés fejlesztése érdekében további intézkedések, beavatkozások tehetők:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Fizikai akadálymentesítés mozgáskorlátozottak és látássérültek számára
- Adaptív interpretációs eszközök körének bővítése
- Kedvezmények biztosítása a jegyárakból, szolgáltatási díjakból fogyatékkal élők számára



### 5.2.3.14 Bezdán

#### Megközelítés

A tematikus útvonal vajdasági szakaszának első állomása (Magyarország felől) Bezdán. Magyarországról indulva a település a Hercegszántó (HU) – Bereg (SRB) határátkelő után a 15. számú úton érhető el. Hercegszántótól az út hossza kb. 13 km, amely 20 perc alatt tehető meg. Zombor felől bejárva a tematikus útvonalat a települést Monostorszeggel alacsonyabb rendű közút köti össze (Lovačka utca, Monostorszeg - Žrtava Fašizma, Bezdán), a 6,5 km-es út 7 perces menetidőt jelent.

A projekterület magyarországi és szerbiai része között tömegközlekedési kapcsolat nincs, így az útvonal bejárása autóval, különbusszal javasolt.

A területen kerékpáros útvonal is vezet, mégpedig az EuroVelo 6 szerbiai szakasza Béreg – Bezdán – Monostorszeg – Zombor nyomvonalon. Az útvonal azonban zömében közutakat érint (nincs önálló bicikliút), így fogyatékkal élők számára nem, vagy csak nagy körültekintéssel javasolt a kerékpározás.

Bezdánban akadálymentes mosdó kizárólag a Lukoil benzinkútnál érhető el (15. út mellett).

A Signora vegyesbolt akadálymentes kialakítású.

#### Szolgáltatások

Bezdán kiemelt látnivalója a Duna partján álló Batinai ütközet emlékmúzeum. Gyalogos, illetve kerékpártúrák, vízi túrák tehetőek itt, a természeti látnivalókhoz azonban jellemzően csak földúton lehet eljutni, a természetes terepviszonyok miatt kerekesszékekkel, bottal közlekedőknek, látássérülteknek ezek nem ajánlottak. Kiépült infrastruktúra nincs, érintetlen természeti környezettel találkozhatnak az ide látogatók (ennek megtekintése mozgáskorlátozottak számára nem, vagy csak nehezen, jelentős segítséggel lehetséges).

##### 1) Batinai ütközet emlékmúzeum

Ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása

##### 2) Baracskai üdülőterület – Pikec Csárda

Bezdán természeti környezete igen vonzó; a Duna, a Sebesfok és a Nagy-Bácskai-csatorna kedvelt kiránduló- és üdülőterület. A Baracskai üdülőterületen, a Duna partján áll a Pikec Csárda, melynek teraszáról szép rálátás nyílik a vízre.

A csárda naponta 9-23 óra között tart nyitva.

GPS koordináták: 45.86066, 18.85856

#### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Az étterem mellett parkolóterület található, külön jelölt akadálymentes parkolóhely nincs. A teraszra kerekesszékekkel is el lehet jutni (ez csak nyáron üzemel), a kis szintkülönbséget rámpa hidalja át. Az éttermi részhez szilárd burkolatú járda nem vezet, a belső teret szűk lépcsőn keresztül lehet csak megközelíteni. Akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre.

Faház bérelhető az étteremmel szemben, de az sem akadálymentes kialakítású.

#### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését, rendelését segítő megoldások nincsenek, de segítséggel az éttermi szolgáltatásokat természetesen igénybe tudják venni.

#### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.



Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★
	★★★
	★★★
	★★★★★
	★★★★★

**3) Sebesfoki üdülőterület – Sebesfoki Csárda**

Ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása

**4) Nananin tanyagazdaság**

Bezdan külterületén, a faluközpontból kb. 3,5 km távolságra délkeleti irányban található a tanya. Megközelítése így autóval javasolt, Monostorszeg felé menet/jövet. A kecskefarm állatsimogatót, sajtkészítési bemutatót és foglalkozást, zenei és gasztronómiai műhelyeket szervez.

Bejelentkezéssel látogatható.

GPS koordináta: 45.83534, 18.94467 (Štrbac salaš 23, Bezdan)

Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Nincs kialakított akadálymentes parkolóhely a létesítménynél. Az állatok a külső karámokban tekinthetők meg, a természetes terepviszonyok miatt kerekesszékkal, bottal nehéz a közlekedés. Akadálymentes mosdó nincs.

Akadálymentesítés látássérültek számára

Látássérülteket segítő megoldások nincsenek, de a foglalkozásokon akár látássérültek is részt tudnak venni, az állatsimogató látássérült gyermekek számára is vonzó program lehet.

Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható; a csendes, természeti környezet, az állatok közelsége vonzó programot jelenthet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★
	★★★
	★



### Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek

Kiegészítő látnivalóként a gyermekek számára is érdekes lehet a „Novitet-Duna” Selyemdamaszt Szövőgyár és Múzeum tárlatvezetése. Ezekről részletes leírást a Vodica+ tematikus útvonal tartalmaz.

### Összegzés és fejlesztési javaslatok

Bezdánon a Batinai ütközet emlékmúzeumának meglátogatása minden érintetti csoport számára javasolható, ugyanakkor kerekesszékesek számára az akadálymentes mosdó hiánya problémát jelenthet. A Nananin tanyagazdaság gyermekeknek vonzó programokat kínálhat, ugyanakkor ennek akadálymentesítése nem megoldott.

Az alábbi beavatkozásokkal az akadálymentesítettség fejleszthető, emellett a turisztikai vonzerőérték is növelhető:

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Akadálymentes, szilárd burkolatú parkolóhelyek kijelölése a látnivalókhöz minél közelebb
- A látássérültek közlekedését segítő megoldások alkalmazása
- Adaptív interpretációs eszközök fejlesztése
- Akadálymentes mosdó kialakítása

## 5.2.3.15 Monostorszeg

### Megközelítés

Magyarország felől érkeve Monostorszeg Bezdántól 6,5 km-re található déli irányban, mely távolság autóval kevesebb mint 10 perc alatt megtehető. Zombor irányából a Monostorszegi úton haladva a távolság 16 km (kb. 20 perc).

### Szolgáltatások

Monostorszeg kicsi falu, amely kevés épített turisztikai látnivalóval bír, vonzerejét szép természeti környezete (gyalogtúra és vízi túra lehetőségei), illetve népi-nemzetiségi hagyományai adják. A település központi részein szilárd burkolatú járdák vezetnek, de ezek állapota sokhelyütt nem megfelelő. A Könyvtárnál, Tourinform Irodánál és a Kultúrháznál épített rámpa van a mozgáskorlátozottak számára. Parkolási lehetőség biztosított a közintézmények előtt, ugyanakkor nincsenek jelölt akadálymentes parkolók. Akadálymentes WC egyetlen turisztikai attrakciónál sincs, így azok számára, akiknek kizárólag ilyen illemhely felel meg, a település meglátogatása nem javasolt.

Akadálymentes szálláshely, vendéglátóhely nem működik a településen.

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások nincsenek a település utcáin.

#### 1) Turisztikai központ

A monostorszegi látogatást érdemes a falu központi részén található turisztikai központban indítani, ahol információk kaphatók az elérhető szolgáltatásokról, programlehetőségekről, kiadványok érhetőek el, csoportoknak programszervezésre van mód.

Részletesen ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása



## 2) Periškić Méhészeti Gazdaság

Monostorszeg északi részén, a Bezdán felé vezető út mentén található a méhészeti gazdaság, amely az út szélén álló kb. 2 méter magas faragott fa medvéről könnyen felismerhető. Érdekes előadásokat, méhészeti bemutatókat, foglalkozásokat tartanak, gyermekeknek kézműves programokat szerveznek. Mézkeszítmények, ajándéktárgyak vásárolhatók.

Részletesen ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása

## 3) Tájház (Ethno House Mali Bodrog)

A tájház a templomtól 400 méterre található, járdán elérhető (jelölt gyalogátkelőhelyek vannak). A berendezett tájházban a népi életmódot, bútorokat, használati tárgyakat ismerhetik meg a látogatók; emellett kézműves foglalkozásokat is tartanak csoportoknak.

Részletesen ld. Vodica+ tematikus útvonal leírása

## 4) Ökopark Monostorszeg (Regeneracija Dunava Eko Centar)

Az ökopark egy szabadtéri szabadidős terület pihenőbútorokkal, tűzrakóhelyekkel, játszótérrel és kültéri fitneszeszközökkel. A település déli részén, a Zomborba vezető úttól nem messze található.

A terület nincs körbekerítve, szabadon látogatható.

GPS koordináták: 45°47'15.7"N 18°55'59.7"E

### Akadálymentesítés mozgáskorlátozottak számára

Nincs kialakított parkolóhely az ökoparknál. A természetes terepviszonyok miatt kerekesszéssel nehezen megközelíthető, az itt található játszótéri eszközök, fitneszeszközök sem tartalmaznak adaptív elemeket. Mosdó nem áll rendelkezésre.

### Akadálymentesítés látássérültek számára

A látássérültek önálló közlekedését segítő megoldások, adaptív eszközök nincsenek.

### Akadálymentesítés hallássérültek számára

A létesítmény hallássérültek által látogatható.

### Akadálymentesítés kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok számára

A létesítmény kognitív zavarral élők, értelmi fogyatékosok által látogatható, a szabadtéri terület, természeti környezet kedvező lehet a számukra.

A hozzáférés jelenlegi mértéke a fő érintetti csoportok szerint:

	★ ★ ★
	★ ★ ★ ★ ★
	★ ★ ★ ★ ★



### **Kiegészítő látnivalók, programlehetőségek**

Kiegészítő programként meg lehet állni nyáron a Monostori Csárdánál (nem akadálymentes): az étterem mellett szabadtéri pihenőterület található padokkal, asztalokkal, homokos röplabdapályával, strandolni, horgászni is lehet itt; de a terület nem akadálymentes.

Aktívabb turisták kerékpártúrát tehetnek a környéken, a földutakhoz, erdei utakhoz terepkerékpárra van szükség.

Katamarán túrák kötik össze Zombort és Monostorszeget (ezek Zomborból indulnak, így bemutatásukra Zombornál kerül sor).

### **Összegzés és fejlesztési javaslatok**

Monostorszeget a Turisztikai központból indulhatnak a séták, amely részben akadálymentes. Információs táblák találhatóak a település fő látnivalóiról Braille írással, illetve audio guide is rendelkezésre áll. A családok számára érdekes programot kínál a méhészet és a tájház, emellett a szabadtéri pihenőparkban lehet megpihenni, játszani (de ezek a kínálati elemek csak részben akadálymentesek). Látássérültek közlekedését segítő megoldásokra, IKT akadálymentesítésre szükség lenne. Akadálymentes szálláshely, étkezési lehetőség nincs a településen és nagy problémát jelent az akadálymentes mosdó hiánya.

#### Fejlesztési javaslatok:

- Tematikus útvonal jelölése az útvonal mentén (speciális igények szerint)
- Akadálymentes mosdó kialakítása a turisztikai központban és a fő látnivalóknál
- Látnivalók fizikai akadálymentesítése mozgássérültek és látássérültek számára
- Adaptív interpretációs eszközök alkalmazása
- Ökopark fejlesztése adaptív, a fogyatékkal élők integrációját segítő eszközökkel
- Akadálymentes szálláshely és étkezési lehetőség biztosítása
- Helyi ételek, italok beépítése a turisztikai kínálatba

### **5.2.3.16 Zombor**

#### **Megközelítés**

Monostorszegetől Zombor autóval könnyen elérhető: a Monostorszegei útról a 15. számú útra kanyarodva kb. 16 km (kb. 20 perc) Zombor belvárosa. Zombor belvárosa rendezett, mind az autós, mind a gyalogos közlekedési feltételek jók. A közintézmények, turisztikai látnivalók előtt, illetve azok közelében parkoló biztosított.

Zomborba Monostorszegegről kerékpárral is el lehet jutni: a Monostorka csárda mellett elhaladva a Monostori úton, a 45°47'05.0"N 19°05'00.3"E koordinátájú kereszteződésnél csatlakozunk rá a 15-ös számú főútra, ahol Zombor (Sombor) felé jobbra kanyarodunk. A vasúti átkelő (45°46'57.5"N 19°05'18.0"E) után kiépített kerékpárúton haladunk tovább a bezdani út mentén a városközpontig. Az útvonal 16 km-es, az első 11 km-es szakasz alacsonyabb rendű, majd 1 km hosszan főúton halad, így fogyatékkal élők számára nem javasolt.

#### **Szolgáltatások**

A célcsoport számára kellemes programot jelenthet egy belvárosi séta a Vármegyeháza külső megtekintésével, valamint a katamarán túra a Dunán. Ezek hozzáférhetőségének részleteit a Vodica+ tematikus útvonal leírása tartalmazza.





#### 5.2.4 Javasolt bejárás

A bejárás alapvetően autóval javasolt, a településeken belül gyalogos közlekedéssel. Néhány szakaszon opcionálisan rövidebb kerékpártúrák is beiktathatók jó fizikai állapotban lévő turistáknak:

- Baja és Felsőszentiván között szilárd burkolatú, sík terepen futó kerékpárút vezet, így ez a szakasz jobb fizikai állapotban lévők számára akár kerékpárral is megtehető (speciális kerékpár kölcsönözhető az új akadálymentes látogatóközpontnál).
- Baja-Újmohács között az EuroVelo 6 kerékpáros útvonal vezet. Az útvonal egy 5 km-es földes-kavicsos szakaszt leszámítva (Szeremlénél) szilárd burkolatú; jellemzően jó minőségű. A sík terep kevésbé gyakorlott kerékpárosoknak is könnyű bejárást biztosít; a Duna-menti területek szép környezetet nyújtanak a kerékpározáshoz; de a hosszabb szakasz miatt csak jó fizikai állapotban lévőknek ajánlott és a kerékpárszállításról is gondoskodni kell.
- Mohácsról kerékpártúra tehető Kölkedre: az utat a mohácsi révtől a Szent Mihály tér – Szent János utca kereszteződésnél (45°59'34.6"N 18°41'37.0"E) elhelyezett irányjelző tábla mutatja. A mohácsi szakasz után az útvonal szilárd burkolatú (aszfaltozott), autóforgalomtól mentes, jó minőségű árvízvédelmi gáton, majd autómentes szervízúton vezet, elhaladva a Nagypartosi tanösvény mellett. A Kölkedi-főcsatornán átlépve az alacsonyabb forgalmú, szilárd burkolatú 5117-es számú közúton térünk be Kölked faluba. Mivel ezen a szakaszon nincs külön kerékpársáv, vagy kerékpárút, a közlekedés csak fokozott figyelemmel javasolt. A kerékpárút hossza kb. 7 km. Kerékpár kölcsönözhető Mohácson.
- Kölked után a kerékpártúra folytatható a Mohácsi Nemzeti Emlékhely felé: a kerékpáros turisták Kölked után az 5117-es közútról az 56-os főközlekedési útvonalba (45°57'06.3"N 18°40'01.6"E) becsatlakozva önálló (autós forgalomtól elválasztott) kiépített szilárd burkolatú aszfaltozott kerékpárúton haladhatnak tovább Udvar irányában, majd Sátorhely felé lekanyarodva (45°56'42.2"N 18°39'53.5"E) a Három folyó kerékpáros túraútvonalon érhetik el az emlékparkot. Az út hossza Kölkedtől 5,6 km. Mivel az útvonal közutakat is érint, így csak gyakorlottabb kerékpárosoknak, fokozott körültekintéssel ajánlott itt a biciklizés. Kerékpár kölcsönözhető a kölkedi Fehér Gólya Múzeumnál.
- Újmohácstól Homorúd településen át az EuroVelo 6C kerékpáros útvonal vezet Hercegszántóig (és halad tovább Szerbia felé): az útvonal jelzett, az EV6 táblát követhetik a kerékpározók. Az útvonal részben árvízvédelmi töltésen halad, részben alacsonyabb rendű, kis forgalmú közutakat érint: utóbbiak, valamint a hosszabb szakasz (30 km) miatt a kerékpáros közlekedés csak nagy körültekintéssel, gyakorlottabb kerékpárosoknak ajánlott.
- A Karapancsai-kastélytól a Máriakertig is lehet kerekézni (kerékpár bérlésére van mód a kastélynál), alacsonyabb rendű, kisebb forgalmú közutakon. A kör (oda-vissza) 16 km.

A fentiek mellett a bejárás megkönnyítésére, elsősorban az opcionális kitérők esetében javasolt akadálymentes iránybusz járatokat indítani (garantált időpontokban, illetve csoportok számára előrendeléssel), illetve együttműködni személyszállítást végző szolgáltatókkal (akadálymentes taxi, kisbusz).

A Baja-Zombor közötti tematikus útvonal teljes hossza opcionális kitérők nélkül 120 km; a javasolt időtartam 4 nap.

Az útvonalat javasolt a tavaszi, nyári, illetve őszi időszakban bejárni.

A programtervet elsősorban a rendelkezésre álló szálláskapacitás határozza meg: akadálymentes szobák csak igen korlátozottan állnak rendelkezésre, ezért ilyen igény esetén a tematikus útvonal csak egyéni utazóknak, vagy olyan csoportoknak ajánlott, amelyek legfeljebb két akadálymentes szobát igényelnek.

Alternatív megoldásként nagyobb csoportok mohácsi főhadiszállással – a Pegazus Panzióban 5 db 2 ágyas akadálymentes földszinti szoba áll rendelkezésre akadálymentes fürdőszobával -, onnan csillagtúra-szerűen tudják megnézni a látnivalókat.



Megfelelő színvonalú és kialakítású akadálymentes szálláslehetőség áll rendelkezésre Baján, a Pörbölyi Ökoturisztikai Központban és Mohácson. *A vajdasági területen teljesen akadálymentes szálláshelyről nincs információ (se a turisztikai információs irodákban, se a szolgáltatóknál nem elérhető információ erre vonatkozóan), így a tematikus útvonal szerbiai részének bejárása ilyen igény esetén legfeljebb csak egynapos kirándulásként javasolható (mohácsi, vagy bajai szállással), de Zombor meglátogatása az akadálymentes mosdó hiánya ebben az esetben is problémát jelenthet.*

Azok a turisták, akiknek nincs szükségük teljesen akadálymentes szálláslehetőségre, mosdóra, nagyobb szabadsággal tudják összeállítani egyéni programtervüket.

Akadálymentes mosdók elérhetők: Baja, Pörböly, Felsőszentiván, Dunafalva, Mohács, Mohácsi Nemzeti Emlékhely, Hercegszántó-Vodica, Bezdán településeken.

A határon átnyúló tematikus útvonal szakaszolható, így egy-egy látogatás során akár csak egy kisebb részterület megtekintése is lehetséges, amely egy következő utazás alkalmával folytatható.

## 5.3 KORLÁTLAN ÉLMÉNYEK AZ OSZTÁLYNAK PROGRAMCSOMAG

### 5.3.1 Tematika és célcsoportok

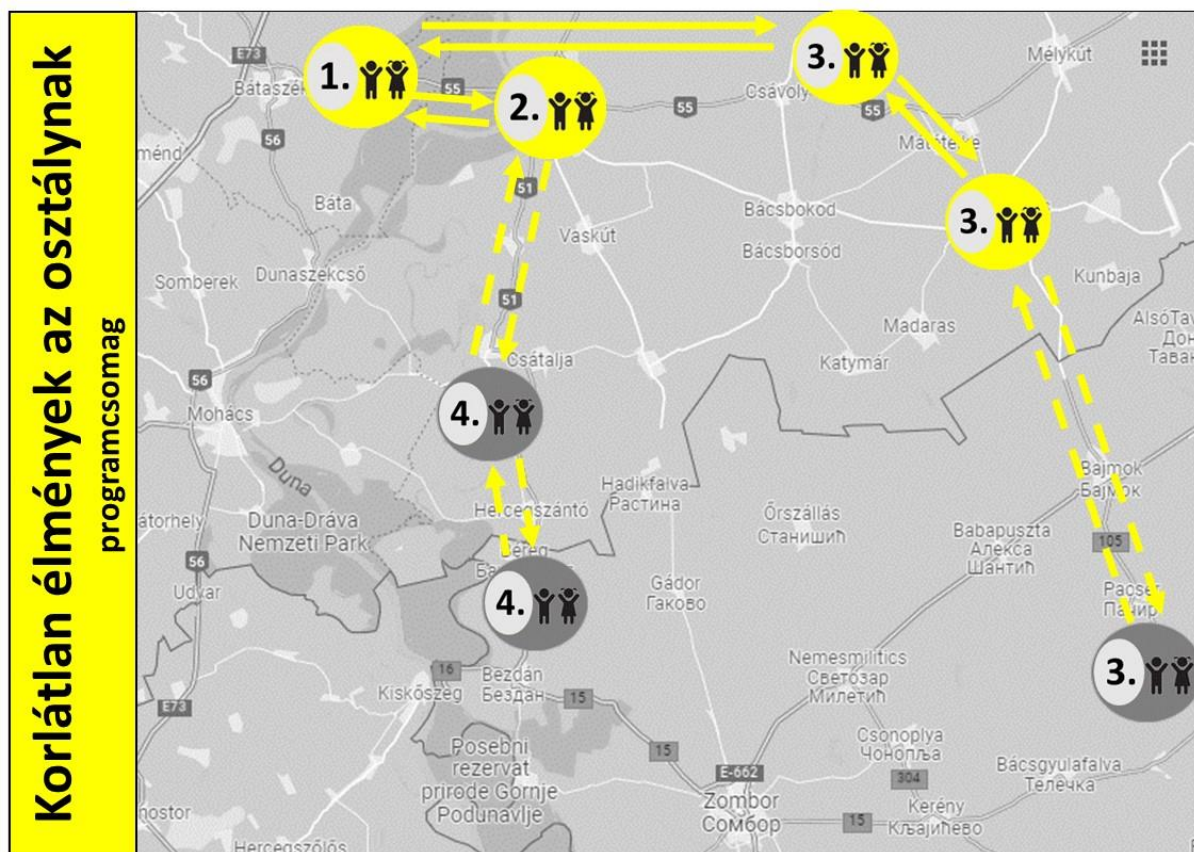
A cél nagyobb gyermekek számára (általános iskola felső tagozat) osztálykirándulási programcsomag összeállítása: a programcsomag a célcsoport számára érdekes és izgalmas kínálati elemet tartalmazza, így elsősorban edutainment kulturális, ökoturisztikai, valamint aktív kínálati elemekre épül. A programcsomag inkluzív, azaz a fogyatékkal élő fiatalok számára is akadálymentesen hozzáférhető kínálati elemek kerültek beépítésre (közös időtöltésre adva módot).

A térségi akadálymentes szállásférőhelyek korlátozottsága miatt a programcsomag igénybevétele olyan csoportok számára javasolt, amelyek vagy nem igényelnek teljesen akadálymentes szálláslehetőséget, vagy legfeljebb 1 akadálymentes szoba biztosítani tudja az ezirányú igényeik kielégítését.

### 5.3.2 A programcsomag tartalma

A diákcsoportok számára is megfizethető akadálymentes szálláshely rendelkezésre állása, valamint turisztikai jelentősége, akadálymentes programkínálata miatt a programcsomag központját a Pörbölyi Ökoturisztikai Központ jelenti, ahonnan csillagpontosan kereshető fel a többi javasolt kínálati elem. Mivel a vajdasági területen még korlátozottabb a jelenleg is akadálymentesen hozzáférhető kínálat, ezért a programcsomag döntően a projekterület magyarországi területére koncentrál és csak kiegészítő jelleggel (opcionálisan) foglal magába szerbiai területen található attrakciót.

A programelemek részletes leírását és ezek hozzáférhetőségét a különböző érintetti csoportok szempontjából a tematikus útvonalak leírása tartalmazza.



főbb állomások



kiegészítő  
állomások



opcionális

A 3 (+1) napos programcsomag javasolt elemei:

### 1. nap: Pörbolyi Ökoturisztikai Központ

Programelemek:

- Kiállítások megtekintése tárlatvezetéssel (akadálymentes mozgáskorlátozottak számára)
- Séta a Vadmegfigyelőig (2 db elektromos terep kerekesszék használata igény esetén)
- Kisvonatozás (akadálymentes vagon igényelhető)
- Erdei iskola programok, foglalkozások (akadálymentes mozgáskorlátozottak számára)
- Étkezés és szállás a Pörbolyi Ökoturisztikai Központban (1 kétágyas akadálymentes szoba rendelkezésre áll)

### 2. nap: Bajai városnézés

Programelemek:

- Séta, illetve kerékpározás a Petőfi-szigeten, inkluzív játszótér igénybevétele (hagyományos és adaptív kerékpárok kölcsönözhető)
- Séta, illetve kerékpározás a Pandúr-szigeten (hagyományos és adaptív kerékpárok kölcsönözhető), Pandúr Ökopark meglátogatása
- Belvárosi séta a Szentháromság tér környékének (kisvonatozás – nem akadálymentes)
- Séta a Sugovica sétányon, Hajómalom, Halászati Mini Skanzen megtekintése, vizes és normál játszótér igénybevétele
- Napközbeni étkezés hidegcsomaggal
- Étkezés és szállás a Pörbolyi Ökoturisztikai Központban (1 kétágyas akadálymentes szoba rendelkezésre áll)

### 3. nap: Kirándulás Felsőszentivánra és Bácsalmásra (opcionális program Bácskossuthfalván)



#### Programelemek:

- Felsőszentiváni szélmalom megtekintése tárlatvezetéssel, őrleési bemutatóval, kiegészítő programokkal (részben akadálymentes); opcionális lehetőségként megálló a szabadidőparkban, a játszótérnél (részben akadálymentes)
- Bácsalmási programok:
  - o Bácsalmási Ökoturisztikai Látogatóközpont és tanösvények meglátogatása (jelenleg felújítás alatt, akadálymentes kialakítású lesz, akadálymentes mosdó is elérhető lesz)
  - o Skorutyák képfestő műhely megtekintése (akadálymentes, de akadálymentes mosdó nem áll rendelkezésre)
  - o Nagy Fakopáncs tanösvény (részben akadálymentes, kerekesszékesek segítségével járhatják be a mulcsos felület miatt)
- Opcionális program a nyári időszakban: Bácskossuthfalva, Rekreatív Központ strand (strand-, élmény- és gyermekmedence, napozóterület, sportpályák, játszótér, étterem-büfé) – nem akadálymentes, így kerekesszékes gyermeket is integráló csoport számára nem ajánlott

#### **+1 nap: fizikai akadálymentesítést nem igénylő csoportok számára a nyári időszakban (+1 éjszakával a Pörbölyi Ökoturisztikai Központban)**

#### Programelemek:

- Dávodi Strandfürdő meglátogatása (nem akadálymentes)
- Küllődi Miki ZOO meglátogatása (nem akadálymentes)

### **5.3.3 Bejárési mód**

A program bejárása különbusszal javasolt. Akadálymentes minibusz elérhető Baján és Zomborban is. Rövidebb szakaszok védett útvonalakon (elsősorban a Petőfi-szigeten, Pandúr-szigeten, Sugovica parton) kerékpárral is megtehető, hagyományos és adaptív kerékpárok kölcsönözhető a bajai új akadálymentes látogatóközpontban és a Turisztikai Központban.

A Pörbölyi Ökoturisztikai Központban hálótermekben, illetve szobákban összesen 38 fő elszállásolására van mód; egy kétágyas akadálymentes szoba biztosított. A programot a fogyatékkal élő gyermekek speciális igényei miatt javasolt kisebb csoportoknak szervezni.

## **5.4 HÁROM VÁROS A BÁCSKAI DUNA PARTJÁN: BAJA – MOHÁCS – ZOMBOR VÁROSLÁTOGATÁSOK PROGRAMCSOMAG**

### **5.4.1 Tematika és célcsoportok**

A programcsomag a projektterület három kiemelt turisztikai célpontját köti össze: Baja, Mohács és Zombor városok meglátogatása szerepel a programban, így elsősorban városnéző programcsomagnak tekinthető.

**Célcsoportját a fiatal felnőttek és középkorúak jelentik**, akik főként a nagyobb városok épített környezete, kulturális adottságai, „TOP” látnivalói iránt érdeklődnek. **A célcsoportot magasabb fizetőképesség jellemzi, ezért a javasolt (akadálymentes) szálláslehetőségek ennek megfelelően színvonalas egységek.** Mivel Zomborban jelenleg ilyen szálláslehetőség nem áll rendelkezésre, ezért Zombor meglátogatása egynapos kirándulás keretében javasolható csak (mohácsi szállással); de az akadálymentes mosdó hiánya ebben az esetben is problémát okozhat.

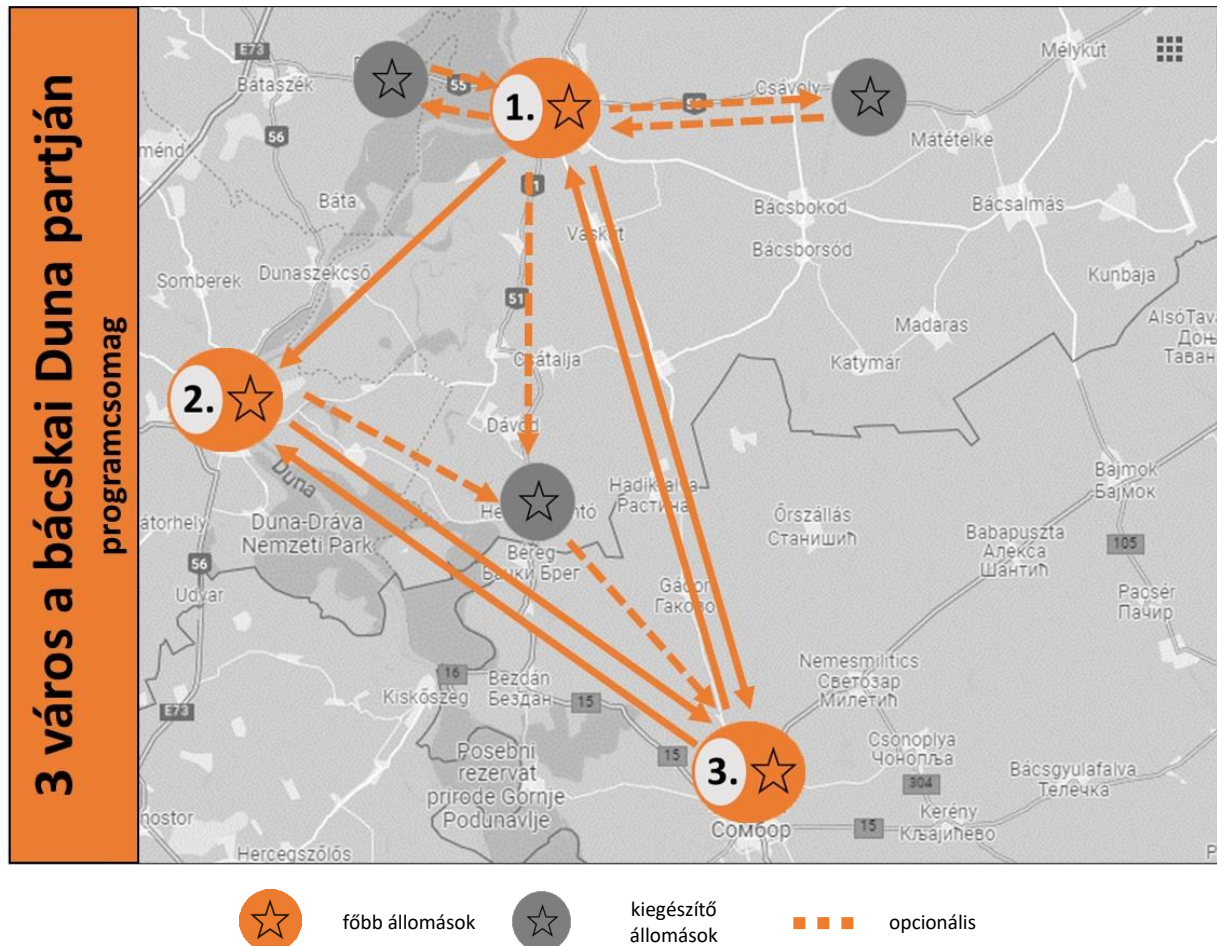
A programcsomag egyéni látogatóknak szól. Kisebbségi csoportok is igénybe vehetik, de csak akkor, ha a csoport legfeljebb 2 teljesen akadálymentes szobaigénnyel bír.



### 5.4.2 A programcsomag tartalma

A programcsomag a három várost köti össze a Duna mentén: Baja, Mohács és Zombor láttnivalói, programlehetőségei képezik a programcsomag részét. Emellett opcionális kitérők tehetők a térség további, jelentősebb attrakcióihoz.

A felfűzött láttnivalók, programok bemutatását és akadálymentesítési jellemzőit a tematikus útvonalak leírása tartalmazza.



A programcsomag javasolt időtartama 3 nap, amely opcionális kitérők esetén 4 napra bővíthető.

#### 1. nap: Baja

- Bajai városnézés (épített láttnivalók a belvárosban, Halászpárt, Sugovica sétány)
- Szállás a Duna Wellness Hotelben (2 db kétágyas, akadálymentes szoba áll rendelkezésre)

#### 2. nap: Mohács

- Mohácsi városnézés (belvárosi séta, fogadalmi templom, Busóudvar, Sokac Ház)
- Dunai katamarán túra
- A Mohácsi Nemzeti Emlékhely megtekintése

#### 3. nap: Zombor

- Zombori városnézés (belvárosi séta)
- Katamarán túra
- Szállás Mohácson

**+1 nap:** opcionális kitérő a Pörbolyi Ökoturisztikai Központba (kiszonatozás, lovasfogatozás, kiállítások megtekintése), illetve a Felsőszentiváni Szélmalomhoz, bajai szállással



Opcionális megálló Baja-Zombor, illetve Mohács-Zombor között: Hercegszántó, Máriakert Vodica kegyhely

### 5.4.3 Bejárás

A terület bejárása a tömegközlekedési lehetőségek korlátozottsága miatt autóval javasolt.

## 5.5 A PROGRAMCSOMAGOK IGÉNYBEVÉTELÉNEK ÖSZTÖNZÉSE

A programcsomagok igénybevételének ösztönzése információnyújtással, közös arculat kialakításával, egységes árazással és kedvezményrendszerrel, valamint akciókkal ösztönözhető, pl.

- Turisztikai termékek közös arculatának kialakítása és alkalmazása (egységes arculati elemek, ezek megjelenítése online és offline promóciókban, helyszíni tájékoztató eszközökön, attrakcióknál, szolgáltatásoknál)
- A programcsomag közzététele (bejárési módokkal, közlekedési információkkal, bejárás időtartamával / hosszával, szálláslehetőségekkel, vendéglátóhelyekkel, programlehetőségekkel stb.)
- Útvonal jelzése, információs táblák kihelyezése (útvonal, állomások, további kapcsolódó szakaszok, programlehetőségek stb.)
- Csomagárak és kedvezmények biztosítása (pl. szállásdíjából kedvezmény, csomagajánlatok, kuponrendszer, kedvezménykártya)
- Szervezett túrák indítása, programszervezés
- Közlekedési szolgáltatások, pl. kerékpárkölcsonzés, kombinált bejárési lehetőségek, iránybusz járatok
- Térképek, kiadványok készítése
- Mobilapplikációk, vezetőfüzetek készítése
- Pecsételés a helyszíneken, pontgyűjtő akciók további kedvezményekért, ajándékokért stb.